

Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуының 2006-2008 жылдарға арналған орта мерзімді жоспары туралы (бірінші кезең)

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2005 жылғы 3 маусымдағы N 560 Қаулысы. Қаулының күші жойылды - ҚР Үкіметінің 2005 жылғы 26 тамыздағы N 884 Қаулысымен

"Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуының орта мерзімді жоспарларын әзірлеу ережесін бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2002 жылғы 14 маусымдағы N 647 қаулысына сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуының 2006-2008 жылдарға арналған орта мерзімді жоспары (бірінші кезең) мынадай құрамда бекітілсін:

Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуының 2006-2008 жылдарға арналған негізгі бағыттары;

Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуының 2006-2008 жылдарға арналған мемлекеттік реттеуіштері.

2. Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуының 2006-2008 жылдарға арналған маңызды көрсеткіштері (бірінші кезең) мақұлданысын.

3. Облыстардың, Астана және Алматы қалаларының әкімдері тиісті облыстар мен қалалардың әлеуметтік-экономикалық дамуының 2006-2008 жылдарға арналған орта мерзімді жоспарларын уақтылы әзірлеуді және заңнамада белгіленген тәртіппен бекітуді қамтамасыз етсін.

4. Осы қаулы қол қойылған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының

Премьер-Министрі

Қазақстан Республикасы

Үкіметінің

2005 жылғы 3 маусымдағы

N 560 қаулысымен

бекітілген

Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуының 2006-2008 жылдарға арналған орта мерзімді жоспары

1-бөлім. Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуының 2006-2008 жылдарға арналған негізгі бағыттары

МАЗМҰНЫ

Кіріспе

Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуының 2006-2008 жылдарға арналған орта мерзімді жоспары (бұдан әрі - Жоспар) Қазақстан Республикасының Бюджет кодексіне және Қазақстан Республикасының экономикалық-әлеуметтік дамуының орта мерзімді жоспарларын әзірлеудің ережесіне сәйкес әзірленді.

Жоспарда сыртқы және ішкі факторларға қарай 2006-2008 жылдарға арналған экономиканы дамытудың қарқындары негізделеді және орталық және жергілікті мемлекеттік басқару органдарының экономиканың жеке және мемлекеттік секторларын дамыту үшін қолайлы жағдайлар жасау саласындағы іс-қимылы айқындалады.

Стратегиялық жоспарларда, Қазақстан Республикасы Президентінің Қазақстан халқына жолдауларында және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2003-2006 жылдарға арналған бағдарламасында айқындалған мақсаттарға қол жеткізу және басымдықтарды іске асыру үшін экономика салаларын дамыту саласындағы 2006-2008 жылдарға арналған міндеттер және оларды шешу жолдары Жоспарда айқындалады.

1. Қазақстан Республикасының 2004 жылы әлеуметтік-экономикалық дамуының қорытындылары және 2005 жылға арналған дамуын бағалау

2004 жылы экономиканың өсу үрдісі сақталды. Жүргізіліп жатқан ақша-кредит және салық-бюджет саясаты экономикалық дамудың тұрақтылығын қамтамасыз етті.

Кәсіпкерлікті дамыту үшін жағдайлардың жетілдірілуі және тікелей инвестициялар тартудың қолайлы шарттары экономикалық өсуге ықпал етті.

Негізгі факторлардың бірі қазақстандық экспорттың негізін құрайтын өнімдердің жекелеген түрлері үшін әлемдік тауар рыноктарындағы қолайлы баға конъюнктурасы болды.

2003 жылмен салыстырғанда жалпы ішкі өнім (бұдан әрі - ЖІӨ) 9,4%-ға өсті және 5542 млрд. теңгені құрады.

Экономиканың өсуіне өнеркәсіп елеулі үлес қосты, мұндағы жоғары даму қарқынын оның құрамдас секторларының тұрақты дамуы қамтамасыз етті. 2003

жылмен салыстырғанда өнеркәсіптік өндірістің өсуі 10,1 %-ды құрады, оның ішінде тау-кен өнеркәсібі - 12,7 %-ға, өңдеуші - 8,9 %-ға, өндіріс және электр энергиясын, газ бен суды тарату - 3,5 %-ға өсті.

2003 жылмен салыстырғанда ауыл шаруашылығының жалпы өнімі 0,1%-ға өсті және 693,3 млрд. теңгені құрады.

Қызметтер секторындағы неғұрлым ауқымды өсу байланыста қамтамасыз етілді, мұнда кәсіпорындар мен ұйымдар көрсететін қызметтер көлемі 2003 жылғы деңгейден 32 %-ға асып түсті және 150,8 млрд. теңгені құрады.

2004 жылы инфляция деңгейі жылына орта есеппен 6,9 %-ды құрады және орта мерзімді жоспарда мақұлданған шекте қалыптасты.

Қаржы рыногының барлық сегменттерінің тұрақты дамуы елдің ішкі кредит рыногын едәуір жандандыруға және өндірістік сектор мен қызметтер секторын дамытуға бағытталатын ақша қаражатының мөлшерін ұлғайтуға мүмкіндік берді. Екінші деңгейдегі банктердің экономика саласына кредиттік салымдары 2005 жылғы желтоқсанның аяғында 1484,3 млрд. теңгені құрады және 2003 жылдың осындай кезеңімен салыстырғанда 51,8 %-ға өсті.

2003 жылмен салыстырғанда 2004 жылы барлық тауарлар номенклатурасы бойынша қазақстандық өнім экспорты 55,5 %-ға ұлғайды. Нақты көлем құны мен индексі бойынша шикі мұнайдың және мұнай өнімдерінің (газ конденсатын қоса алғанда) экспорты 2003 жылдың деңгейінен тиісінше 61 %-ға және 19 %-ға жоғары болды.

Темірден жасалған жалпақ илек экспорты 7 %-ға ұлғайды, бұл ретте сатудан түсетін түсім 15 %-ға, тазартылған мыс - 4 %-ға және 64 %-ға, өңделмеген мырыш - 14 %-ға және 42 %-ға, өңделмеген қорғасын - 21%-ға және 86%-ға ұлғайды.

2004 жылы Қазақстанға 5,5 млрд. долл. мөлшерінде тікелей шетелдік инвестициялар тартылды, бұл 2003 жылдың осындай көрсеткішінен 2,5 есе көп.

Шетелдік қарыз капиталының мол ағылуымен қатар экспорттан түсетін валюталық пайда түсімдері ішкі валюта рыногында шетелдік валютаның шамадан тыс ұсынылуына себеп болды. Ішкі валюта рыногына көрсетілген қысым салдарынан АҚШ долларына қатысты теңгенің айырбас бағамы номиналды қымбаттады. 2004 жылғы қаңтар-желтоқсанда теңгенің орташа өлшенген айырбас бағамы бір доллар үшін 136,04 теңгені құрады, жыл басынан бері АҚШ долларына қатысты номиналды мәндегі теңге 9,30 %-ға нығайды.

2003 жылмен салыстырғанда 2004 жылы халықтың нақты есептелген кірісі 13,2 %-ға көтерілді. 2003 жылмен салыстырғанда 2004 жылы бір жұмыскердің орташа жалақысының нақты өсуі 13,9 %-ды құрады.

Қазақстан Республикасы Статистика агенттігінің деректері бойынша өткен жылдың осындай кезеңімен салыстырғанда ЖІӨ 9,1 %-ға өсті және 1377,3 млрд.

теңгені

құрады.

Өткен жылдың осындай кезеңімен салыстырғанда өнеркәсіптік өнім өндіру көлемі 7,4 %-ға өсті және 1069,7 млрд. теңгені құрады.

Тау-кен өнеркәсібіндегі өндірістің 11,1 %-ға өсуі негізінен, газ конденсатын өндіру көлемінің 55,3 %-ға, мыс рудаларын - 20,1%-ға, темір рудаларын 16,4 %-ға, лигнитті - 10,1 %-ға және шикі мұнайды өндіру көлемінің - 7 %-ға ұлғаюы есебінен қамтамасыз етілді.

Өңдеу өнеркәсібінде өндіріс көлемі 3,4 %-ға өсті және 359,5 млрд. теңгені құрады. Өткен жылдың осындай деңгейімен салыстырғанда салада кокс, мұнай өнімдерін және ядролық материалдар өндіру 15,9%-ға, целлюлоза-қағаз өнеркәсібінің өнімдерін өндіру - 7,3%-ға, сусындарды қоса алғанда, тағам өнімдерін өндіру 4,6 %-ға ұлғайды. Машина жасау саласында өнім шығару 16,2 % - ға өсті.

2005 жылғы қаңтар-наурызда 19,4 млрд. кВт/сағ. электр энергиясы өндірілді, бұл өткен жылғы осындай деңгейден 3,6 %-ға жоғары.

Ауыл шаруашылығында 67,7 млрд. теңге сомасына өнім өндірілді, өсім 3,5 % - ды құрады.

Тұрғын үй құрылысы рыногы белсенді дамыды, бұл өз кезегінде, тұтас құрылыс саласындағы өсу қарқынының айтарлықтай ұлғаюының негізгі шарты болды.

Құрылыста өндірілген өнімнің жалпы көлемі 63,7 млрд. теңгені құрады, бұл 2004 жылғы осындай кезеңнен 1,3 есе көп.

Барлық көздер бойынша тұрғын үй құрылысына 29,5 млрд. теңге немесе 2004 жылғы тиісті кезеңге 141,2 % инвестициялар жіберілді. Пайдалануға берілген жалпы алаңы 856,9 мың шаршы метр тұрғын үй өткен жылғы осындай деңгейден 1,7 есе асып түсті.

Тұрғын үй құрылысын дамыту құрылыс материалдарын, бұйымдары мен құрастырмаларын өндірудің едәуір ұлғаюына алып келді. Мысалы, құрылыс өнімдерінің негізгі 17 түрі бойынша өсу 31,7 %-ды құрады.

2005 жылғы қаңтар-наурызда тауар айналымы өткен жылғы осындай деңгейден 10,6 %-ға асып түсті.

Ағымдағы жылдың қаңтар-наурызында салынған 316,4 млрд. теңге мөлшеріндегі инвестициялық ресурстар өткен жылғы осындай деңгейден 47 %-ға асып түсті. Негізгі капиталға инвестициялардың негізгі көздері отандық кәсіпорындардың меншікті қаражаты мен шетелдік инвестициялар болды.

Қызметтер секторындағы жұмыс нәтижелері туралы мәліметтер онша жоғары емес өсу қарқынының куәсі. Барлық көлік түрлерімен жүк тасымалдаудың, сондай-ақ байланыста көрсетілген қызметтердің жалпы көлемі 2,6 %-ға өсті.

2005 жылғы қаңтар-наурызда тұтыну рыногындағы бағалар деңгейінің

серпінінде күрт ауытқулар болған жоқ. 2004 жылғы желтоқсанға қатысты наурызда инфляция 101,9 %-ды құрады және өткен жылғы осындай кезеңнің деңгейінен 0,4 пайыздық пунктке асып түсті.

2004 жылғы осындай кезеңмен салыстырғанда азық-түліктік тауарлардың бағалары 2,7 %-ға (2004 жылғы осындай кезеңде 2,6 %), азық-түліктік емес тауарлардікі - 0,4 %-ға (0,3 %), ақылы қызметтердікі - 1,8 %-ға (0,7 %) ұлғайды.

2005 жылғы бірінші тоқсанда елдің халықаралық резервтері 0,6%-ға ұлғайды және 14,4 млрд. АҚШ долл. жетті, оның 5,16 млрд. АҚШ доллары Ұлттық қор қ а р а ж а т ы н қ ұ р а д ы .

2005 жылғы бірінші тоқсанда ақша массасын 546,1 млрд. теңгеге дейін 5,5%-ға с ы ғ ы м д а у ж ү р г і з і л д і .

2005 жылғы екі айда ақша массасы 1619,7 млрд. теңгеге дейін 0,9 %-ға азайды. Ақша массасының азаюына ішкі активтердің 1,3 %-ға және банк жүйесі мен кредиттік серіктестіктер активтерінің 0,4 %-ға азаюы ықпал етті.

2005 жылғы қаңтар-ақпанда айналыстағы қолма-қол ақша 356,8 млрд. теңгеге дейін 5,9 %-ға азайды, ал банк жүйесі мен кредиттік серіктестіктердің ақша массасы құрылымындағы депозиттері 1262,9 млрд. теңгеге дейін 5,3 %-ға өсті.

Осы кезеңде ақша базасымен салыстырғанда ақша массасының төмен қарқынмен азаюы ақша мультипликаторының 2,83-тен 3,06-ға дейін ұлғаюына н е г і з б о л д ы .

2005 жылғы екі айда сыртқы сауда операциялары бойынша сальдо оң болып қалыптасты. Экспорт 3,6 млрд. АҚШ долларын құрады және 41%-ға өсті, импорт тиісінше 2,1 млрд. АҚШ долларын құрады және 37%-ға өсті.

Ағымдағы жылдың бірінші тоқсанында жұмыссыздық деңгейі 8,5%-ды құрады және өткен жылдың осындай кезеңімен салыстырғанда 0,4 пайыздық пунктке өсті. 4,5 млн. адам жалдамалы еңбекпен қамтылды, бұл өткен жылғы осындай деңгейден 4,3 %-ға жоғары. Жалдамалы еңбекке жаңадан тартылған жұмыскерлердің жалпы саны 188,1 мың адамды құрады.

2004 жылғы қаңтар-наурызбен салыстырғанда 2005 жылғы қаңтар-наурызда халықтың нақты ақшалай кірісі 14 %-ға ұлғайды, ал нақты жалақы 6 %-ға өсті.

Экономика және бюджеттік жоспарлау министрлігінің бағалауы бойынша 2005 жылы ЖІӨ-нің номиналды мәні 6580 млрд. теңгені құрайды және 2004 жылғы деңгейден 8 %-ға асып түседі.

Экономикалық өсу өнеркәсіптегі өндіріс қарқынының 7,1 %-ға өсуімен қатар ж ү р е д і .

Тұтастай республика бойынша егіс алаңының құрылымы өткен жылғы деңгейде сақталады және 17,9 млн. га құрайды, оның ішінде 14,3 млн. га. жерге дәнді дақылдар (күздік дақылдарды есепке алғанда) егіледі.

2004 жылмен салыстырғанда астық өндіру 4,8 %-ға ұлғаяды және 13,0 млн.

тоннаны құрайды, оның ішінде бидай 10,0 млн. тоннаны құрайды.

Ауыл шаруашылығында өндіріс көлемінің өсуі 102,7 %-ды құрайды деп күтілуде.

Құрылыс қарқыны 2004 жылғы қарқыннан 9,5 %-ға жоғары болады. Саладағы өсу, негізінен, тұрғын үй құрылысын кеңейту есебінен қамтамасыз етіледі.

2005 жылы 64 млн. тонна мұнай мен газ конденсаты өндіріледі, бұл 2004 жылғы деңгейден 7,7 %-ға артық.

Қазақстандық өнімдердің құндық көріністегі экспорты 2004 жылғы деңгейден 11 %-ға асып түседі және 22,8 млрд. АҚШ долларын құрайды. Мұнай мен газ конденсатын экспорттаудан 13,1 млрд. АҚШ доллары түседі деп күтілуде.

2004 жылмен салыстырғанда импорт 7 %-ға ұлғаяды және 15 млрд. АҚШ долларын құрайды.

Бағалау бойынша орташа жылдық мәндегі инфляция 5-7 % аралығында болады.

2. Экономиканың 2006-2008 жылдары жұмыс істеу жағдайлары

Параграф 1. Сыртқы жағдайлар

Әртүрлі халықаралық қаржы ұйымдарының бағалауы бойынша 2006-2008 жылдары әлемдік экономика бірқалыпты қарқынмен дамиды. Әлемдік экономиканың өсуінде АҚШ, Қытай, ЕО елдері және Жапония айқындаушы рөл атқарады.

Дүниежүзілік банктің бағалауы бойынша 2004 жылы әлемдік экономиканың өсуі 4%-ды құрады. Банк 2005-2006 жылдары әлемдік экономиканың жыл сайын 3,2 % өсуін болжап отыр. 2004 жылмен салыстырғанда өсу қарқынының бәсеңдеу болжамы әлемдік экономиканың теңгерімсіздігін ескере отырып жасалды, бұл АҚШ-тағы қосарлы жоғары тапшылықтың; Еуропа елдеріндегі экономиканы қалпына келтірудің созылып кетуінің; Қытай экономикасындағы белгісіздіктің және оның қызып кету ықтималдығының, сондай-ақ мұнайдың болжанбайтын бағаларының әсерінен пайда болып отыр.

Банк мамандарының бағалауы бойынша орта мерзімді перспективада осы факторлардың әлемдік экономиканың өсуіне әсері сақталады.

Валюта рыногында америка долларының әлсіреуімен сипатталатын өткен жылдардағы үрдіс жалғасады деп күтілуде. 2004 жылы негізінен екі фактор - АҚШ бюджетінің тапшылығы мен сауда теңгерімінің күшеюі доллар бағамының өзгеруіне келеңсіз әсерін тигізді. Көрсетілген факторлардың салдарынан АҚШ доллары бағамының әлсіреуі евроға қатысты 8,7 %-ды, жапон йеніне қатысты 3,7 % - ды құрады.

Халықаралық валюта қорының (бұдан әрі - ХВҚ) болжамы бойынша 2005 жылы әлемдік экономиканың өсуі 4 %-дан астам болады.

Қор мамандарының пікірі бойынша мұнайдың қымбаттауы, инфляцияның жеделдеуі және ағымдағы шоттардың теңгерімсіздігі әлемдік экономиканың өсуі үшін айтарлықтай қауіп төндіреді.

ХВҚ бағалауы бойынша Азияның дамушы елдеріндегі ЖІӨ-нің өсу қарқыны 2004 жылғы 8 %-дан 2005 жылы 7 %-ға дейін бәсеңдейді. Өңірдегі экономиканың өсуі, негізінен, ішкі сұраныстың айтарлықтай кеңеюі есебінен болады деп күтілуде.

Азия Даму Банкінің мәліметтері бойынша 2004 жылы Азия-Тынық мұхиты өңіріндегі дамушы елдердің жиынтық ЖІӨ-сі 7,3 %-ға ұлғайды. Бұл 1987-1988 жылдардағы валюта-қаржы дағдарысы уақытынан бергі өңірдегі ең жоғарғы өсу қарқыны. Рекордтық көрсеткішке белгілі бір дәрежеде халық кірістерінің жоғарылауы және ішкі сұраныстың өсуі; Қытайдың серпінді экономикалық дамуы; өңірдегі сауданы және экономикалық ықпалдасуды одан әрі жандандыру сияқты факторлардың есебінен қол жеткізілді.

Банк мамандарының болжамы бойынша мұнайдың жоғары бағаларына және 2004 жылғы желтоқсандағы апатты цунами салдарларына қарамастан, 2005 жылы Азияның дамушы елдеріндегі экономикалық өсу қарқыны жоғары болады және 6,5%-ды құрайды. 2006-2007 жылдары олардың экономикалық өсу қарқыны орта есеппен 6,6-6,9 %-ға жетуі мүмкін.

Азия-Тынық мұхиты өңіріндегі дамушы елдердің экономикалық өсуіне індеттер, террорлық қауіп, энергия тасығыштарға бағалар өсуінің жалғасуы және АҚШ-тағы зор сыртқы сауда тапшылығының салдарынан валюта бағамдарының тұрақсыздығы теріс әсерін тигізуі мүмкін.

Тауар рыноктары

2004 жылы қазақстандық экспорттың негізгі тауарларының әлемдік бағалары сақталды. Энергия тасығыштар мен металдардың әлемдік бағаларының жоғарылауын көп жағдайда, Қытай мен басқа да дамушы елдердің шапшаң дамуы, шикізат өндіру мен жеткізудегі зілзала апаттары және биржа трейдерлерінің алып-сатарлық белсенділігі нәтижесінде туындаған үзілістер айқындап берді.

Дүниежүзілік банк мәліметтері бойынша 2004 жылы Brent маркалы мұнайдың әлемдік орташа бағасы бір баррель үшін 38,30 долларды құрады. 2005 жылы Brent мұнайының орташа айлық бағасы қаңтарда бір баррель үшін 44,28 доллар, ақпанда бір баррель үшін 45,56 доллар және наурызда бір баррель үшін 53,08 доллар деңгейінде тіркелді, 2005 жылға арналған күтілетін болжам бір

баррель үшін 42 долларды құрайды.

Халықаралық энергетика агенттігінің (IEA) болжамы бойынша 2005 жылы әлемдегі мұнай тұтыну деңгейі тәулігіне 84,27 млн. баррельді құрайды. Қытайда шикізат тұтынудың азаюы, АҚШ-та тауар запастарының өсуі және Таяу Шығыс елдерінде мұнай өндірудің ұлғаюы бағалардың төмендеуіне ықпал етуі мүмкін.

IEA мәліметтері бойынша Қытайда мұнайға сұраныстың өсу қарқыны 2004 жылғы 21%-бен салыстырғанда 2005 жылдың басында 5,4%-ға дейін азайды.

Мұнай экспорттаушы елдер ұйымы (бұдан әрі - ОПЕК) 2005 жылы шикі мұнайға жаһандық сұранысқа қатысты өз болжамын күніне 80 мың баррельге ұлғайтты. Әлемдік мұнай картелінің веналық штаб-пәтерінде жарияланған ОПЕК-тің сараптамалық баяндамасында аталғандай, 2005 жылы мұнайға жаһандық сұраныс күніне 1,73 миллион баррельге өседі.

2005 жылы әлемдік тауар рыногында мыс тапшылығы байқалатын болады.

International Copper Study Group (ICSG) бағалауы бойынша 2005 жылдың аяғына қарай рынокта мыстың жетіспеуі 260 мың тоннаны құрайды.

Sokiete Generale француз банкінің талдаушылары 2005 жылғы мыстың құнына қатысты қаңтардағы болжамды қайта қарады. Осылайша, мыстың орташа бағасы бір тонна үшін 2980 доллар деңгейінде болжанып отыр, бұл алдыңғы болжамнан 9,7%-ға жоғары. Банктің бағалауы бойынша 2005 жылы металға сұраныс 3,9%-ға - 17,4 млн. тоннаға дейін ұлғаяды, соның нәтижесінде 50 мың тонна мөлшерінде тапшылық пайда болады.

Орта мерзімді жоспарда мыс рыногына қатысушылар металдың биржалық запастарының азаюын және Қытай тарапынан сұраныстың ұлғаюын болжап отыр.

Қорғасын бағасы ұлғаюының жалғасуы әлемдік экономиканың дамуымен, Қытай сұранысының өсуімен, сондай-ақ шикізат өндіру жағдайларының күрделенуімен түсіндіріледі. 2005 жылғы наурызда Лондон металдар биржасында қорғасынның орташа құны бір тонна үшін 1004,6 долларды құрады және 11,3%-ға ұлғайды. Бұл ретте қойма запастары 34 мың тоннадан 33-ке дейін азайды.

Ұзақ мерзімді перспективада Қытай, АҚШ және Жапония тарапынан сұраныстың одан әрі өсу үрдісі, сондай-ақ әлемдік тауар рыноктарында қорғасын запастарының азаюы ықтимал. Қорғасын рыногына алып-сатарлық фактор зор әсерін тигізеді, талдаушылардың бағалауы бойынша бүгінде қорғасын бағасының шамамен 20%-ын "алып-сатарлық үстеме" құрайды.

Қорғасын құнына қатысты болжамдарда бағалардың 2005 жылы жоғарылауы және 2006 жылы төмендеуі күтіледі.

2005 жылы жалпы әлемдік сұраныстың ұлғаюы және мырыштың биржалық жоғары бағасының сақталуы болжанып отыр. Goldman Sachs талдаушыларының

болжамдары бойынша Қытай тарапынан сұраныстың өсуі және жаңа металл көздерінің болмауы салдарынан 2005 жылы мырыштың орташа жылдық құны 28%-ға өсуі мүмкін. Тұтастай алғанда, өткен жылмен салыстырғанда сұраныстың 2 %-ға ұлғаяды болжанып отыр.

Лондон металдар биржасының мәліметтеріне сәйкес наурызда мырыштың орташа айлық бағасы бір тонна үшін 1377 доллар деңгейінде белгіленді. 2005 жылдың басынан бері мырыш 7,6%-ға, өткен екі жылда 57%-ға қымбаттады. Бұл ретте мырыш қорлары наурызда 4,5 %-ға - 574,1 мың тоннаға дейін азайды.

Әлемдік экономиканың бүгінгі жалпы өрлеуіне байланысты барлық өзге металдарға сұраныстың өсуі сияқты алюминийге әлемдік сұраныс өседі. Бұл ретте алюминий тапшылығы байқалатын болады, бұл глиноземның ірі импорттаушысы болып отырған Қытай тарапынан болатын жоғары сұраныспен байланысты. Қазіргі уақытта Қытай әлемдегі бүкіл алюминийдің 20%-ынан астамын тұтынады.

Алюминий бағасының 2005 жылға арналған болжамдарының басым көпшілігінде осы металл бағаларының өсуі болжанады. Мысалы, Societe Generale француз банкі алюминийдің орташа бағалары болжамын 6 %-ға - бір тонна үшін 1950 долларға дейін көтерді. Болжамды бағалардың жоғарылауы алып-сатар инвесторлар тарапынан металға сұраныстың шапшаң ұлғаяды салдарынан болды.

Тұтастай алғанда, Morgan Stanley сарапшыларының бағалауы бойынша 2005 жылы болаттың бағасы 2004 жылғы орташа көрсеткіштен асып түседі. Мысалы, 2004 жылғы орташа көрсеткішпен салыстырғанда 2005 жылы ыстықтай басылған рулонды болат құны 9%-ға ұлғаяды және бір тонна үшін 480 долларды құрайды. Сонымен қатар, талдаушылар ыстықтай басылған болат құны 2006 жылдың өзінде 15%-ға - орта есеппен бір тонна үшін 409 долларға дейін азаяды деп күтуде.

Параграф 2. Ішкі жағдайлар

2006-2008 жылдары экономиканы дамытудың жоғары қарқынын қамтамасыз ету үшін экономиканы өсірудің барлық негізгі факторларын жедел дамыту үшін қолайлы жағдайлар жасалатын болады.

Экономика және бюджеттік жоспарлау министрлігінің бағалауы бойынша 2006-2008 жылдары ЖІӨ-нің орташа жылдық өсу қарқыны орта есеппен 8,2 % - д ы қ ұ р а й д ы .

Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі осы аралықтағы инфляцияны ұстап тұру мақсатында ақша-кредит саясатын қатаңдату жөніндегі шараларды қабылдайтын болады. Қайта қаржыландырудың ресми ставкасының реттеуші

функцияларын күшейту үшін практикаға тоқсан сайын қайта қарауды және қайта қаржыландырудың ресми ставкасын ақша рыногының жалпы жай-күйіне, қарыздар бойынша сұраныс пен ұсынысқа, инфляция мен инфляциялық күтімдердің деңгейіне қарай белгілеуді енгізу жоспарланып отыр.

Теңгенің айырбас бағамының серпіні сыртқы жағдайлармен де, Ұлттық Банктің бағамды ішкі валюта рыногына шетел валютасының ағынына байланысты қалыпты өзгеруін қамтамасыз ете отырып, теңге бағамының күрт ауытқуларын болдырмауға бағытталған саясатымен де айқындалатын болады.

Алдыңғы жылдардағыдай, бұл жылдары да өнеркәсіпті дамыту негізінен басты екі стратегиялық құжатта: Қазақстан Республикасы Президентінің 2003 жылғы 16 мамырдағы N 1095 Жарлығымен бекітілген Каспий теңізінің қазақстандық секторын игерудің мемлекеттік бағдарламасында және Қазақстан Республикасы Президентінің 2003 жылғы 17 мамырдағы N 1096 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының Индустриялық-инновациялық дамуының 2003-2015 жылдарға арналған стратегиясында айқындалатын болады.

Каспий теңізінің қазақстандық секторын игерудің мемлекеттік бағдарламасына сәйкес 2003 жылға қатынасы бойынша 2005 жылы мұнай мен газ конденсатын өндіру көлемін 2,7-3 есе ұлғайту ұйғарылып отыр.

2006 жылы мұнай мен газ конденсатын өндіру 68 млн. тоннаны құрайды, одан кейінгі екі жылда оның көлемі жыл сайын 4 млн. тоннаға ұлғайтылады.

Мұнай-газ секторын тұрақты дамыту Қазақстандағы экономикалық өсуді қамтамасыз етудің кепілі болып табылады. 2006 - 2008 жылдары мұнай мен газ өндіру саласы мемлекеттік бюджеттің шамамен 17-18,8%-ын қамтамасыз ететін болады.

Экономиканың бәсекеге қабілетін қамтамасыз ету үшін Индустриялық-инновациялық даму стратегиясының екінші кезеңін іске асыру жалғасатын болады. Бұл кезеңнің негізгі қорытындысы экономиканың басымды салаларында кластерлік бастамаларды дамыту үшін негіз құру болады.

Мемлекеттік мүлікті басқарудың тиімділігін арттыру мақсатында активтерді басқару жөніндегі бірқатар мемлекеттік функцияларды бәсекелі ортаға беру арқылы мемлекеттік меншік құрылымын оңтайландыру жүргізіледі.

2006 - 2008 жылдары экономиканы өсірудің негізгі факторы әлемдік рынокта мұнайдың қолайлы баға конъюнктурасын сақтау болады. Brent маркалы мұнайдың әлемдік бағасы бір баррель үшін 40-41 доллар шегінде болады, ал экспорттық бағасы бір баррель үшін 30-30,8 доллар аралығында қалыптасады деп болжанып отыр.

Қазақстандық өнімді экспорттаудан үш жыл ішінде елге шамамен 73,3 млрд. АҚШ доллары түседі деп күтілуде, оның 40,8 млрд. АҚШ доллары мұнай мен газ конденсатын экспорттаудан алынады.

Тауарлар мен инвестициялық ресурстарға ішкі сұранысты кеңейту импортты ұлғайтудың негізгі факторларына айналады. 2005 жылмен салыстырғанда 2006 жылы импорт 21,8%-ға ұлғаяды және 18,3 млрд. АҚШ долларын құрайды. Одан кейінгі жылдары импорттың 2007 жылы 7,6 %-ға дейін және 2008 жылы 8,5 %-ға азаяды болжанып отыр.

2006-2008 жылдары негізгі капиталға инвестициялардың жыл сайынғы өсуі орта есеппен 14-15 %-ды құрайды.

3. Қазақстан Республикасын дамытудың 2006-2008 жылдарға арналған мақсаттары, міндеттері және басымдықтары

Параграф 1. Стратегиялық міндеттерді шешу саласында

2000 жылмен салыстырғанда 2010 жылға қарай ЖІӨ-ні екі еселеу жөніндегі стратегиялық міндет шамамен екі жыл бұрын орындалады және Қазақстанның экономикалық еселенуіне 2008 жылы қол жеткізіледі.

Қазақстан өз азаматтары үшін өмір сүрудің жоғары стандарттарын жасай отырып, әлемнің тиімді дамушы елдерінің арасынан орын алуға тиіс.

2010 жылға қарай жан басына шаққанда 5800 АҚШ доллары, ал 2015 жылға қарай шамамен 9000 АҚШ доллары болатын ЖІӨ-ге қол жеткізу қажет.

1-сурет

(суретті қағаз мәтінінен қараңыз)

Көзі: Қазақстан Республикасы Экономика және бюджеттік жоспарлау министрлігі, Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі

Параграф 2. Орта мерзімді міндеттерді шешу саласында

2006-2008 жылдары әлеуметтік-экономикалық саясаттың негізгі бағыттары Президенттің "Қазақстан экономикалық, әлеуметтік және саяси жедел жаңару жолында" атты Қазақстан халқына Жолдауында, стратегиялық жоспарларда, Қазақстан Республикасы Үкіметінің Бағдарламасында, Индустриялық-инновациялық даму стратегиясында айқындалған мақсаттар мен міндеттерге сәйкес болады.

Инновациялық экономика құру және экономиканың шикізаттық емес секторын дамыту жөніндегі белсенді жұмыс экономиканың бәсекеге қабілеттілігін жоғарылатуға ықпал етуі тиіс.

Жоспарланып отырған кезеңде бәсекеге қабілетті экономика негіздерін құру үшін мынадай міндеттерді шешу:

2006-2008 жылдары ЖІӨ-нің орта есеппен 8,2%-ға орташа жылдық өсу

қарқынның қамтамасыз ету;
инфляцияның орташа жылдық деңгейін 5-7%-дық дәлізде қамтамасыз ету;
бағалы қағаздар рыногын және жинақтаушы зейнетақы жүйесін дамыту;
кәсіпкерлік ортаның бастамаларын іске асыру үшін қолайлы жағдайлар жасау
;

металлургия, тоқыма салаларында, тамақ өнеркәсібінде, мұнай-газ машина жасауда, құрылыс индустриясында, туризмде, көлік-логистикалық қызметтерде пилоттық кластерлерді құру және дамыту;
ауыл шаруашылығы шикізатын өндіру және өңдеу саласында кластерлік бастамаларды іске асыру арқылы аграрлық өндірісті индустрияландыру;
болашақтың жоғары технологиялы және ғылымды қажетсінетін өндірістері үшін кадрлық әлеуетті қалыптастыру;
халықтың әлеуметтік қорғалмаған жіктерінің өмірін лайықты қамтамасыз ету;

тұрғын үй проблемасын жеделдете шешу;
белсенді, жан-жақты және теңестірілген сыртқы экономикалық саясатты жүргізу ;

Алматы қаласында өңірлік қаржы орталығын құру тұжырымдамасын одан әрі іске асыру ұйғарылып отыр .

Әлеуметтік-экономикалық дамудың 2006-2008 жылдарға арналған басымдықтары болып мыналар айқындалды:
ел экономикасының Индустриялық-инновациялық даму стратегиясын одан әрі іске асыру, жеке сектормен ынтымақтастықты тереңдету;
ғылымды, білім беруді және халықтың кәсіби біліктілігін дамытудың қазіргі заманғы және тиімді жүйесін құру;
тұрғын үй құрылысын дамыту;
денсаулық сақтау жүйесін одан әрі жетілдіру;
шағын кәсіпкерлікті дамытуды қамтамасыз ететін іс-шаралар кешені;
халықты зейнетақымен және әлеуметтік қамсыздандыруды одан әрі арттыру;
қоршаған ортаның ластану деңгейін қысқарту.

4. Қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз ету

Параграф 1. Ақша-кредит саясаты және қаржы секторын дамыту

Ақша-кредит саясаты

2006-2008 жылдары Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ақша-кредит саясаты саласындағы негізгі мақсаты бағалар тұрақтылығын қамтамасыз ету болады.

Бұл мақсатқа қол жеткізу үшін Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі ақша-кредит саясатының операциялары бойынша ықпал ету шараларын күшейтеді және өзінің негізгі ставкаларының реттеуші рөлін одан әрі жоғарылатуға жәрдемдесетін болады.

Айтарлықтай экономикалық өсу және Қазақстанға шетелдік валюта ағымының ауқымды көлемі сияқты 2004 жылы инфляцияның жоғарылауына ықпал еткен негізгі факторлар 2005 жылы да өз әсерін сақтайды деп көзделуде. Бұдан басқа, 2004 жылы өндіруші кәсіпорындар бағаларының 23,8 %-ға жоғары өсуі 2005 жылы тұтыну бағалары өсуінің айқындаушы факторына айналуы мүмкін. Осы факторлардың инфляцияға ықпал етуін азайту үшін Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі ақша-кредит саясатын күшейту жөніндегі шараларды қолданатын болады.

Ақша-кредит саясатын күшейту Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ресми ставкаларының кредиттер бойынша рыноктық ставкаларға ықпал ету бағытын өзгертуді көздейді. Егер өткен жылдары Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің шаралары банктердің экономикаға кредит беру, оның ішінде ставкаларды төмендету жөніндегі қызметін жандандыру жөніндегі міндетті шешуге бағытталса, "экономиканың қызып кетуіне" жол бермеу қажетті жағдайларында ставкаларды төмендету мәселесі түпкі мұрат ретінде қойылмайды.

Экономикадағы ставкалар деңгейі нақты жағдайға негізделе отырып қалыптасатын тәуекелдер мен факторларға барабар рыноктық негізде қалыптасуы тиіс. Бұл ретте Жеке тұлғалар салымдарына кепілдік беру (сақтандыру) қоры қайтарылуына кепілдік беретін жеке тұлғалардың жаңадан тартылатын салымдары (депозиттері) бойынша сыйлықақының шекті ставкаларын белгілеу тәжірибесі қайта қаралуы тиіс.

Қайта қаржыландырудың ресми ставкасының реттеуші ерекшеліктерін күшейту үшін ағымдағы жылы Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі тоқсан сайын қайта қарау және қайта қаржыландырудың ресми ставкасын белгілеу практикасын енгізді. Қайта қаржыландырудың ресми ставкасын үнемі қайта қарай отырып, Ұлттық Банк қаржы рыногына қаржы саласында күтілетін үрдістер бойынша өзекті бағдар береді. 2005 жылғы 1 ақпаннан бастап қайта қаржыландырудың ресми ставкасы жылына 7 %-дан 7,5 %-ға дейін көтерілді, ал осы жылдың 1 мамырынан бастап 7,5 % деңгейінде белгіленді.

Тұтастай алғанда, 2006 - 2008 жылдар ішінде ақша базасы мен ақша массасы шамамен екі есе ұлғаяды деп күтілуде. Алайда соңғы жылдары байқалып

отырған инфляция мен инфляциялық күтілімдердің қалыптасуына монетарлық факторлар әсерінің әлсіреу үрдісі салдарынан ақша базасының мұндай маңызды кеңеюі инфляциялық қысым көрсетпейді. Дегенмен, монетарлық факторлар есебінен инфляциялық әлеуеттің жинақталуын болдырмау мақсатында ұзақ мерзімді кезеңде Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі банк жүйесінің шамадан тыс өтімділігін стерилизациялау жолымен ақша базасын кеңейту қарқындарын төмендету жөніндегі шараларды қолданатын болады.

Шамадан тыс өтімділік проблемасының өткірлігін бәсеңдету және банктер өтімділігін неғұрлым икемді түрде реттеу үшін ең аз резервтік талаптарды қалыптастыру тетігіне тиісті өзгерістер енгізіледі. Бұл мақсатта Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі ең аз резервтік талаптар нормативтерін, сондай-ақ оларды орындау тәртібін сақтауға тиіс банктер міндеттемелерінің құрылымын айқындаудың әртүрлі нұсқаларын қарайды және тиімді ақша-кредит саясатын жүргізу үшін барынша оңтайлы нұсқасы таңдалып алынады.

Бұдан басқа, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі өзінің күш-жігерін ақша-кредит саясаты құралдарының әрқилы түрлері және қысқа мерзімді ставкалардың реттеуші рөлін жоғарылату бойынша ставкаларды келісуге жұмсайды. Инфляция бойынша болжамдардың дәлдігін арттыру мақсатында Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі трансмиссиялық тетік моделін әзірлеу жөніндегі жұмысты жалғастырады. Ашық рынок операциялары кеңейтіледі, меншікті бағалы қағаздар портфелін ұлғайту және жаңа қаржы құралдарын дамыту жөнінде шаралар қабылданады.

Валюталық саясат саласында Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі қандай да бір ұзақ уақыттың белгіленген дәлізді айқындамай, құбылмалы айырбас бағамы режимін сақтау ниетінде.

Валюталық реттеу және валюталық бақылау саласында Қазақстандағы валюта режимін одан әрі ырықтандыруға бағытталған саясат жалғасын табады. Қазіргі таңда Қазақстан Республикасының Парламенті Мәжілісінің қарауында " Валюталық реттеу және валюталық бақылау туралы" Қазақстан Республикасының жаңа Заң жобасы жатыр. Бұл заң жобасы ұлттық валютаның толық айырбасталу қағидаттарына біртіндеп көшу үшін тиімді база құру мақсатында әзірленді.

Қазіргі уақытта жаңа заң жобасының тұжырымдамасына сәйкес Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі валюталық операцияларды жүргізу тәртібін, лицензиялау, валюталық операцияларды тіркеу, валюталық операциялар туралы мәлімдеу мәселелерін және валюталық бақылаудың экспорттық-импорттық рәсімдерін реттейтін заңға тәуелді нормативтік құқықтық кесімдердің жобаларын дайындауды бастады.

2007 жылғы 1 қаңтардан бастап валюталық операцияларды лицензиялау

режимі валюталық реттеудің өзге режимдеріне (тіркеу, мәлімдеу) ауыстырылады

Осылайша, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі:
валюталық құндылықтарды пайдаланумен байланысты қызметті
лицензиялады;

сыртқы сауда келісім-шарттарында айқындалған мерзімдерге байланысты валюта түсімін қайтару талаптарын белгілеуді жүзеге асырады, бұл валюталық операцияларды жүзеге асыру тәртібін едәуір жеңілдетеді және сыртқы экономикалық қызметке қатысушылардың валюталық заңнама талаптарын орындауға шығасыларын қысқартады.

Жеке сектордың инвестициялық шешімдерді қабылдауына мемлекеттің әкімшілік араласуын қысқарту және қазақстандық капиталдың шетелдік рыноктарды барынша белсенді жаулап алуы үшін жағдайлар жасау күтіп отыр.

Валюталық режимді толық ырықтандырудың міндетті шарттарының бірі - заңсыз сипаттары бар операцияларды шектеуші және қадағалаушы жүйенің болуы. Қазіргі кезде Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарауында заңсыз жолмен алынған ақшаны заңдастыруға (жылыстатуға) қарсы әрекет ету жүйесін құру жөніндегі шаралар кешенін қамтитын заң жобасы жатыр. Онда барлық мүдделі тараптардың, оның ішінде банктердің қатысуымен, өйткені олардың ақпараттық ағымдары құрылатын жүйенің іргетасы болып табылады, және олардың мүдделерін ескере отырып, ақшаны жылыстатуға қарсы күрестің тиімді жүйесін құру көзделеді.

Төлем жүйелерінің жұмыс істеуін қамтамасыз ету саласында төлем жүйелерінің тиімді және сенімді қызмет етуін қамтамасыз ету, олардың тұрақты жұмыс істеуін қамтамасыз етуді қадағалау мен бақылауды жүзеге асыру, төлем құралдарының жаңа түрлерін енгізу Ұлттық банкаралық төлем карточкалары жүйесін дамыту жөніндегі шаралар қолданылатын болады.

Ұлттық банкаралық төлем карточкалары жүйесін құру шеңберінде елішілік бөлшек сауда саласында қолма-қол емес төлемдерді жүзеге асыру үшін тиімді төлем құралына және оған әртүрлі төлемдік және төлемдік емес "қосымшаларды" орналастыру үшін көп қырлы карточкаға айналуға тиіс ұлттық төлем карточкасын енгізуге ерекше назар аударылады.

Сонымен қатар, төлем карточкаларына қызмет көрсету және сауда (қызмет көрсету) ұйымдарында төлем карточкаларын қабылдау желісін кеңейту бойынша бірыңғай ұлттық желі құру жөніндегі жұмыс жалғасын табады.

Қаржы жүйесінің тұрақтылығын қамтамасыз етуге жәрдемдесу саласында Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі өз қызметін Қазақстан Республикасы Қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын реттеу және қадағалау агенттігімен (бұдан әрі - Агенттік) тығыз үйлестіретін болады.

Қаржы секторындағы жұмыстардың негізгі бағыттарының бірі банктердің аффилиирленген тұлғалармен мәмілелерін қадағалауды жетілдіру болады.

Акционерлік қоғамдардың иелері (меншігі), олардың аффилиирленген тұлғалары туралы мәліметтер және бірінші кезекте, банктер құрылымының ашықтығы мен жариялылығын қамтамасыз ету үшін бірқатар заңнамалық кесімдерге өзгерістер мен толықтырулар енгізу көзделіп отыр.

2005 жылы "Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне бағалы қағаздар рыногы және акционерлік қоғамдар мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" Қазақстан Республикасының Заңын қабылдау осы жұмыстың басы болады.

Сондай-ақ "Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне лицензиялау және шоғырландырылған қадағалау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" Қазақстан Республикасының Заңы әзірленеді.

Ақша-кредит саясаты қаржы рыногының тұрақтылығын сақтауға ықпал ететін болады. Қазақстан Республикасының қаржы секторын дамытудың алдағы үш жылға арналған тұжырымдамасына сәйкес қаржы рыногын одан әрі дамыту оның барлық сегменттерін халықаралық стандарттарға жақындату бағытында жүргізілетін болады. Экономиканың нақты секторының қажеттіліктерін қанағаттандыратын тұрақты және тиімді қызмет ететін қаржы жүйесін қалыптастыру жалғастырылады.

Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Бірыңғай экономикалық кеңістік (БЭК) қалыптастыру жөніндегі мемлекетаралық және ведомствоаралық топтардың, Шанхай Ынтымақтастық Ұйымының және Орталық Азия Ынтымақтастығының жұмысына белсенді қатысуға ниеттеніп отыр.

Қаржы секторын дамыту Қаржы рыногы мен қаржы ұйымдарын реттеу және қадағалау

Орта мерзімді перспективада қаржы рыногы мен қаржы ұйымдарын реттеу және қадағалау осы саладағы жаңа мемлекеттік саясат мүдделерін, ел экономикасының қазіргі заманғы дамуын және халықаралық ынтымақтастық жағдайларын ескере отырып жүзеге асырылады.

Халықаралық, оның ішінде Еуропалық одақ қабылдаған стандарттарға барынша толық жақындату мақсатында қаржы ұйымдарын реттеуді одан әрі жетілдіру жөніндегі жұмыс жалғасын табады.

Қаржы рыногы мен қаржы ұйымдарын реттеудің және қадағалаудың бірыңғай жүйесін құруға бағытталған кешенді шараларды іске асыру мақсатында орта мерзімді перспективада:

қаржылық қадағалаудың жаңа басымдықтарын ескере отырып, оның

заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық базасын жетілдіру;
қаржы рыногының инфрақұрылымын дамыту, қаржы ұйымдарының қызметіне қойылатын талаптарды жоғарылату;
ұлттық қаржы рыногының әлемдік рыноктарға кіруін жеделдету және белсенді халықаралық ынтымақтастық үшін оның ашықтығы мен инвестициялық тартымдылығын қамтамасыз ету жөніндегі жұмыс одан әрі жүргізіледі.

Қазақстанның қаржы рыногын реттеуді халықаралық стандарттарға жақындату мақсатында Қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын реттеу және қадағалау агенттігі (бұдан әрі - Агенттік) де Қазақстанның банк жүйесін Банктік қадағалау жөніндегі Базель Комитетінің капитал барабарлығының "Капиталды есептеудің және капитал стандарттарының халықаралық конвергенциясы" (International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards) (Базель II) жаңа келісіміне көшіруді жүзеге асыруға шешім қабылдады. Көрсетілген келісімде кредиттік, рыноктық және операциялық тәуекелдерді бағалаудағы ұстанымдардың баламалылық қағидатының, яғни банктерді барабар капиталдандырудың және тұтас банк жүйесінің тұрақтылығын осылайша күшейтетін тәуекелдерді басқару жүйесін жетілдірудің негізі қаланған.

Қаржы рыногын реттеу мен қадағалауды дамытудың орта мерзімді кезеңге арналған б а с ы м б а ғы т т а р ы н а :

инвестициялық банкингі жандандыру;

мынадай бағдарламалық құжаттарды: Қазақстан Республикасының қаржы секторын дамыту тұжырымдамасын; Қазақстан Республикасының бағалы қағаздар рыногын дамытудың 2005 - 2007 жылдарға арналған бағдарламасын; Қазақстан Республикасының жинақтаушы зейнетақы жүйесін дамытудың 2005-2007 жылдарға арналған бағдарламасын; Қазақстан Республикасының сақтандыру рыногын дамытудың 2004-2006 жылдарға арналған бағдарламасын

і с к е а с ы р у ;

2004 жылғы 15 қарашадағы Қазақстан қаржыгерлерінің IV конгресінде айтылған Мемлекет басшысы берген тапсырмаларды орындау, оның ішінде: қаржы секторындағы инвестициялау, бағалы қағаздар рыногын және жинақтаушы зейнетақы жүйесін одан әрі жетілдіру жөніндегі мәселелерді шешу; қаржы ұйымдарын капиталдандыру деңгейін одан әрі жоғарылату жөнінде шаралар қабылдау; қаржы ұйымдарының тәуекелдерді басқарудың қазіргі заманғы жүйелерін одан әрі енгізуін қамтамасыз ету; Алматы қаласында халықаралық қаржы орталығын құру жөніндегі жұмысты жандандыру;

мынадай: "Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сақтандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы", "Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне лицензиялау және шоғырландырылған қадағалау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар

енгізу туралы", "Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне міндетті сақтандыру түрлері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" заң жобаларын, заңнамалық актілерге жылжымайтын мүлік объектілеріне құқықтарды және шаруашылық жүргізуші субъектілерге қатысу үлестерін мемлекеттік тіркеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізуді көздейтін заң жобасын әзірлеу, қаржы ұйымдарына салық салуды жетілдіру және операцияларға туынды қаржы құралдары бойынша кірістерге салық салу жөнінде ұсыныстар дайындау;

Еуропалық одақ директиваларын, оның ішінде қаржы топтарының ақпаратты ашу талаптарын ескере отырып, лицензиялау және шоғырландырылған қадағалау мәселелері жөніндегі заңнаманы жетілдіру және "бақылау", "компаниялар тобы", "тәуелді ұйым" және өзге де ұғымдарды енгізу;

қаржы ұйымдарын қадағалау мен пруденциялық реттеудің тәуекелдерді бағалауға негізделген жүйесін жетілдіру;

қаржы ұйымдарының тәуекелдерді басқару жүйелерін дербес бағалауды жүргізуіне қойылатын талаптарды, сондай-ақ тәуекелдерді басқару жүйелерін тәуелсіз сыртқы бағалауға қойылатын талаптарды айқындау;

Қазақстан Республикасының Дүниежүзілік сауда ұйымына кіруі жөніндегі іс-шараларды іске асыру мақсатында шетелдік қаржы ұйымдарының Қазақстан Республикасының қаржы рыногына қол жеткізу тұжырымдамасын әзірлеу;

халықтың қаржы рыногы туралы білімін және халықтың сақтандыру және инвестициялық мәдениетін одан әрі арттыруды ынталандыру болып табылады.

Банк секторы

Аталған шаралар ЕО директиваларын есепке ала отырып, шоғырландырылған негізде қадағалау, лицензиялау және қаржы ұйымдарының өтімділік процесі мәселелерін қоса алғанда, қаржы рыногының барлық секторларындағы қадағалау жүйелерін жетілдіруді көздейді.

Банк секторын дамыту саласындағы қызметтің жақын арадағы басым бағыттары:

тиісінше жылжымайтын мүлікке және банк тәуекелдеріне кредит беру көлемінің шамадан тыс өсуімен байланысты проблемаларды, соның ішінде:

ипотекалық қарыз беретін банктердің өтімділік деңгейін жоғарылату; жылжымайтын мүлік салу жөніндегі жобаның әрбір қатысушысын "бір қарыз алушы" ретінде қарау;

ипотекалық кредиттер бойынша қамтамасыз етуді тәуелсіз бағалаушының жыл сайын қайта бағалауы;

сақтандыру ұйымдарын капиталдандыруға қойылатын талаптары неғұрлым

катаң жаңа сақтандыру сыныбы - ипотекалық сақтандыруды енгізу
мүмкіндіктерін қарату;

меншікті капиталдың жеткілікті болуын есептеу үшін ипотекалық тұрғын үй
қарыздарын өлшемдеген кезде кредиттік тәуекел көрсеткіштерін жоғарылату
жолымен шешу;

қарыз алу шарттарының ашықтығы мен салыстырылуын қамтамасыз ету үшін
кредиттер бойынша сыйлықақылар ставкаларын белгілеудің бірыңғай тәртібін
айқындау;

банктік операциялардың жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың
қызметін реттеу жөніндегі талаптарды ырықтандыру жөніндегі шараларды іске
асыру болып айқындалды.

Сақтандыру рыногы

Отандық сақтандыру индустриясын дамытудың бірінші кезектегі міндеттерін
айқындаудағы елеулі оқиғалардың бірі Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2004
жылғы 1 шілдедегі N 729 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының
сақтандыру рыногын дамытудың 2004-2006 жылдарға арналған бағдарламасын
қабылдау болды.

Бағдарламаның басты мақсаты мемлекеттің, азаматтардың және шаруашылық
жүргізуші субъектілердің қаржылық, экономикалық, әлеуметтік және өзге
тәуекелдерін басқарудың тиімді рыноктық құралдарының бірі ретінде
сақтандырудың ролін және орнын нығайтуға бағытталған ұлттық сақтандыру
индустриясын одан әрі реформалау болып табылады.

Бағдарламада айқындалған негізгі міндеттер:

жеке сақтандыруды, оның ішінде оның ұзақ мерзімді және жинақтаушы
түрлерін дамыту;

өзара сақтандыру жүйесін дамыту;
халықтың сақтандыру мәдениетін арттыру;

сақтандыру ісін ақпараттандыру және автоматтандыру деңгейін көтеру;
міндетті сақтандыру саласында мемлекеттік саясатты жасау және оның
тиімділігін арттыру;

сақтандыру рыногының инфрақұрылымын одан әрі жетілдіру;
сақтандыру саласында мамандарды даярлау және біліктілігін арттыру;
сақтандыру қызметін реттеу мен қадағалау стандарттарын жоғарылату;
қайта сақтандыру және ортақ сақтандыру тетіктерін жетілдіру болып
табылады.

Осы Бағдарламаны іске асыру:
ұлттық сақтандыру индустриясының тұрақтылығын және сенімділігін

нығайтуға, елде жеке сақтандыруды дамытудың бастапқы негізін қалауға;
міндетті сақтандырудың тиімді жүйесін құруға мүмкіндік беретін ұлттың
экономиканың басым салаларының қажеттіліктерін халықты әлеуметтік
қолдауды ескере отырып міндетті сақтандыру саласында ұзақ мерзімді
мемлекеттік саясатты жасауға;

сақтандыру рыногының толыққанды инфрақұрылымын құруға қолдау
көрсетуге, сақтандыру саласында кадрлық әлеуетті жақсартуға;

сақтандырудың жаңа өнімдері мен технологияларын енгізуді жандандыруға,
сақтандыру қызметінің сапасын жақсартуға және оның тізбесін кеңейтуге;

сақтандыру рыногы субъектілерін қадағалау мен реттеу стандарттарын
к ө т е р у г е ;

ұлттық сақтандыру рыногын халықаралық рыноктарға интеграциялау
процестерін және сақтандыру (қайта сақтандыру) схемасын тереңдетуге
м ү м к і н д і к б е р е д і .

Тұтастай алғанда, ұлттық сақтандыру индустриясын дамыту мемлекеттің
экономикалық және әлеуметтік қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қажетті
алғышарттарды жасауға ықпал етеді.

Сақтандыру саласындағы агенттік қызметінің басым бағыттары:
жеке сақтандыру жүйесін, оның ішінде жеке сақтандыру сыныптарын және
сақтандыру ұйымдарының агенттік желілерінің мүмкіндіктерін заңнамалық
к е ñ е й т у а р қ ы л ы да м ы т у ;

сақтандырудың әртүрлі сыныптары (түрлері) бойынша сақтандыру
статистиканың қалыптасқан дерекқоры негізінде тәуекелдер сыныптамасын
ә з і р л е у ;

Депозиттерді сақтандырушылардың халықаралық ұйымының ұсынымдарын
ескере отырып, жеке тұлғалардың салымдарына міндетті ұжымдық кепілдік беру
(сақтандыру) жүйесін жетілдіру;

міндетті сақтандыру түрлері бойынша сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру
ж ү й е с і н ж е т і л д і р у ;

капиталдың жеткіліктігін бағалаудың тәуекелге негізделген әдісіне
жақындату жолымен сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарын пруденциалдық
р е т т е у д і ж е т і л д і р у ;

сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының тәуекелдерін басқару жүйесінің
болуы жөніндегі талаптарды белгілеу болып табылады.

Бағалы қағаздар рыногы

Бағалы қағаздар рыногы қызметінің стандарттарын белгілеу, корпорациялық
басқаруды жақсартуға ынталандыру және қаржы рыногының тәуекелдерге

неғұрлым бейім салаларына қадағалау ресурстарын шоғырландыру үшін Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2004 жылғы 24 желтоқсандағы N 1385 қаулысымен Қазақстан Республикасының бағалы қағаздар рыногын дамытудың 2005-2007 жылдарға арналған бағдарламасы бекітілді. Бағдарламада бағалы қағаздар рыногын одан әрі дамытудың негізгі мақсаттары мен міндеттері айқындалады, ол рынокты жандандыруға және қазіргі проблемаларды кешенді шешуді қамтамасыз етуге арналған.

Бағалы қағаздар рыногын (БҚР) дамыту тұтастай алғанда мемлекеттің экономикалық және әлеуметтік қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін қажетті алғышарт жасауға ықпал етеді. Бұдан басқа, белгіленген шаралар өтімді бағалы қағаздар тізбесін кеңейтуге, корпорациялық басқаруды, эмитенттердің және БҚР-ның басқа да қатысушыларының ақпаратты ашу тәртібін жетілдіруге ықпал е т е д і .

Мемлекеттік қарыз алу және акциялардың мемлекеттік пакетін басқару тәртібін жетілдіру, халықтың инвестициялық мәдениетінің деңгейін арттыру жөніндегі шаралар өткізіледі. Бағдарламада Қазақстанда сертификатталған халықаралық инвестициялық талдаушылардың келуіне қажетті жағдайлар жасау, инвесторлардың құқықтарын қорғауды жоғарылату, бағалы қағаздар рыногына қатысушыларды қадағалау мен реттеудің тиімділігін арттыру көзделеді.

Болжанып отырған кезеңге арналған саясат мынадай мәселелерді шешуді қ а м т и д ы :

кредиттік рейтингтік бағалауларды, оның ішінде бағалы қағаздардың листингі және институционалдық инвесторлардың активтерін инвестициялауға қойылатын талаптарды белгілеу кезінде қазақстандық ұлттық шәкіл бойынша қ о л д а н у д ы к е ң е й т у ;

бағалы қағаздар рыногының бірқатар индекстерін әзірлеуін қамтамасыз ету бойынша ақпараттық және талдамалық агенттіктермен жұмыс;

дефолт жағдайына бағалы қағаздар рыногы лицензиаттарының жекелеген тәуекелдерді еркін сақтандыруын ынталандыру;

бағалы қағаздар рыногының лицензиаттарын бағдарламалық техникалық қамтамасыз етуге және бағдарламалық қамтамасыз етуді сертификаттауға қ о й ы л а т ы н т а л а п т а р д ы ә з і р л е у ;

сауда-саттық ұйымдастырушысының, орталық депозитарийдің, оның ішінде номиналды ұстаушылар мен тіркеушілердің ақпаратты резервтік көшіру және сақтау жүйесіне қойылатын талаптарды белгілеу.

Мемлекеттік емес зейнетақы қорларының үнемі өсіп отыратын инвестициялық әлеуеті, сондай-ақ қаржы рыногының өзге де қатысушыларының инвестициялық белсенділігінің артуы Қазақстанның бағалы қағаздар рыногын серпінді дамытуға қолайлы әсер етеді.

Агенттік бағалы қағаздар рыногын реттеуді халықаралық стандарттарға ЕурАзЭҚ, БЭК, ШЫҰ, өзге де халықаралық ұйымдар шеңберінде тиімді біріктіру талаптарына сәйкес келтіру жөніндегі іс-шараларды өткізеді.

Жинақтаушы зейнетақы жүйесі

Қазақстан Республикасының жинақтаушы зейнетақы жүйесін одан әрі дамыту, салымшылардың және алушылардың құқықтарын қорғау, ұзақ мерзімді ішкі инвестициялар көзі ретінде зейнетақы активтерін басқару тиімділігін арттыру мақсатында Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2004 жылғы 24 желтоқсандағы N 1359 қаулысымен Қазақстан Республикасының жинақтаушы зейнетақы жүйесін дамытудың 2005-2007 жылдарға арналған бағдарламасы қ а б ы л д а н д ы .

Бағдарламада жинақтаушы зейнетақы жүйесін дамытудың орта мерзімді перспективаға арналған негізгі басымдықтары айқындалады және мынадай і с - ш а р а л а р д ы қ а б ы л д а у :

халықтың жинақтаушы зейнетақы жүйесіне қатысуын кеңейту;
міндетті зейнетақы жарналары бойынша "бір салымшы - бір қор" талабын іске асыру жолымен міндетті зейнетақы жарналарын төлеу тиімділігін арттыруды қамтамасыз ету және міндетті зейнетақы жарналары бойынша агенттердің берешегін азайту;

алушының зейнетақы алуға құқығына ие болған сәтіндегі инфляция деңгейін ескере отырып, нақты енгізілген міндетті зейнетақы жарналарының мөлшерінде жинақтаушы зейнетақы қорларындағы міндетті зейнетақы жарналарының сақталуы жөніндегі кепілдіктерді мемлекеттің орындауы тәртібін белгілеу;

жинақтаушы зейнетақы қорларының зейнетақы активтерін инвестициялық басқаруды жүзеге асыратын ұйымдардың жауапкершілігін айқындау, салымшылардың (алушылардың) мүдделерін қорғау;

зейнетақы активтерін басқарудың тиімділігін арттыру, зейнетақы активтерінің көлеміндегі ұзақ мерзімді қаржы құралдарының үлесін ұлғайту, жинақтаушы зейнетақы қорларының портфельдеріндегі қаржы құралдарының бағалық және валюталық тәуекелдерін азайту, ұзақ мерзімді индекстелген мемлекеттік бағалы қағаздар шығару, жобалық инвестицияларды дамыту мен акциялар рыногын жандандыру;

жинақтаушы зейнетақы жүйесі субъектілерін қадағалауды дамыту әрі оның тиімділігін арттыру және Халықаралық Зейнетақы реттеуіштері Қауымдастығының (INPRS) Жеке зейнетақы қорларын реттеу қағидаттарын е н г і з у к ө з д е л е д і .

Бағдарламаны іске асыру:

халықтың ЖЗЖ-мен қамтылуын кеңейтуге;
мемлекеттік емес зейнетақы қорлары (бұдан әрі - МЗҚ), зейнетақы активтерін инвестициялық басқаруды жүзеге асыратын ұйымдар (ЗАИБЖАҰ) қызметінің қаржылық сенімділігін және ашықтығын арттыруға;
зейнетақы активтерін инвестициялау үшін қаржы құралдары ұсыныстарын ұ л ғ а й т у ғ а ;

әртүрлі МЗҚ-ның салымшылары арасында зейнетақы жинақтарын инвестициялаудан түсетін кірістерді тұрақтандыруға;

ЖЗЖ субъектілерін қадағалау және реттеу тиімділігін арттыруға ж ә р д е м д е с е д і .

Жинақтаушы зейнетақы қорлары үшін инвестициялық мүмкіндіктердің кеңеюін, өтелгенге дейін ұсталатын ұзақ мерзімді қаржы құралдарының ұлғаюын ескере отырып, орташа өлшемді номиналды кіріс 4,5-6 %-ды құрайтын болады деп күтілуде, жүйе қалыптаса бастаған алғашқы кезде пайда болған қате шоттар саны едәуір қысқаратын болады, "бір салымшы - бір қор" қағидаты іске асырылатын болады және МЗҚ-ға төлемдердің тиімділігі артады.

Орта мерзімді кезеңде жинақтаушы зейнетақы жүйесі саласында мынадай міндеттер ш е ш і л е т і н б о л а д ы :

зейнетақы активтерін инвестициялық басқарушылардың және зейнетақы активтерін дербес басқаратын жинақтаушы зейнетақы қорларының зейнетақы активтерінің барабар кірістілігін қамтамасыз ету үшін жауапкершілігін кү ш е й т у д і қ а м т а м а с ы з е т у ;

зейнетақы активтерін инвестициялаудың ұзақ мерзімді сипатын, оның ішінде қаржы құралдарын рыноктық бағалау әдістемесін қайта қарау және зейнетақы активтерін әртараптандыруға қойылатын талаптарды енгізу жолымен ы н т а л а н д ы р у ;

зейнетақы активтерін хеджирлеу жөніндегі операцияларды жасау тәртібін әзірлеу.

Параграф 2. Фискалдық саясат

Бюджет саясаты 2006-2008 жылдары мемлекет жүргізетін фискалдық саясаттың жалпы бағыты сақталады және ол Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2004 жылғы 31 тамыздағы N 918 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2005-2007 жылдарға арналған Орта мерзімді фискалдық саясатында, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Президенті мен Үкіметі бекіткен стратегиялық және бағдарламалық құжаттарда айқындалған мақсаттар мен міндеттерге сәйкес келетін болады.

Орта мерзімді фискалдық саясат жоспарланатын кезеңді бір жылға ұзартуды

көздейтін жылжымалы негізде жыл сайын үш жылдық кезеңге әзірленеді.

Бюджет кодексіне сәйкес 2005 жылы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2006-2008 жылдарға арналған Орта мерзімді фискалдық саясаты әзірленеді, мұнда алдағы үш жылдық кезеңге арналған салық-бюджет саясаты, оның ішінде бюджеттердің болжамды көрсеткіштері, бюджет қаражатын жұмсаудың басым бағыттары, республиканы әлеуметтік-экономикалық дамытудың негізгі бағыттарын іске асыру тәсілдері, бюджетаралық қатынастарды дамыту бағыттары, мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген қарыз алу мен борыш саласындағы саясат, ықтимал фискалдық тәуекелдер айқындалады.

Бюджет саясаты

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2006-2008 жылдарға арналған орта мерзімді фискалдық саясаты әзірленеді, мұнда алдағы үш жылдық кезеңге арналған салық-бюджет саясатының негізгі бағыттары, оның ішінде бюджеттердің болжамды көрсеткіштері, бюджет қаражатын жұмсаудың басым бағыттары, бюджетаралық қатынастарды дамыту бағыттары, мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген қарыз алу мен борыш саласындағы саясат, ықтимал фискалдық тәуекелдер айқындалады.

Орта мерзімді фискалдық саясатқа сәйкес қалыптастырылатын 2006-2008 жылдарға арналған бюджет саясаты тұрақты экономикалық өсуді қолдауға бағытталады.

Бюджет саясатының орта мерзімді перспективаға арналған негізгі міндеттері:

- бюджеттік заңнаманы жүйелендіру;
- бюджеттік жоспарлауды жетілдіру;
- бюджет жүйесінің сыртқы экономикалық конъюнктураға тәуелділігін азайту;
- мемлекеттік шығыстардың тиімділігін және нәтижелілігін арттыру;
- перспективалы бюджеттік жоспарлау рөлін арттыру;
- жүргізіп жатқан әлеуметтік реформаларды, білім беруді дамытуды, денсаулық сақтауды, ауыл шаруашылығын және қоғамдық инфрақұрылымды қаржылық қамтамасыз ету;
- көлеңкелі экономиканың үлесін азайту;
- бюджетаралық қатынастардың ашықтығын және тұрақтылығын қамтамасыз ету;

Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын қалыптастыру және пайдаланудың тетігін жетілдіру;

мемлекеттік меншікті басқару жүйесін жетілдіру болып табылады.

Мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген қарыз алу мен борышты басқару саласындағы саясат

Қазақстан Республикасы Үкіметінің мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген қарыз алу мен борыш саласындағы саясаты 2006-2008 жылдары мынадай негізгі екі бағытта іске асырылатын болады:

ЖІӨ-ге пайыздық қатынастағы үкіметтік борыш мөлшерін дәйекті қысқарту. Бұған ЖІӨ-ге пайыздық қатынастағы республикалық бюджет тапшылығының мөлшерін біртіндеп және тиісінше, оны қаржыландыруды қысқарту нәтижесінде қол жеткізілетін болады, сондай-ақ теңгерімді (тапшылықсыз) бюджетке көшу мүмкіндігі қарастырылады;

республикалық бюджет тапшылығын қаржыландырудың жалпы құрылымындағы сыртқы қарыздар есебінен республикалық бюджет тапшылығын қаржыландыру үлесін қысқарту жолымен үкіметтік борыш құрылымындағы сыртқы борыш үлесін біртіндеп азайту.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген қарыз алу мен борыш саласында жүргізіліп жатқан саясаты шеңберінде мынадай міндеттерді шешу ұйғарылып отыр:

Бюджет тапшылығы мен және борыш өлшемдері: жинақтау жөніндегі саясат шеңберінде үкіметтік борыштың оңтайлы мөлшерін айқындау;

ЖІӨ-ге пайыздық қатынастағы үкіметтік борыш мөлшерін негізге ала отырып, республикалық бюджет тапшылығының өлшемдерін айқындау және орта мерзімді перспективада бюджеттің теңгерімділігіне қол жеткізу.

Ішкі қарыз алу: жылдар мен қағаз түрлері бойынша бөліністе мемлекеттік бағалы қағаздар эмиссиясының орта мерзімді кезеңге арналған болжамды схемасын жасау; ішкі қарыздарды тарту мерзімдеріне қарай қарыз алудың түрлі құралдарын қолдану;

рыноқтағы ахуалға қарай қарыз алудың жалпы көлеміндегі индекстелген және купондық міндеттемелер арасындағы оңтайлы ара қатынасты белгілеу жолымен пайыздық тәуекелдерді азайту;

міндеттемелердің орындалмау тәуекелін азайту және негізінен орта мерзімді және ұзақ мерзімді міндеттемелерді шығару жолымен қысқа және орта мерзімді перспективада үкіметтік ішкі борышты өтеу жөніндегі төлемдердің ең жоғары шегін төмендету;

бағалы қағаздар рыногындағы бағдарларды ("benchmark") белгілеу; шығарылымдардың жалпы санын қысқарта отырып, кезінде мемлекеттік бағалы қағаздарды шығару көлемін ұлғайту;

айналыс мерзімін ұлғайта отырып, пайыздарды төлеу кезеңділігін азайту.

С ы р т қ ы қ а р ы з а л у :

Қазақстанның 2030 жылға дейінгі даму стратегиясына, Қазақстан Республикасының 2010 жылға дейінгі стратегиялық даму жоспарына Қазақстан Республикасы Үкіметінің бағдарламаларына, Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуының орта мерзімді жоспарына, донор - халықаралық қаржы ұйымдарының тиісті орта мерзімді кезеңге арналған елдік бағдарламаларына сәйкес Қазақстан Республикасын дамытудың стратегиялық маңызды мәселелерін шешуге бағытталған инвестициялық жобаларды қаржыландыруға сыртқы қарыздарды тарту;

экономиканың басым салаларында сыртқы қарыздар есебінен қаржыландырылатын, оның ішінде:

ауыл, су және орман шаруашылықтарында;

жол саласында жаңа инвестициялық жобалар дайындау;

өндірістік инфрақұрылымды дамыту;

астананы одан әрі дамыту;

жаңа жобаларды іріктеуге қойылатын талаптарды күшейту және Қазақстан Даму Банкінің өтемдік негізде қаржыландыруға ұсынылатын инвестициялық жобалардың банктік сараптамасын жүзеге асыруы;

республикалық инвестициялық жобалар тізбесіне енгізілетін жобалардың дайындалу сапасы мен сараптамасын жақсартудан көрінетін қарыз қаражатын тиімді пайдалану;

Үкіметтің бірлесіп қаржыландыру үлесін бір мезгілде ұлғайта отырып, донорлардың сатып алу рәсімдері бойынша шектеулерді жұмсарту шартымен инвестициялық жобаларды қаржыландыруға сыртқы қарыздарды тарту;

теңгенің айырбас бағамы өзгерген жағдайда теріс салдарды азайту мақсатында Үкіметтің сыртқы қарыздар портфелін қарыздардың валюталары бойынша әртарапандыру.

Борышты өтеу және оған қызмет көрсету:

неғұрлым қымбат қызмет көрсетілетін үкіметтік қарыздарды мерзімінен бұрын өтеу жолымен үкіметтік борышты белсенді басқару;

жергілікті атқарушы органдардың мерзімі өткен борыш міндеттемелерін өтеу және реттелмеген борыш міндеттемелері проблемаларын жедел шешу жөнінде белсенді шаралар қабылдауы;

пайда болу салдарларын төмендету бойынша фискалдық тәуекелдерді - АҚШ долларына қатысты теңге бағамының өзгеруін, шетелдік валюталардың кросс бағамдарын, пайыздық ставкаларды, әлемдік бағалар конъюнктурасын болжамдау.

Мемлекеттік мүлікті басқару және жекешелендіру

2006-2008 жылдары мемлекеттік мүлікті басқару және жекешелендіру саласындағы мемлекеттік саясат мынадай міндеттерді іске асыруға бағытталады:

мемлекеттік кәсіпорындардың, жарғылық капиталына мемлекет қатысатын заңды тұлғалардың бейінді емес қызмет түрлерін рыноктық ортаға беруді қамтамасыз ету;

қызметін экономиканың стратегиялық маңызды салаларында жүзеге асыратын компаниялардың мемлекеттік акциялар пакетін басқару жөніндегі холдингтік компания құру;

мемлекеттік органдар, мемлекеттік кәсіпорындардың, жарғылық капиталына мемлекет қатысатын заңды тұлғалардың басқару органдарында мемлекет мүддесін білдіретін лауазымды тұлғалар тарапынан мемлекеттік мүлікті басқару тиімділігін арттыру;

заңнама талаптарына сәйкес стратегиялық маңызы бар экономика салаларында мемлекеттік меншік мониторингін қамтамасыз ету;

аудан (облыстық маңызы бар қала) әкімдіктерінің тиімді жұмыс істеуі мақсатында заңнамада белгіленген тәртіппен оларға коммуналдық меншікті бөліп беру;

мемлекеттік меншік объектілерін есепке алу жөнінде бірыңғай дерекқор құру.

Алдағы кезеңде мемлекеттік меншік объектілерінің орынды әрі тиімді пайдаланылу нысанына оларға түгендеу жүргізу мемлекеттік кәсіпорындардың, жарғылық капиталына мемлекет қатысатын заңды тұлғалардың қызмет түрлерін түгендеу бойынша мемлекеттің жекелеген экономика салаларына қатысу мақсаттарына сай келмейтін қызмет салаларын айқындау үшін жүргізілетін жұмыс қорытындыларын есепке ала отырып жүзеге асырылады. Көрсетілген қызмет түрлері, сондай-ақ пайдаланылмайтын немесе мақсаты бойынша пайдаланылмайтын мемлекеттік мүлікті қоса алғанда, мұндай қызмет сол арқылы жүзеге асырылатын мүлік заңнамада белгіленген тәртіппен бәсекелі ортаға берілуі тиіс.

Қызметін экономиканың стратегиялық маңызды салаларында жүзеге асыратын компаниялардың мемлекеттік акциялар пакетін басқарудың тиімділігін арттыру мақсатында мемлекеттік холдингтік компания құрылады.

Есепті жыл қорытындылары бойынша мемлекеттік меншікті басқаруды талдау, мемлекеттік органдар мен оларға бағынысты ұйымдар басшыларының есептерін тыңдауды жүргізу уәкілетті мемлекеттік органдар тарапынан да, мемлекеттік кәсіпорындардың, жарғылық капиталына мемлекет қатысатын акционерлік қоғамдардың (серіктестіктердің) басқару органдарында мемлекет

мүддесін білдіретін лауазымды тұлғалар тарапынан да мемлекеттік меншік объектілерін басқару тиімділігін арттыру қажеттігін анықтап берді.

Таяу жылдары мемлекеттік кәсіпорындардың, акцияларының бақылау пакеттері (қатысу үлестері) мемлекетке тиесілі акционерлік қоғамдардың (серіктестіктердің) қаржы-шаруашылық қызметі нәтижелерін бақылау тетігін жетілдіру жөніндегі жұмыс жалғасатын болады.

Жасалған нормативтік құқықтық базада мемлекеттік меншік мониторингін жүргізу тәртібін айқындалады, меншік нысанына қарамастан, экономиканың стратегиялық маңызды салаларындағы аса ірі кәсіпорындарды кешенді тексеру осы мониторинг шеңберінде жүргізіледі. Алдағы кезеңде "Экономиканың стратегиялық маңызы бар салаларындағы меншіктің мемлекеттік мониторингі туралы" Қазақстан Республикасының Заңын, қабылданған заңи нормативтік құқықтық кесімдерді практикалық іске асыру жөніндегі жұмыс жалғасады. Мониторинг объектілері, меншігінде не басқаруында мониторинг объектілері бар жеке немесе заңды тұлғалар өздерінің қызметін объективті түрде көрсететін ақпарат беретін болады, ал электрондық дерекқорды енгізу мемлекеттік органдарға заңнамада белгіленген тәртіппен мониторинг объектілері туралы дұрыс ақпаратты жедел алуға, мәліметтерді экономикалық болжамдарды жасау және жекелеген мониторинг объектілері мен (немесе) экономика салалары қызметінің тиімділігін арттыруға бағытталған бағдарламаларды әзірлеу үшін пайдалануға мүмкіндік береді.

Бюджет кодексінде, 2001 жылғы 23 қаңтардағы "Жергілікті мемлекеттік басқару туралы" Қазақстан Республикасының Заңында жергілікті мемлекеттік басқару органдарының өкілеттіктері мен қаржыландыру көздері айқындалған. Осыған байланысты, Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару туралы заңнамада көзделген өкілеттіктерді іске асыру үшін жақын арада аудандардың (облыстық маңызы бар қалалардың) әкімдіктері өздеріне қажет мүлікпен қамтамасыз етілуі тиіс. Бұл үшін мемлекеттік тұрғын үй қоры объектілерін қоса алғанда, тиісті әкімшілік-аумақтық бірлік аумағындағы мемлекеттік мүлікке түгендеу жүргізу; әкімдіктерге қажетті мүлік тізбесін айқындау және заңнамада белгіленген тәртіппен оны жергілікті мемлекеттік басқару органдарына бекітіп беруді қамтамасыз ету керек.

Мемлекеттік меншік объектілерін толық әрі дұрыс есепке алуды қамтамасыз ету үшін бірыңғай дерекқор құру және жүргізу көзделіп отыр. Осыған байланысты, мемлекеттік мүлік есебін жүргізу мәселелері бойынша республикалық және коммуналдық меншіктің уәкілетті органдары арасындағы өзара іс-қимылдың айқын тәртібін дайындау керек.

Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 4 желтоқсандағы N 735 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының 2010 жылға дейінгі

стратегиялық даму жоспарына сәйкес мемлекеттік активтерді басқару жүйесін жетілдіру мақсатында мемлекеттің активтері мен міндеттемелері теңгерімін жасау әдістемесі әзірленеді.

Мемлекеттік мүлікті басқару жүйесінің құрылымдық бөлшегі бола отырып, жекешелендіру жариялылық, ашықтық, бәсекелестік қағидаттарын сақтай отырып, белгілі бір салаларға және нақты кәсіпорындарға қатысты мемлекет мүддесіне сәйкес жүзеге асырылады.

Салық саясаты

2006-2008 жылдары салық саясатының негізгі бағыттары: шағын кәсіпкерлік субъектілері үшін арнаулы салық режимін қолдану аясын кеңейтуге және оларды, ең алдымен, экономиканың шикізаттық емес секторына инвестициялар салуға тартуға шаралар қабылдау;

салық төлеушілер үшін қашықтық және ақпараттық қызмет әдістерінің көмегімен салықтық әкімшілендіру процестерін одан әрі жетілдіру және дамыту;

салықтық есептілікті талдаудың және оның камералдығының тәсілдері мен әдістерін дамыту;

ақпараттық қызметтерді біріктіру, мемлекеттік органдармен ақпараттық өзара іс-қимылды жетілдіру және тиімділігін арттыру;

шағын бизнес субъектілеріне салық салуды жетілдіру болады.

5. Бәсекелестікті қорғау және дамыту, табиғи монополия субъектілерінің қызметін реттеу

Параграф 1. Бәсекелестікті қорғау және дамыту

Экономиканың одан әрі өрлеуі мемлекетті дамытудың басты басымдығы болып қала береді және ол бәсекелестікті қорғау жағдайларында ғана болуы мүмкін. Осыған байланысты, бәсекелестікті одан әрі дамыту мәселесіне мемлекет баса назар аударады.

Бәсекелестік өркениетті болуымен қатар, жосықсыз да болуы мүмкін. Осыған байланысты, тауар рыноктарында салауатты және адал бәсекелестікті дамыту мақсатында бәсекелестікті қорғау әрі дамыту және монополистік қызметті шектеу қажет.

Қолданыстағы монополияға қарсы заңнаманы қазіргі заман ақиқатына сәйкес келтіру үшін "Бәсеке және монополиялық қызметті шектеу туралы" Қазақстан Республикасы Заңының жобасы әзірленді, қазіргі уақытта ол Қазақстан Республикасы Мәжілісінің қарауында жатыр. Заң жобасы субъектілердің

монополиялық мінез-құлқының алдын алуға бағытталған және жаңа компаниялардың пайда болуына жұмыс істеп тұрған кәсіпорындар арасында салауатты бәсекелестікті дамытуға ықпал ететін жағдай туғызады.

Қолданыстағы заңнама шеңберінде заңи кесімдер әзірленуде. Мысалы, Республиканың тауар рыноктарындағы бәсеке жағдайын талдау мен бағалауды және бір немесе бірнеше рынок субъектілерінің үстем (монополиялық) жағдайын белгілеуді жүргізу жөніндегі нұсқаулық пен Монополиялық жоғары және монополиялық төмен бағаны айқындау жөніндегі әдістеме сияқты нұсқаулықтар әзірленді.

Сонымен қатар, бәсекелестікті қорғау мәселелерін реттейтін құқық нормаларын халықаралық стандарттарға сәйкес келтіру туралы мәселе өзекті болып табылады. Бұл, бірінші кезекте, қазақстандық экономиканы әлемдік экономикалық кеңістікке жоспарлы біріктірумен байланысты.

Нормативтік құқықтық және әдіснамалық базаны жетілдіру мақсатында бәсекелестікті қорғау саласында "Бәсеке және монополистік қызметті шектеу туралы" Қазақстан Республикасы Заңының жаңа редакциясы негізінде Халықаралық бәсеке желісі (бәсекелестікті қорғау жөніндегі органдарды біріктіретін халықаралық ұйым) қабылдаған ұсынымдарға сәйкес келетін заңи кесімдерді қабылдау жоспарланып отыр.

Экономика салаларындағы бәсекелестік дәрежесін айқындау мақсатында тауар рыноктарын талдау жүргізіледі, соның нәтижесінде осы салалардағы бәсекелестікті дамыту және монополиялық қызметте шектеу жөнінде нақты ұсыныстар дайындалады.

Бұл жұмыс, сондай-ақ жүргізіліп жатқан темір жол көлігі салаларын монополиясыздандыруға, электр энергетикасы саласындағы қайта құруларға байланысты жүргізілуде, бұлар ірі рынок субъектілерінің үстем болу үлесін нақтылауды және жаңадан құрылған шаруашылық жүргізуші субъектілердің үстемдік жағдайын айқындауды талап етеді.

Коммуналдық қызметтер мен әлеуметтік маңызды тауарлар бағаларының (тарифтерінің) өсуіне жол бермеу мақсатында жергілікті тауар рыноктарында үстем жағдайға ие болып отырған шаруашылық жүргізуші субъектілердің қызметін қадағалауға ерекше көңіл бөлінеді.

Бұдан басқа тауар рыноктарындағы бәсекелестік дәрежесін айқындау мақсатында оларға талдау жүргізілетін болады. Мемлекеттік реттеуді азайту немесе мемлекет тарапынан араласуды азайту мүмкіндігі жөніндегі ұсыныстар осындай талдаулардың нәтижесіне айналуы тиіс. Мұндай шаралар тиісті тауар рыноктарындағы бәсекелі қатынастарды дамытуға мүмкіндік береді.

Сонымен қатар, монополизм көріністерін асыра пайдаланудың, рынок субъектілерінің монополиялық бағаларды белгілеу жөніндегі сыбайласуының

жолын кесу, басқа субъектілерді рыноктан шеттету және олардың рынокқа кіруін шектеу, рынок субъектілерінің шаруашылық қызметіне мемлекеттік органдардың негізсіз араласуының жолын кесу мәселелері жөніндегі мемлекеттік бақылау бойынша шаралар күшейтілетін болады.

Кәсіпкерлік бостандығы мен тұтынушылар құқықтарын қорғаудың қоғамдық жүйесін нығайту, бәсеке мәдениетін арттыру басым мәнге ие болады.

Параграф 2. Тариф саясаты

Орта мерзімді кезеңде тариф саясатының негізгі бағыты табиғи монополиялар субъектілерінің қызметтеріне тариф белгілеудің тиімді жүйесін құру болады. Тариф саясаты мынадай қағидаттарға негізделетін болады:

тұтынушылар мен табиғи монополия субъектілері мүдделерінің теңгерімін с а қ т а у ;

табиғи монополия субъектілерінің тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз ететін шығындар мен пайданы жабу ;

орта мерзімді негіздегі тарифтер тұрақтылығы;

Қазақстанды әлемдік экономикаға біріктіру процесін қамтамасыз ету мақсатында тарифтерді негізсіз сараландырудан бас тарту;

табиғи монополия субъектілері қызметінің тиімділігін арттыру.

Табиғи монополиялар саласында тариф саясатын дамыту тұжырымдамасын, сондай-ақ 1999 жылғы 13 шілдедегі "Табиғи монополиялар туралы" Қазақстан Республикасының Заңына толықтыру енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Заңының ережелерін іске асыру шеңберінде орта мерзімді кезеңде тариф саясатының негізгі міндеттері:

экономиканың тиісті секторларын қайта құрылымдау бағдарламаларының шеңберінде табиғи монополияға жататын қызмет түрлерін нақтылау;

табиғи монополиялар субъектілерінің қызметін мемлекеттік реттеу және бақылау әдістерін, соның ішінде:

табиғи монополиялар субъектілерінің тарифтік сметаларды орындауын т а л д а у ;

тарифтердің (бағалардың, алым ставкаларының) инвестициялық және шекті деңгейін бекіту әдістемесін әзірлеу;

табиғи монополиялар субъектілерінің қызметін техникалық және қаржылық сараптауды жүргізу талаптары мен ережелерін белгілеу;

табиғи монополиялар субъектілерінің реттелетін қызмет (тауарлар, жұмыстар) түрлері бойынша кірістерінің, шығындарының және тартылған активтерінің бөлек есебін енгізу жөніндегі есепті мәліметтерін талдау;

табиғи монополиялар субъектілері жүзеге асыратын тауарларды (

жұмыстарды, қызметтерді) сатып алуды бақылауды күшейту;
табиғи монополиялар субъектілерінің қызметтеріне (тауарларына, жұмыстарына) тарифтерге (бағаларға, алым ставкаларына) қосылатын амортизациялық шегерімдердің мақсатты пайдаланылуын бақылау;
инвестициялық бағдарламаларды бағалау әдістерін енгізу;
табиғи монополиялар субъектілерінің қызметтерін (тауарларын, жұмыстарын) тұтынушылардың құқығын, соның ішінде тұтынушылардың құқықтарын қорғау жөніндегі қоғамдық бірлестіктерді (үкіметтік емес ұйымдарды) тарта отырып, табиғи монополиялар субъектілерінің тарифтері (бағалары, алым ставкалары) жобаларын қарау кезінде міндетті түрде бұқаралық тыңдаулар жүргізу арқылы кеңейту жолымен кеңейту;

табиғи монополияның барлық салаларында табиғи монополиялар субъектілерінің реттелетін қызмет (тауарлар, жұмыстар) түрлері бойынша кірістерінің, шығындарының және тартылған активтерінің бөлек есебі ережесін әзірлеу және енгізу;

табиғи монополия субъектілеріне негізгі құралдарды тұрақты жаңарту үшін жағдайлар жасау, салалардың инвестициялық тартымдылығын арттыру мақсатында тартылған активтерді өтеуді қамтамасыз ету;

табиғи монополиялар субъектілерінің реттелетін қызметтерге (тауарларға, жұмыстарға) тарифтерін (бағаларын, алым ставкаларын) есептеудің тұжырымдамалық ұстанымдары мен неғұрлым оңтайлы (қолайлы) әдіснамасын айқындау;

ұсынылатын қызметтер (тауарлар, жұмыстар) сапасының көрсеткіштеріне қарай тарифті (бағаны, алым ставкаларын) айқындау тәртібін әзірлеу және белгілеу;

табиғи монополиялар субъектілерінің реттелетін қызметтерге (тауарларға, жұмыстарға) тарифтеріне (бағаларына, алым ставкаларына) есептеу аспаптарын сатып алуға және орнатуға жұмсаған шығындарын қосу тәртібін айқындау;

табиғи монополиялар субъектілерінің реттелетін қызметтеріне (тауарларына, жұмыстарына) тұтынушылардың тең қол жетімділігі тәртібін бекіту болып табылады.

2003 жылы тартылған активтердің реттелетін базасына пайда ставкасын есептеу әдісі енгізіле басталды. Бұдан басқа, табиғи монополиялардың электр және жылу энергетикасы саласында қызметтер көрсететін бірнеше субъектісі орта мерзімді тарифтер бойынша жұмысқа ауысты. Осыған байланысты аталған субъектілердің қызметіне талдау жүргізіледі, сондай-ақ табиғи монополиялардың барлық салаларында тариф құрудың орта және ұзақ мерзімді әдістемесіне іс жүзінде көшу аяқталады.

Реттеудің жаңа тетіктерін дамыту бағытында мынадай міндеттерді шешу

қ а ж е т :

табиғи монополия субъектілерінің қызметтеріне тарифтер деңгейінің өзгеру серпінінің экономика салаларына және тұтынушылардың жекелеген топтарына әсерін бағалау модельдерін әзірлеу;

салалардың ерекшеліктерін ескере отырып, тарифтердің экономикалық негізді саралануын айқындау;

қызметтерді мемлекеттік субсидиялау тетіктерін әзірлеу;

табиғи монополия субъектілерінің қызметін бақылау және сараптау тетіктерін жетілдіру. Көрсеткіштердің теңгерімді жүйесі негізінде субъектілер қызметінің мониторингі жүйесін құру;

реттеуші орган қызметін ақпараттандыру.

6. Сауда және сыртқы экономикалық қызмет

Параграф 1. Сыртқы сауда саясаты

2006-2008 жылдары сауда мен сыртқы экономикалық қызметтегі жұмыстардың негізгі бағыттары:

"Сауда қызметін реттеу туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 12 сәуірдегі Заңын іске асыруға бағытталған құзыреті шегінде шаралар қабылдауға ;

сауда және қоғамдық тамақтандыру объектілерінің қызметін қазіргі заман талаптарына сәйкес келтіруге (Қазақстан Республикасындағы сауда және қоғамдық тамақтандыру объектілеріне қойылатын біліктілік және техникалық талаптарды қолдану жөнінде ұсынымдар тұжырымдауға);

әртүрлі сауда түрлерін дамытуға, өңіраралық сауданы дамытуға ықпал ететін және ішкі рынокқа әлеуметтік маңызды тауарлардың тұрақты жеткізілуін қамтамасыз ететін қазіргі заманғы инфрақұрылымды және сауда саласы кәсіпорындарын құруды ынталандыруға;

ауыл шаруашылығы өнімдері рыноктарында бәсекелі орта құруға және тұтыну тауарлары бағаларының негізсіз өсуіне жол бермеуге;

Қазақстан Республикасында тауар биржаларының қызметін одан әрі дамытуға ;

Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы "Қорғас" Халықаралық шекаралық ынтымақтастық орталығын (ХШЫО) құру туралы негіздемелік келісімді іске асыруға;

экспортты әртараптандыру және жалпы экспорт көлеміндегі қосылған құны жоғары өнімнің үлесін ұлғайту жөніндегі ұсыныстарды тұжырымдауға; уәкілетті органдармен және мүдделі кәсіпорындармен консультациялар

жүргізу жолымен қазақстандық тауарларға қатысты шетелдік мемлекеттер бастамашы болған демпингке қарсы талқылауларды реттеу жөніндегі іс-шараларды жүргізуге;

қазақстандық тауарларды сыртқы рыноктарға экспорттық жеткізудің және сауда теңгерімінің оң сальдосының өсу серпінін сақтауға жәрдемдесуге; өндірісті әртараптандыруға жәрдемдесуге және экспортқа бағдарланған тауарлар мен қызметтер өндірісін ұлғайтуға;

сауда теңгерімін жақсарту және Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы (бұдан әрі - ТМД) елдерімен оң сальдоға көшу мақсатында ТМД елдеріне экспорттық жеткізулерді ұлғайтуға жәрдемдесуге;

қорғау, демпингке қарсы және өтемдік шараларды қолдану мақсатында талқылаулар жүргізу жолымен отандық өндірушілердің мүдделерін тауарлардың өсіп кеткен импортынан қорғауға бағытталған шараларды қабылдауға бағыттالاتын болады.

Дүниежүзілік сауда ұйымына кіру

Сыртқы экономикалық саясаттың 2006-2008 жылдарға арналған басым бағыттарының бірі Қазақстанның Дүниежүзілік сауда ұйымына (бұдан әрі - ДСҰ) кіруі жөніндегі жұмыстарды жалғастыру және Қазақстанның сыртқы саудадағы мүддесін кемсітудің алдын алу үшін аталған ұйымның тетіктерін белсенді пайдалану болып табылады.

Қазақстанның ДСҰ-ға кіруі жөніндегі қорытынды құжаттарды дайындауға көшу Қазақстанның ДСҰ-ға кіруі жөніндегі көпжақты және екіжақты келіссөздер жүргізудің нәтижесіне айналуы тиіс, мұнда Қазақстанның экономикалық мүддесі барынша ескеріледі.

Орта мерзімді перспективада Қазақстанның ДСҰ-ға кіруі және тиісінше барлық міндеттерді, оның ішінде өңірлік сауда бірлестіктері шеңберінде қайта қарау күтіліп отыр. Осыған байланысты ұлттық заңнаманы ДСҰ нормаларымен сәйкестендіру жөнінде ауқымды жұмыс жүргізіледі.

Халықаралық экономикалық бірігуге қатысу

Елдің әлемдік экономикаға өзара тиімді бірігуі, оның халықаралық еңбекті бөлу жүйесіндегі рөлін оңтайландыру үшін жағдайларды қалыптастыру сыртқы экономикалық саясаттың 2006-2008 жылдарға арналған негізгі басым бағыттарының бірі болып табылады.

Қазақстанның әлемдік экономикаға трансформациясының аса маңызды шарты саудадағы әріптес елдерді таңдауда икемді саясат жүргізу: үшінші елдер

арқылы транзитті барынша азайту мақсатында Еуропа мен Азия елдерінің таяу рыноктарын неғұрлым толық пайдалануға, өңірлік одақтармен өзара іс-қимылды күшейтуге, еркін сауда аймағының артықшылықтарын барынша пайдалануға бағытталған өткізу рыногын әртараптандыру болып табылады.

Алдағы кезеңге арналған аса маңызды іс-шаралардың бірқатары: саудада преференциялық режимді белгілеу жөнінде екіжақты және көпжақты келісімдер жасау жөніндегі келіссөздерді одан әрі жүргізу; өңірлік бірлестіктер (ТМД, ЕурАзЭҚ, БЭК, ШЫҰ және ОАО) шеңберінде экономикалық бастамаларды жылжыту;

Қазақстанның халықаралық экономикалық ұйымдардың қызметіне қатысуымен байланысты мәселелер жөніндегі мемлекеттік саясатты қалыптастыру және іске асыру болып табылады.

7. Адами капиталды дамыту

Параграф 1. Жоғары білімді мамандар даярлау жүйесін дамыту

2006-2008 жылдары білім беру саласындағы негізгі міндеттер: Білім берудің 2005-2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын іске асыру;

халықтың барлық жігінің сапалы білімге қол жеткізуін қамтамасыз ету; 12-жылдық жалпы орта білім беруге көшу; жоғары технологиялы және ғылымды қажетсінетін өндірістер үшін жоғары білімді кадрлар даярлаудың мемлекеттік білім беру тапсырысы құрылымын жетілдіру;

кластерлік бастамаларды ескере отырып, өңірлерде кәсіптік бастауыш және орта білім беретін оқу орындарында білікті техникалық және қызмет көрсетуші еңбек кадрларын даярлау;

сапаны бағалаудың ұлттық жүйесін құру; бірыңғай ұлттық ақпараттық ортаны қалыптастыру; білім беру процесін оқу-әдістемелік және ғылыми қамтамасыз етуді жетілдіру;

білім беру бағдарламаларын әртараптандыру және олардың икемділігі, жоғары оқу орындары желісін оңтайландыру және академиялық бостандықтарды кеңейту негізінде жоғары кәсіптік білім беру сапасын арттыру;

магистрлік және докторлық бағдарламалар бойынша жоғары білікті кадрлар даярлауға көшуді жүзеге асыру;

білім берудің кредиттік жүйесін енгізу; кредиттерді қайтару жөніндегі мемлекет кепілдігін қамтамасыз ете отырып,

екінші деңгейдегі банктер арқылы студенттік кредиттер берудің қазіргі заманғы жүйесін құру;

техникалық мамандықтар бойынша жоғары білімді мамандар даярлауға мемлекеттік білім беру тапсырысын ұлғайту;

ұлттық жоғары оқу орындарына шетелдік оқытушылар мен консультанттарды тарту;

жыл сайын "Болашақ" бағдарламасы шеңберінде үздік үш мың студентті әлемнің озық жоғары оқу орындарында даярлау;

жоғары кәсіптік білім беру үшін оқулықтар мен оқу құралдарының жаңа буынын әзірлеу және шығару;

шетелдегі кез келген елде тағлымдаманы қоса алғанда, жыл бойы ғылыми зерттеулер жүргізуге арналған грант мәртебесі бар жыл сайынғы мемлекеттік "Үздік оқытушы" стипендиясын төлеу арқылы профессорлық-оқытушы құрамды қолдау болады.

Параграф 2. Кәсіптік орта білімді мамандар мен жұмысшы кадрларды даярлау жүйесін дамыту

Ең жаңа технологиялар талаптарына және еңбек рыногының қажеттілігіне сәйкес оқып жатқандарды тиімді кәсіптік қызметке даярлауды қамтамасыз ету үшін 2006-2008 жылдары мынадай міндеттерді шешу:

білім берудің халықаралық стандарттық сыныптамасының өлшемдеріне сәйкес кәсіптік білім беру және кадрлар даярлауды жүйесін қайта құрылымдау;

халықтың барлық жігінің кәсіптік орта білімге қол жеткізуін қамтамасыз ету және олардың білікті техникалық және кәсіптік білім алуға мүдделілігін арттыру;

жоғары білікті жұмысшы кадрларын және білім беру мамандарын даярлау үшін экономиканың нақты секторын тарту тетіктерін құру;

оқытындардың еңбек рыногындағы бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз ететін кәсіптік дағды алуы үшін жағдайлар жасау;

кәсіптік білім беру ұйымдары желісінің материалдық-техникалық базасын нығайту;

оқытындардың еңбек рыногындағы бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз ету үшін кәсіби дағды алуына жағдайлар жасау;

кәсіптік бастауыш білім мен техникалық және ауыл шаруашылығы мамандықтары бойынша кәсіптік орта білімнің бір бөлігін техникалық және кәсіптік білімге трансформациялау;

кәсіптік орта білім берудің жекелеген бағдарламаларын жаңа - ортадан кейінгі кәсіптік білім беру деңгейінде іске асыру;

техникалық мамандықтар бойынша кәсіптік орта білімді мамандар даярлауға мемлекеттік білім беру тапсырысын ұлғайту, кластерлік бастамаларды ескере отырып, өңірлерде кәсіптік бастауыш және орта білім беретін оқу орындарында білікті техникалық және қызмет көрсетуші еңбек кадрларын даярлау; оқытудың кредиттік жүйесін енгізу қажет.

Параграф 3. Ғылым мен инновацияларды дамыту

2003-2015 жылдарға арналған индустриялық-инновациялық даму стратегиясының басымдықтарына сәйкес ғылыми зерттеулер ресурс үнемдеуші және экологиялық таза технологияларды әзірлеуге, экономиканың шикізаттық бағытталуынан ауытқуға, өндірістік кәсіпорындардың экспортқа бағдарлануын жоғарылатуға және өндірісті әртараптандыруға бағытталған.

Осыған байланысты бірінші кезектегі міндеттер:

Қазақстан Республикасының ұлттық инновациялық жүйесін қалыптастыру және дамыту жөніндегі 2005-2015 жылдарға арналған бағдарлама міндеттерін і с к е а с ы р у ;

ұлттық инновациялық жүйені қалыптастыру: Қазақстанда ұлттық ғылыми-технологиялық өңірлік технологиялық парктер жүйесін, технологиялық бизнес - инкубаторлар құру;

технологиялар трансферті жүйесін дамыту; шағын инновациялық кәсіпорындарды дамыту мен қолдаудың нәтижелі тетіктерін құру;

инновациялық кәсіпкерлік саласында кадрларды даярлау және қайта даярлау жүйесін құру;

инновациялық кәсіпкерлікті ақпараттық қолдауды дамыту; инновациялық дамудың бірыңғай ақпараттық жүйесін құру; ұлттық инновациялық жүйенің қаржылық инфрақұрылымын дамыту - отандық, сонымен қатар шетелдік капиталдың қатысуымен венчурлік қаржыландыру жүйесін қалыптастыру;

ғылыми әзірлемелерді коммерцияландыру үшін жағдайлар жасау, жоғары технологиялы жаңа өндірістерді енгізу, зияткерлік меншікті бағалау жүйесін және ғылыми-техникалық өнім мен инновациялар рыногын, республикада іске асырылатын ғылыми-техникалық және инновациялық бағдарламаларды нәтижелі үйлестіруді қамтамасыз етуді жетілдіру болып табылады.

Қазақстанның стратегиялық мүддесін негізге ала отырып, орта мерзімді кезеңде мыналарды жүзеге асыру:

республиканың әлеуметтік-экономикалық даму қажеттіліктеріне және әлемдік ғылымның даму үрдістеріне сәйкес орта мерзімді кезеңге арналған іргелі

зерттеулер бағдарламаларын қалыптастыруды қамтамасыз ету;
ғылыми және инновациялық инфрақұрылым субъектілерін (ғылыми ұйымдарды, технопарктерді, технополистерді, инновациялық орталықтарды, технологиялық бизнес-инкубаторларды, ғылыми-технологиялық аймақтарды және т.б.) дамыту және қолдау;
инновациялық даму саласындағы нормативтік құқықтық базаны жетілдіру;
отандық және шетелдік қаржы институттарымен бірлесіп, венчурлік инновациялық қорлар құру, инновациялық жобаларды венчурлік қаржыландыру тетіктерін әзірлеу және іске асыру;
инновациялық сала үшін мамандар даярлау мақсатында республиканың жетекші университеттері базасында инновациялық жобаларды басқару жөніндегі менеджерлерді, инновациялық кәсіпорындар үшін инженер-техник мамандарды даярлауға, сондай-ақ мамандарды қайта даярлауға бағытталған шаралар кешенін әзірлеу;
шетелдік озық технологияларды тарту жүйесін құру;
отандық ғылым мен технологиялардың жетістіктерін алға жылжыту мақсатында отандық әзірлемелердің деректер банкіні құру және экономиканың нақты секторының инновациялық әзірлемелерге мұқтаждығын талдау жөніндегі жұмысты жалғастыру қажет.

Параграф 4. Халықтың әл-ауқатын арттыру

Халықтың кірістері

Әлеуметтік-экономикалық дамудың алдағы кезеңге арналған орта мерзімді жоспарының халықтың әл-ауқаты саласындағы мақсаты жалақының жалпы деңгейін көтеру, зейнетақы және басқа да әлеуметтік төлемдер мөлшерін арттыру болады.

Халықтың кірістерін одан әрі жоғарылату, оның ішінде бюджет саласы қызметкерлерінің жалақысын кезең-кезеңмен жоғарылату көзделіп отыр.

Бюджеттен қаржыландырылатын ұйымдардың қызметкерлеріне жалақы төлеу жүйесін одан әрі жетілдіру жөніндегі жұмыс бюджет саласының қызметкерлеріне жалақы төлеу жүйесін одан әрі жетілдіру шеңберінде жалғасады.

Қойылған мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізу үшін: зейнетақы мөлшерін жыл сайын арттыру және зейнетақылар мен жәрдемақыларды уақтылы төлеуді қамтамасыз ету; әлеуметтік қамсыздандыру және әлеуметтік қызмет көрсету нормативтері мен

шетелдік тәжірибені ескере отырып, ең төменгі күнкөріс деңгейін есептеуді жетілдіру жұмысын жалғастыру көзделеді.

2006 жылдан бастап жалақы төлеу, әлеуметтік қамсыздандыру саласындағы ең төменгі барлық мемлекеттік стандарттар ең төменгі күнкөріс деңгейіне негізделе отырып айқындалатын болады.

Шағын кәсіпкерлікті дамыту және орташа тапты құру

Шағын және орта бизнес субъектілерінің белсенділігін арттыру мақсатында 2006-2008 жылдары кәсіпкерлікті дамыту үшін жағдайларды жақсарту жөніндегі жұмыс жалғастырылады.

Қазақстан Республикасы Президентінің 2005 жылғы 18 ақпандағы "Қазақстан экономикалық, әлеуметтік және саяси жедел жаңару жолында" атты Қазақстан халқына Жолдауына сәйкес Қазақстан Республикасында шағын және орта кәсіпкерлікті дамыту жөніндегі жеделдетілген шаралардың 2005-2007 жылдарға арналған бағдарламасы әзірленді.

Бағдарламаның мақсаты шағын және орта кәсіпкерлік субъектілері қызметінің аясын барынша кеңейтуге және олардың қызметін жандандыруға бағытталған институционалдық жағдайларды жетілдіру есебінен Қазақстанның бәсекеге қабілетін арттыру болып табылады.

Бағдарлама шеңберінде жүргізілетін жұмыстардың негізгі бағыттары: шағын және орта бизнес мәселелері бойынша заң шығарудың жаңа регламентін қабылдау жолымен заңнаманы жетілдіру;

шағын және орта бизнес мәселелері жөніндегі нормативтік құқықтық кесімдердің нәтижелілігін қадағалау институтын енгізу;

әрбір мемлекеттік органда "құқықтық ақпарат кабинетін" енгізу;

әкімшілік кедергілерді азайту және бюрократиясыздандыру;

кәсіпкерлікті қолдау инфрақұрылымын дамыту болып табылады.

Бағдарламаның міндеттері:

мемлекеттің жеке сектормен өзара іс-қимылының жаңа идеологиясын құру;

кластерлік-желілік ұстаным негізінде өмір сүруге қабілетті инфрақұрылымдық жүйені құру және қамтамасыз ету;

шағын және орта кәсіпкерлікті дамыту үшін барынша ашық заңнамалық негіз құру;

шағын және орта кәсіпкерліктегі көлеңкелі айналымды қысқарту.

Күтілетін нәтижелер.

2005 жылы "Жеке кәсіпкерлік туралы" Қазақстан Республикасының Заңы қабылданады.

Бизнеске әкімшілік қысымды азайту үшін ұсыныстар әзірлеу және

кәсіпкерлік белсенділікті ынталандыру үшін мүдделі мемлекеттік органдар мен кәсіпкерлердің салалық бірлестіктерін тарта отырып заң жобаларын әзірлеу жөніндегі жұмыс тобы құрылатын болады.

Қазақстан Республикасының бірқатар заңдарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу көзделіп отыр, олардың қабылдануы мемлекеттік органдардың бақылау-қадағалау функцияларын қысқартуға әрі шағын және орта кәсіпкерлік субъектілері үшін преференциялар құруға мүмкіндік береді.

2005 жылы Қазақстан Республикасының Салық кодексіне шағын кәсіпкерлік субъектілері үшін арнаулы салық режимінің қолданылу аясын кеңейту бөлігінде өзгерістер енгізіледі.

Сондай-ақ кластерлік-желілік ұстаным негізінде шағын және орта кәсіпкерлікті дамытудың экономикалық моделі әзірленеді.

2005 жылы Үлкен қаржы маркеті құрылады.

2006 жылы мемлекеттің бейінді емес функцияларын шағын және орта кәсіпкерлікке беру жүргізіледі.

Шағын және орта бизнесті дамыту үшін 2005 жылы "Шағын кәсіпкерлікті дамыту қоры" акционерлік қоғамына республикалық бюджет қаражатынан қосымша 10 млрд. теңге бөлінеді.

Үш жыл ішінде шағын және орта бизнес субъектілеріне кредит беру 95 млрд. теңгеге дейін ұлғаяды.

Параграф 5. Кедейшілік пен жұмыссыздықты азайту

2006-2008 жылдары кедейшілік пен жұмыссыздықты азайту саласындағы негізгі мақсат еңбек рыногында белсенді саясатты жүзеге асыру арқылы кедейшілікті азайту және тиімді жұмыспен қамтуды қамтамасыз ету, жұмыссыздық деңгейін төмендету, жұмыс күшінің сапасын арттыру болып табылады.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2005 жылғы 27 қаңтардағы N 68 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының халқын жұмыспен қамтудың 2005-2007 жылдарға арналған бағдарламасын іске асыру 902,1 мың жаңа жұмыс орнын құру, 403,1 мың адамды жұмысқа орналастыруды ұйымдастыру, 333,5 мың адам үшін қоғамдық жұмыстарды ұйымдастыру, 70,8 мың жұмыссызды кәсіптік оқуға және қайта даярлауға жіберу есебінен еңбек рыногындағы шиеленісті төмендетуге мүмкіндік береді.

Бағдарламада халықтың жұмыспен қамтылу деңгейін өсіруді ынталандыруға, мақсатты топтардың жұмыспен қамтылуына жәрдемдесуге, халықтың жұмыспен қамтылуы саясатын ақпараттық қолдауға, жұмыспен қамту саласындағы нормативтік құқықтық базаны жетілдіруге бағытталған шаралар кешенін жүзеге

а с ы р у

к ө з д е л е д і .

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2004 жылғы 30 қарашадағы N 1241 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасында әлеуметтік реформаларды одан әрі тереңдетудің 2005-2007 жылдарға арналған бағдарламасы шеңберінде атаулы әлеуметтік көмек көрсету өлшемдері жетілдіріледі, әлеуметтік көмектің әрқилы түрлерін (тұрғын үй көмегін, атаулы әлеуметтік көмекті, 18 жасқа дейінгі балалар жәрдемақысын) алуға үміткер тұлғалар үшін жиынтық кірісті есептеудің бірыңғай әдістемесі әзірленеді.

Қазақстан Республикасы Президентінің 2005 жылғы 18 ақпандағы Қазақстан халқына Жолдауына сәйкес 2006 жылғы 1 шілдеден бастап бір жасқа дейінгі сәбиді күту жөніндегі мемлекеттік жәрдемақылар енгізіледі. 2006 жылғы 1 қаңтардан бастап аз қамтылған отбасылардың 18 жасқа дейінгі балаларына ай сайынғы жәрдемақылар төленеді, төрт және одан да көп бірге тұратын кәмелетке толмаған балалары бар көп балалы аналарға, "Алтын алқа", "Күміс алқа" белгілерімен марапатталған немесе бұрын I және II дәрежелі "Ана даңқы" атағын алған аналарға берілетін арнаулы мемлекеттік жәрдемақылар мөлшері көбейтіледі.

Параграф 6. Халықты әлеуметтік қамсыздандыру

Әлеуметтік қамсыздандыру жүйесін дамытудың орта мерзімді кезеңге арналған негізгі бағыттары Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2004 жылғы 30 қарашадағы N 1241 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасында әлеуметтік реформаларды одан әрі тереңдетудің 2005-2007 жылдарға арналған бағдарламасында (бұдан әрі - Бағдарлама) айқындалған.

Бағдарлама шеңберінде мынадай міндеттерді шешу:

республикалық бюджет қаражатынан (жасына, мүгедектігіне, асыраушысынан айырылуына байланысты) төленетін жәрдемақылар мөлшерін есептеу әдістемесін біртіндеп өзгерту жолымен әлеуметтік қамсыздандыру жүйесінің базалық деңгейін қалыптастыру;

ең төмен күнкөріске қатысты базалық әлеуметтік төлемдер мөлшерін а й қ ы н д а у ;

тұтыну бағаларының өсуін ескере отырып, мүгедектігіне және асыраушысынан айырылуына байланысты төленетін мемлекеттік арнаулы жәрдемақылар мөлшерін одан әрі жоғарылату;

негізгі әлеуметтік тәуекелдерді (қарттықтың басталуы, еңбек қабілетінен айырылу, асыраушысынан айырылу, жұмысынан айырылу) әлеуметтік

с а қ т а н д ы р у д ы

д а м ы т у ;

жинақтаушы зейнетақы жүйесінің төлемдерін оңтайландыру (Зейнетақы

төлеу жөніндегі мемлекеттік орталық арқылы) көзделуде.

Мемлекеттік базалық зейнетақы төлемін біртіндеп ұлғайту көзделіп отыр. Перспективада базалық зейнетақы мөлшерін ең төменгі күнкөрістің 75%-ын құрайтын деңгейге дейін ұлғайту жоспарлануда.

2006 жылы барлық санаттағы мүгедектерге және жасына байланысты жәрдемақы алушыларға, сондай-ақ мемлекеттік арнаулы жәрдемақы алушыларға төленетін мемлекеттік арнаулы жәрдемақылар ұлғайтылатын болады.

Параграф 7. Денсаулық сақтау

2006-2008 жылдары денсаулық сақтау саласындағы саясатты іске асырудың негізгі мақсаты мемлекет пен адам арасындағы денсаулық сақтау үшін ынтымақтасқан жауапкершілік қағидаттарына негізделген медициналық көмек көрсетудің тиімді жүйесін құру жолымен халық денсаулығының жай-күйін жақсарту болып табылады. Бастапқы медициналық-санитарлық көмекті одан әрі дамыту - басым бағыттардың бірі.

Мақсатты іске асыру Қазақстан Республикасы Президентінің 2004 жылғы 13 қыркүйектегі N 1438 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау ісін реформалау мен дамытудың 2005-2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде жүзеге асырылады.

Денсаулық сақтау жүйесін дамытудағы басты басымдықтардың бірі ана мен бала денсаулығын қорғау болып табылады.

Ана мен баланы қорғау қызметін жетілдіру үшін:
жыл сайын балалар мен ұрпақты болу жасындағы әйелдерді диспансерлеу,
медициналық тексерулерден, сауықтырудан өткізу;

балалар мен жүкті әйелдерді емдеу-алдын алу ұйымдарын қажетті
ма м а н д а р м е н т о л ы қ т ы р у ;

амбулаториялық емделу кезінде балалардың жекелеген санаттарын дәрілік
з а т т а р м е н қ а м т а м а с ы з е т у ;

жүкті әйелдерді халықаралық стандарттарға сәйкес ерте диспансерлік
б а қ ы л а у ғ а а л у д ы қ а м т а м а с ы з е т у ;

балалар мен әйелдерді емдеу-алдын алу ұйымдарын бекітілген нормативтерге
сәйкес қазіргі заманғы медициналық жабдықтармен жарақтандыру;

балаларға жоғары мамандандырылған медициналық көмек қызметін одан әрі
д а м ы т у ;

отбасын жоспарлау және салауатты өмір салтын қалыптастыру жөніндегі
іс-шараларды іске асыру көзделіп отыр.

Халық өмірінің сапасы мен ұзақтығын одан әрі жоғарылату мақсатында
элеуметтік маңызды аурулардың алдын алу, ерте анықтау, тиімді емдеу және

оңалту жөніндегі шаралар жүргізілетін болады.

Б ұ л б а ғ ы т т а :

туберкулезбен, АҚТҚ/ЖҚТБ-мен аурушандықтың алдын алу және төмендету;

психикасы мен мінез-құлқы бұзылған ауруларды емдеу мен сауықтырудың кешенді бағдарламаларын әзірлеу және енгізу;

жүрек-қан тамырлары ауруларымен, қант диабетімен ауыратындарды ерте диагностикалаумен, емдеумен қамтамасыз ету және диспансерлеудің тиімділігін арттыру жөніндегі шаралар жүзеге асырылады.

2006 жылы отандық фармацевтикалық салаға халықаралық стандарттарды енгізу жөніндегі дайындық жұмыстары аяқталады, бұларды енгізуді 2007 жылы бастау жоспарланып отыр.

Параграф 8. Мәдениетті, ақпаратты, мұрағат ісін, туризмді және спортты дамыту

Мәдениет, ақпарат, мұрағат ісі және спорт

2006-2008 жылдары мәдениет, ақпарат, мұрағат ісі және спорт саласындағы негізгі мақсаттар бірыңғай мәдени-ақпараттық кеңістікті нығайту, тарихи-мәдени мұраны, әлеуметтік мәдени инфрақұрылымды сақтау және дамыту, кәсіптік өнерді және халық шығармашылығын дамыту жағдайларын қамтамасыз ету, дене шынықтыру мен спорт құралдары арқылы салауатты өмір салты қағидаттарын орнықтыру, бұқаралық спорт пен жоғары жетістіктер спортын одан әрі дамыту арқылы қоғамның рухани әлеуетін іске асыру болып табылады.

М ы н а л а р :

"Қазақстан - 2030" Стратегиясының, Қазақстан Республикасы Президентінің және Үкіметінің негізгі бағдарламалық құжаттарының іске асырылуын ақпараттық-насихаттық қамтамасыз ету;

театр-концерт қызметін, ұлттық фильмдер өндірісін қолдау және дамыту үшін жағдайлар жасау;

мәдениетті сақтау және қалпына келтіру, тіл саясатын дамыту үшін бағдарламалық құралдар мен әдістерді әзірлеу және қолдану;

Қазақстанның шетелдегі халықаралық беделін арттыру;

мұрағат ісі саласында мемлекеттік саясат жүргізу;

мемлекеттік жастар саясатын іске асыру;

тарих, археология және сәулет ескерткіштерінің, тарихи орталықтардың сақталуын қамтамасыз ету;

Қазақстан Республикасында үйлесімді этносаралық қатынастарды қамтамасыз ету, қоғамдық прогресс пен азаматтық бейбітшілікті сақтау және олар үшін жағдайлар жасау;

мәдениет, тарихи-мәдени мұраны қорғау және пайдалану, мұрағат ісі, ақпарат, ішкі саяси тұрақтылық, сондай-ақ дене шынықтыру мен спорт саласындағы нормативтік-құқықтық базаны одан әрі жетілдіру;

ұлттық әдебиет пен жазба әдебиеттің көптеген ғасырлар бойғы тәжірибесін қорыту, әлемдік ғылыми ой-сана, мәдениет және әдебиеттің үздік жетістіктері негізінде мемлекеттік тілдегі толыққанды қор құру;

жоғары деңгейдегі спортшыларды даярлау үшін қазіргі заманғы базаны, дене шынықтыру-сауықтыру және спорт құрылыстарының кең желісін құру; бұқаралық, әсіресе ауылдағы спортты дамыту;

олимпиадалық, ұлттық, техникалық спорт түрлерін және халықтық ойындарды дамыту;

Қазақстан Республикасының спорт резерві мен ұлттық құрама командаларын халықаралық жарыстарға дайындау;

дене шынықтыру мен жоғары жетістіктер спортын ғылыми-әдістемелік қамтамасыз ету басым міндеттер болып табылады.

Қойылған мақсаттарға жету және міндеттерді шешу үшін: бұқаралық ақпарат құралдарында ұйымдастыру-насихаттау іс-шараларын неғұрлым жоғары кәсіби деңгейде жүргізу;

Қазақстанның экономикалық, саяси және мәдени өмірі туралы телерадиокомпаниялар жасайтын бағдарламалардың сапасын жақсарту, мемлекеттік тілде хабар таратудың жалпы көлемін ұлғайта отырып, ұлттық телеарналардың тарату желісін кеңейту;

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2004 жылғы 9 сәуірдегі N 398 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасында теле-радио хабарларын таратуды дамытудың 2004-2006 жылдарға арналған бағдарламасын одан әрі іске асыруды қамтамасыз ету;

Қазақстан Республикасында теле-радио хабарларын таратуды дамытудың 2007-2009 жылдарға арналған бағдарламасын әзірлеу және қабылдау;

Қазақстан Республикасында мұрағат ісі дамытудың 2006-2008 жылдарға арналған бағдарламасын әзірлеу және қабылдау;

ескерткіштерді қайта жаңарту, тұмшалалау, жөндеу, қалпына келтіру және жаңғырту жолымен тарихи-мәдени мұраның сақталуын және пайдаланылуын қамтамасыз ету жөніндегі жұмысты жүргізу;

Қазақстан Республикасы Президентінің 2004 жылғы 13 қаңтардағы N 1277 Жарлығымен бекітілген 2004-2006 жылдарға арналған "Мәдени мұра" мемлекеттік бағдарламасын іске асыруды қамтамасыз ету;

мемлекеттік нышандарды насихаттауды жүргізу;
мұрағат мекемелерінің материалдық-техникалық базасын жақсартуға
жәрдемдесу, мұрағат ісі саласындағы нормативтік құқықтық және
ғылыми-әдістемелік базаны жетілдіру;

Шетелде тұратын отандастарды қолдау бағдарламасын іске асыру;
Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 7 ақпандағы
№ 550 Жарлығымен бекітілген Тілдерді қолдану мен дамытудың 2001-2010
жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын одан әрі іске асыруды
қ а м т а м а с ы з е т у ;

ғылыми ой-сананың, мәдениет пен әдебиеттің үздік жетістіктерінің негізінде
гуманитарлық білім берудің қазақ тіліндегі толыққанды қорын жасау, кеңінен
өрістетілген ғылыми, көркем және ғұмырнамалық сериялар шығару жолымен
ұлттық әдебиет пен жазба әдебиеттің көптеген ғасырлар бойғы тәжірибесін
қ о р ы т у ;

мәдениет пен өнер саласындағы менеджментті жетілдіру, өнер саласына
білікті менеджерлерді тарту;

Қазақстан Республикасында дене шынықтыру мен спортты дамытудың 2006-
2008 жылдарға арналған бағдарламасын әзірлеу және қабылдау, сондай-ақ оны
іске асыруды қамтамасыз ету;

әсіресе ауылдық жерлерде балалар-жасөспірімдер спорт мектептері,
жасөспірімдер клубтары, дене дайындығының балалар-жасөспірімдер клубтары
ж е л і л е р і н д а м ы т у ;

балалар-жасөспірімдер спорт мектептері мен ұйымдарының
материалдық-техникалық базасын нығайту;

әрқилы спорт түрлері бойынша жоспарланған спорттық іс-шараларды өткізу,
спортшылардың дайындалуын және спорт ойындары мен жарыстарға қатысуын
қамтамасыз ету қажет.

Туризм

2006-2008 жылдары туристік кешенді дамытудың басты мақсаттары дәйекті
даму және экономиканың кіріс саласына көшу, жоғары рентабельді туризм
индустриясын құру, туристік қызметтерді жылжыту және сату, халықтың
жұмыспен қамтылуын арттыру болып табылады.

Алдағы кезеңде мынадай міндеттерді шешу:
мемлекеттік және жеке сектордың қазақстандық туристік өнімді әлемдік
туристік қызметтер рыногына жылжыту бойынша одан әрі ынтымақтастығын
ж а л ғ а с т ы р у ;

туристік іс-шаралар жүргізу және оларға қатысу арқылы туристік қызметтер

экспортын

ұлғайту;

Қазақстан Республикасында туристік саланы дамытуға бағытталған туризм инфрақұрылымына инвестициялар тарту көзделіп отыр.

Қойылған мақсаттарға қол жеткізу және міндеттерді шешу үшін: туризмді дамытудың экономикалық және құқықтық тетіктерін әзірлеу; "Туризм және КІТҒ саяхаты" қазақстандық халықаралық туристік жәрмеңке өткізу;

Қазақстанның халықаралық туристік көрмелер мен жәрмеңкелерге қатысуы; туризм саласын дамытудың 2006-2008 жылдарға арналған салалық бағдарламасын әзірлеу және қабылдау ұйғарылып отыр.

Параграф 9. Гендерлік даму

2006-2008 жылдары гендерлік дамудың негізгі мақсаттары әйелдердің қоғамдағы жағдайын жақсарту және нақты гендерлік теңдікке қол жеткізу болып табылады.

Алға қойылған мақсаттарды іске асыруға бағытталған негізгі міндеттер: отбасына, әйелдер мен балаларға қатысты заңнаманы жетілдіру, елдің әлеуметтік-экономикалық саясатына гендерлік тәсілді енгізу;

әйелдер мен балалардың денсаулығын жақсарту; әйелдердің билік құрылымдарына тең қол жетімділігін қамтамасыз ету, олардың шешімдер қабылдау деңгейіне көтерілуі үшін жағдайлар жасау; қоғамның саяси, экономикалық және әлеуметтік өміріне қатысу үшін әйелдердің мүмкіндіктерін және олардың әлеуетін арттыру болып табылады.

2005-2015 жылдарға арналған Қазақстан Республикасындағы гендерлік теңдік стратегиясын, "Тұрмыстық зорлық туралы", "Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне адам саудасына қарсы әрекет ету мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы", "Ерлер мен әйелдердің тең құқықтары мен тең мүмкіндіктері туралы" заң жобаларын әзірлеу көзделуде.

Экономикалық белсенді халықтың жұмыспен қамтылуының гендерлік аспектісін үнемі зерттеу жүргізіледі, әйелдер арасындағы жұмыссыздықты азайту жөнінде ұсыныстар әзірленеді.

Әйелдердің зорлықтан қорғалуға құқықтарының тұрақты мониторингі көзделіп отыр.

Дағдарыс орталықтарының, сенім телефондарының, зорлық құрбандарына арналған паналар мен үйлер желісін кеңейту ұйғарылып отыр.

Қоғамда және мемлекетті басқаруда әйелдер мен ерлердің іс жүзіндегі теңдігінің қажеттілігі туралы қоғамдық санада түсінік қалыптастыру жөніндегі жұмыстар үнемі жүргізілетін болады.

8. Өндірілген капиталды дамыту

Параграф 1. Инвестициялық саясат

2006-2008 жылдары тікелей отандық және шетелдік инвестицияларды экономиканың басым секторларына тартуды ынталандыру, мемлекеттік инвестицияларды пайдалануды оңтайландыру мен оның тиімділігін арттыру және ішкі жинақтарды жұмылдыру саясаты жалғасады.

Осы салада "Маркетингтік-талдамалық зерттеулер орталығы" АҚ "J.E.Austin Associates Inc." консалтингтік компаниясымен бірлесіп жүргізетін жұмыстар шеңберінде Қазақстанда кластерлік бастаманы дамытуды жандандыру көзделуде.

Елдің инвестициялық тартымдылығын арттыру және инвестициялық ахуалды жақсарту үшін қолданыстағы нормативтік құқықтық базасын жетілдіру жөніндегі жұмыс жалғасады.

Басым өндірістердің инвестициялық тартымдылығын арттыру шеңберінде мемлекет:

миноритарлық акционерлердің құқықтарын қорғауды күшейтуге;
кәсіпорындарды тіркеудің жеңілдетілген жүйесін енгізуге;
қызмет түрлерін лицензиялаудың ашық жүйесін құруға;
кәсіпорындардың халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ISO-9000, ISO-14000) көшуін жеделдетуге;

Ұлттық инновациялық жүйені - экономикалық дамуды басқарудың жаңа жүйесін дамыту жөніндегі жұмыстарды жалғастыруға;
мемлекеттік даму институттарының жұмысын үйлестіру жөніндегі іс-әрекетті жандандыруға, олардың қызметінің ашықтығын арттыруға бағытталған шараларды одан әрі қабылдайтын болады.

Алдағы кезеңде бюджеттік инвестициялардың басымдықтары: мемлекеттік басқару функцияларын тиімді іске асыруды қамтамасыз ету; әлеуметтік секторды дамыту; базалық инфрақұрылымды дамыту; аграрлық секторды дамытуға жәрдемдесу; Астана қаласын дамыту болып қалады. Сондай-ақ шағын бизнес субъектілеріне кредит беру мүмкіндіктерін ұлғайтуға және инновациялық жүйені дамытуға ықпал ететін даму институттары қосымша капиталдандырылатын болады.

Тұтастай алғанда, бюджеттік инвестицияларды бөлу бекітілген Мемлекеттік және салалық (секторалдық) бағдарламалардың 2006-2008 жылдарға арналған тізбесі шеңберінде жүзеге асырылады.

Тұрғын үй құрылысын дамыту

2006-2008 жылдары тұрғын үй құрылысын дамытуды іске асыру Қазақстан Республикасы Президентінің 2004 жылғы 11 маусымдағы N 1388 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасында тұрғын үй құрылысын дамытудың 2005-2007 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы (бұдан әрі - Мемлекеттік бағдарлама) шеңберінде жүзеге асырылады.

Халықтың қалың бұқарасының тұрғын үйге қол жетімділігін қамтамасыз ететін тұрғын үй құрылысын дамыту проблемаларын кешенді шешу Мемлекеттік бағдарламаның негізгі мақсаты болып табылады.

Мақсатқа жету үшін мынадай міндеттерді шешу:
ұсыныс тарапынан да, сұраныс тарапынан да толыққанды теңгерімді тұрғын үй құрылысын дамытуды ынталандыру;

тұрғын үй салуға жеке инвестицияларды тарту және жеке тұрғын үй құрылысын дамытуды ынталандыру;

құрылыс индустриясының тиімді рыногын қалыптастыру;
халықтың қалың бұқарасы үшін ипотекалық кредит беру мен тұрғын үй құрылысы жинақтарының қолжетімділігін көтеру көзделуде.

Мемлекеттік бағдарламаны іске асыру мынадай бағыттар бойынша жүзеге асырылады:

Тұрғын үй салу ұсынысын ынталандыру.

Жалпы сипаттағы жүйелі шаралар:
тұрғын үй құрылысының бір шаршы метрінің құнын төмендету;
жеке тұрғын үй құрылысын дамыту;
жеке капитал инвестицияларын тарту есебінен тұрғын үй салу;
тиімді, экологиялық таза құрылыс материалдарын өндіруді одан әрі дамыту және жаңа технологияларды енгізу.

Орта тап пен халықтың әлеуметтік қорғалатын жігі үшін тұрғын үй салуды ынталандыруға бағытталған шаралар:

коммуналдық тұрғын үй салу;
мемлекеттік қаражат есебінен қолжетімді тұрғын үй салу.

Төлемге қабілетті сұранысты ынталандыру:
ипотекалық кредит беру жүйесін жетілдіру;
құрылыс жинақтары жүйесін дамыту.

Ипотекалық кредиттерге қол жетімділікті ұлғайту мақсатында мемлекет ипотекалық кредит беру өлшемдерін өзгерту жөніндегі шараларды қабылдады. Мемлекеттік бағдарламаны іске асыру ипотекалық кредит берудің мынадай мақсатты шарттарымен жүзеге асырылады:

сыйлықақы ставкасының мөлшері - 9-10 %;

бастапқы жарна мөлшері - 10 %;
ипотекалық кредит мерзімі - 20 жыл.

Тұрғын үй құрылысы жинақтары жүйесін жаппай іске қосу мақсатында Мемлекеттік бағдарламаның қолданысы кезеңінде тұрғын үй құрылысы жинақтары жүйесінің ықтимал қатысушылары болып табылатын азаматтар үшін барынша тартымды жағдайлар жасау ұсынылады:

тұрғын үй құрылысы жинақ банктеріндегі қажетті қорлану мөлшерін сатып алынатын тұрғын үй құнының 25 %-ына дейін төмендету;
қорлану мерзіміне қарай кредит мерзімін 25 жылға дейін ұлғайту;
мемлекет көтермелейтін салым сомасының мөлшерін 200 айлық есептік көрсеткішке дейін ұлғайту.

2005 жылы республикалық бюджет қаражаты есебінен халықтың әлеуметтік қорғалатын жігі үшін 1,6 мың пәтерді және ипотекалық кредит беру жүйесі арқылы 11,7 мың пәтерді пайдалануға беру қамтамасыз етіледі.

2004-2005 жылдары коммуналдық тұрғын үй салуға республикалық бюджеттен 12,7 млрд. теңге бөлінді.

2005-2006 жылдары коммуналдық тұрғын үйдің 261,3 мың шаршы метрін пайдалануға беру көзделіп отыр.

Кредиттік қаражатты тарту есебінен 2005-2006 жылдары 1727,6 мың шаршы метр тұрғын үйді пайдалануға беру көзделуде.

2005-2007 жылдары Қазақстан Республикасында тұрғын үй құрылысын дамытудың 2005-2007 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде 12 млн. шаршы метр тұрғын үй қолданысқа енгізіледі.

Параграф 2. Индустриялық-инновациялық даму

Қазақстан Республикасының 2003-2015 жылдарға арналған Индустриялық-инновациялық даму стратегиясының негізгі мақсаты дамудың шикізаттық бағытталуынан ауытқу жолымен экономика салаларын әртараптандыру арқылы елдің тұрақты дамуына қол жеткізу, ұзақ мерзімді жоспарда сервистік-технологиялық экономикаға көшу үшін жағдайлар дайындау бо лы п та бы ла ды .

Өңдеуші өнеркәсіп пен қызметтер саласында бәсекеге қабілетті және экспортқа бағдарланған тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді өндіру мемлекеттік индустриялық-инновациялық саясаттың басты мәні болып табылады .

Аталған мақсатқа қол жеткізу өңдеуші өнеркәсіптің қосылған құнын өнім өндіру көлемдерін ұлғайту жолымен ғана емес, сондай-ақ адамдар мен өндірілген өнім капиталын пайдалану тиімділігін арттыру есебінен ұлғайтуға мүмкіндік

береді. Бұл өнім өндіру процесі мен халықтың тұрмыс деңгейін арттыруға оң әсер етеді. Бұдан басқа, босайтын еңбек ресурстарын, энергия мен материалдарды жаңа өндірістер құруға бағыттауға болады.

2006-2008 жылдары индустриялық-инновациялық саясатты іске асыру Қазақстан Республикасының 2003-2015 жылдарға арналған Индустриялық-инновациялық даму стратегиясының екінші кезеңін (2006-2010 жылдар) іске асыру шеңберінде жүзеге асырылады. Екінші кезең Стратегияның іс-шараларын экономиканың барлық салаларында белсенді іске асыру кезеңіне айналады, халықаралық стандарттар бойынша ғылым мен техника жетістіктері негізінде қуаттарды құру, сондай-ақ қажетті мамандарды даярлау мәселелерін кешенді шешуге мүмкіндік береді.

Бұл кезеңде ғылыми-инновациялық инфрақұрылым қалыптастырылады және өнеркәсіпті жаңғыртуға әрі экономиканың құрылымын әртараптандыруға бағытталған көптеген жобалар іске асырыла бастайды.

Бүгінгі күннің басты стратегиялық міндеті - экстенсивтіге негізделмеген, жоғары технологиялы өндіріске және ұлттық экономикалық жүйенің жаңа ұйымдық құрылысының бәсекелі артықшылықтарына шығу есебінен экономиканың өсу сапасына көтерілу.

Шикізаттық ресурстар өндірісі мен экспортын белсенді дамыту ұлттық экономиканың дағдарыстан шығуына және соңғы үш жылда экономикалық өсудің жоғары қарқынын қамтамасыз етуге мүмкіндік берді.

Индустриялық-инновациялық даму стратегиясын іске асыру нәтижесінде экономикалық инфрақұрылымның жаңа құрамдауыштары: трансұлттық компаниялар, арнайы экономикалық аймақтар, технопарктер желісі, инновациялық орталықтар, ғылыми аймақтар, желілік кооперация құрылды және дамытылды әрі кластерлер қалыптастырылды.

Орта мерзімді кезеңде дамудың кластерлік ұстанымына ерекше көңіл б о л і н е т і н б о л а д ы .

Мемлекет басшысының Қазақстан халқына Жолдауына сәйкес кластерлік ұстанымдар экономиканың жеті: туризм; құрылыс материалдары; тоқыма өнеркәсібі; тағам өнеркәсібі; металлургия; мұнай-газ машина жасау; көлік-логистикалық қызметтер секторында пайдаланылады.

2005 жылы экономиканың әрбір басым секторы бойынша Пилоттық кластерлерді дамыту жоспарын әзірлеу көзделіп отыр. Қабылданған шаралар бұдан кейінгі жылдары экономиканың осы секторларында кластерлік ұстанымды кеңінен енгізу үшін жағдайлар жасауға мүмкіндік берді.

Орта мерзімді перспективада мынадай міндеттер шешіледі: өңдеуші өнеркәсіптің негізгі қорларының өнімділігін арттыру; жеке секторды бәсекелі артықшылықты жасауға және жетілдіруге әрі

неғұрлым жоғары қосылған құн салығының элементтеріне қарай жылжи отырып, нақты өндірістерде қосылған құн тізбесіндегі элементтерді игеруге ынталандыратын кәсіпкерлік ахуалды, қоғамдық институттардың құрылымы мен
м а з м ұ н ы н ж а с а у ;

ғылымды қажетсінетін және жоғары технологиялы экспортқа бағдарланған өндірістер құруды ынталандыру;

елдің экспорт әлеуетін қосылған құны жоғары тауарлар мен қызметтердің пайдасына әртараптандыру;

әлемдік сапа стандарттарына көшу;

әлемдік ғылыми-техникалық және инновациялық процестерге қоса отырып, өңірлік экономикаға және әлемдік шаруашылық жүйесіне бірігуді ұлғайту.

Индустриялық-инновациялық саясаттың басымдықтары барлық әлеуетті түрде бәсекеге қабілетті, оның ішінде экспортқа бағдарланған, шикізаттық емес бағытты экономика салаларында іске асырылатын өндірістер болып табылады. Ұзақ мерзімді стратегиялық міндеттерді шешу мақсатындағы ғылымды қажетсінетін және жоғары технологиялық өндірістерді дамыту үшін жағдайлар жасауға баса назар аударылатын болады.

Химия өнеркәсібі

Химия өнеркәсібін дамыту үшін Қазақстанда ірі минералдық шикізат қорлары - фосфориттер, табиғи натрий, калий, бор, фтор, алюминий, кремний
т ұ з ы б а р .

Республикада минералдық шикізатты қайта өңдеуді қамтамасыз ету үшін базалық өнімдер алумен қатар, жаңа химия өнеркәсіптерін құрып және қолданыстағы қуаттарды жаңғырта отырып, химия кешенін қалыптастыру, сондай-ақ жоғары технологиялық қосылған құны жоғары химия өнімдерін алумен қатар, қайта өңдеудің соңғы сатылары бойынша бірқатар өндірістер құру
қ а ж е т .

Қазіргі уақытта химия өнеркәсіптері кәсіпорындары: сары фосфор, натрий триполифосфатын, минералдық тыңайтқыштар, хром тұздарын, синтетикалық жуу құралдарын шығарады. Алайда, негізінен зауыттар толық қуатпен жұмыс істемейді, бұл өткізу рыноктарындағы бұрынғы позицияларды (минералдық тыңайтқыштар, фосфор, жуу құралдары) қалпына келтіру қиындығының куәсі. Бірқатар өндірістердің технологиялары ескірген және экологиялық қауіпсіз емес. Мұнай және металлургия салаларын, ауыл шаруашылығын, шағын бизнесті қоса алғанда, республиканың химия және мұнай-химия өнімдеріне ішкі қажеттіліктерінің басым бөлігі импорт есебінен қанағаттандырылады.

Химия өнеркәсібі экономиканың экспортқа бағдарланған жоғары

технологиялы, отандық шикізат ресурстарымен жұмыс істейтін және перспективада қосылған құн тізбегі жөніндегі өндірістерді құруды қамтамасыз ететін дербес саласы ретінде қалыптасуы тиіс, бұл сайып келгенде, Қазақстанның экономикалық өсуін қамтамасыз етеді.

Бұл міндетті шешуді меншікті ресурстық, өндірістік және ғылыми-техникалық әлеует есебінен ғана емес, сонымен қатар едәуір дәрежеде жаңа технологиялар трансферті есебінен де жүзеге асыру қажет. Химия өнеркәсібін дамытуды тігінен және көлденең біріктірілген құрылымдарды қалыптастыру жолымен жүзеге асырған орынды.

Ұлттық немесе әлемдік ірі химия компанияларының базасына негізделген тігінен біріктірілген құрылымдар, олардың құрылымдық құралымдары шикізат өндіруден, оны кешенді қайта өңдеуден және қосылған құны жоғары өнімдер өндіруден республикада экономикалық қауіпсіздікті қамтамасыз етеді. Қазақстанда тігінен біріктірілген құрылымдарды құруды және дамытуды "Қазфосфат" АҚ "Каустик" АҚ "Ақтал ЛТД" ЖШС және басқа кәсіпорындарының базасында жүзеге асыруға болады.

Тиісті шикізат ресурстары болған жағдайда көлденең біріктірілген құрылымдар өндірісте ірі компаниялардың химия өнімдерін (фосфор, минералдық қышқылдар, сілті, аммиак) пайдаланып қана қоймай, технологиялық тізбек бойынша қосылған құны жоғары өнім жасай отырып, негізгі өндірістердің өнеркәсіптік өнімдері мен қалдықтарын кәдеге жаратумен де айналысатын шағын және орта кәсіпорындар базасында пайда болады. Тұтастай алғанда, қойылған міндетті шешу экспорт құрылымындағы шикізаттық құрамдауышты айтарлықтай дәрежеде жоғары технологиялы инновациялық өнімге өзгертуге мүмкіндік береді.

Жеңіл өнеркәсіп

Жеңіл өнеркәсіпті отандық шикізатпен - иірім жіппен, матамен, былғары тауарларымен кейіннен қайта жабдықтауды қамтамасыз ететін тоқыма және былғары өнеркәсібі салаларын дамыту басым бағыт болып табылады.

Қазіргі уақыттың өзінде "Қазақстан Даму Банкі" АҚ қаражатына "Жүнді дайындау және қайта өңдеу" ("Қазруно" АҚ, Семей қаласы) және "Мақта талшығынан иірім жіп өндіру" ("Ютекс" ЖШС, Шымкент қаласы) сияқты ірі жобалар іске асырылуда. Ауыл шаруашылығы министрлігінің шикізат сатып алу үшін пайдаланылған кредиті есебінен айналым қаражатын толықтыру "Қостанай киіз-байпақ аяқ киім фабрикасы" ЖШС-на өндіріс көлемін ұлғайтуға мүмкіндік б е р д і .

Ұлғаю, негізінен, тігін және былғары-аяқ киім кәсіпорындарын, сондай-ақ

мақта-мата бұйымдарын өндіру жөніндегі кәсіпорындарды дамыту есебінен болжанып отыр. 2004 жылы "Русский текстиль" альянсі" ААҚ Оңтүстік Қазақстан облысында тоқыма фабрикасын салуды бастады.

Құрылтайшылары Elektron technology development Co. Ltd. (Қытай), "Мақтаарал" ААҚ және "Ақ алтын" ААҚ (Қазақстан) болып табылатын "INADA TEXTILE.E" ЖШС БК мақта-жіп иіру фабрикасын салу аяқталып келеді. Тоқыма кластерін жедел дамыту мақсатында Оңтүстік Қазақстан облысында АЭА құрылады.

Ағаш өңдеу және жиһаз өнеркәсібі

Орман, ағаш өңдеу және жиһаз өндірісін қамтитын технологиялық өзара байланысты өндірістерді кешенді қалпына келтіру және дамыту басым бағыт бо л ы п та б ы л а д ы .

Сапасы мен бағасы жағынан бәсекелі жиһаздың кең ассортиментін шығару жиһаз өнеркәсібіндегі басымдық болып табылады.

Аталған міндеттерді іске асырудың негізгі жолдары:

импорт алмастыратын өнімдер шығаруды ұлғайту;
қосылған құны жоғары кәсіпорындар құру;
нормативтік құқықтық базаны жетілдіру жолымен отандық кәсіпорындар үшін бәсекелі ортаны жақсарту;
жаңа жұмыс орындарын ұйымдастыру болады.

Машина жасау

2005 жылы Қазақстан Республикасының машина жасау кешенін дамытудың 2005-2007 жылдарға арналған салалық бағдарламасын қабылдау жоспарланып о т ы р .

Бұл кезеңде өндірістің негізгі өсу факторлары:
мұнай-газ өндіруші компаниялар сұранысының артуы есебінен мұнай өндірісінің және мұнайды қайта өңдеу жабдықтарын және оған қосалқы бөлшектерін өндіруді өсіру;

аграрлық сектор кәсіпорындарында ауыл шаруашылығы техникасына с ұ р а н ы с т ы ң ө с у і ;

электр-техникалық (трансформаторлар, конденсаторлар, аккумуляторлар және т.б.) машина жасау кәсіпорындарының өндіріс көлемін өсіруі;

тау-кен-металлургиялық кәсіпорындардан машиналар мен жабдықтар өндірісіне тапсырыстардың өсуі;

ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірушілерге ауыл шаруашылығы

техникасын жөндеу және қалпына келтіру жөніндегі қызметтер көрсету есебіне отандық машина жасау кәсіпорындарының сервистік әлеуетін кеңейту;

ауыл шаруашылығы техникасы рыногының нақты қажеттіліктеріне бағдарланған машина жасау кәсіпорындарында ауыл шаруашылығы техникасының жаңа түрлерін игеруге тапсырыстарды ұлғайту;

"Агромашхолдинг" ААҚ-тың АМЗ-МАН қозғалтқыштары өндірісін құруы есебінен дизельді қозғалтқыштарды өткізуді ұлғайту;

"Азия Авто" ААҚ зауытында "Нива" және "SKODA" автомобильдерін шығару ;

металлургиялық кәсіпорындардан жабдықтар мен материалдарға тапсырыстардың өсіуі ;

Алматы қаласында ("LG Электроникс") компаниясының өнімдерін өндіру көлемін өсіру ;

машина жасау кәсіпорындарының темір жол саласы үшін өндіріс көлемін ұлғайту ;

"Өскемен конденсатор зауыты" ААҚ, "Қайнар" АҚ (Талдықорған қаласы), "Қазтрансформатор" компаниясы" ЖШС (Алматы қаласы) өнімдерін өндіру көлемін өсіру ;

"Қазақстан-КАМАЗ" автомобиль консорциумының "Көкше" АҚ-та (Көкшетау қаласы) қалалық автобустар жинауды ұйымдастыруы болады.

Құрылыс материалдары өнеркәсібі

Құрылыс материалдары өнеркәсібінің негізгі міндеті ішкі рыноктағы осындай импорттық өнімді ығыстырып шығара алатын және әлемдік рынокта бәсекеге қабілетті болатын жоғары сапалы құрылыс материалдарын, бұйымдары мен құрастырмаларын шығаруды ұйымдастыру болып табылады.

Саланы дамытудың ұзақ мерзімді кезеңге арналған негізгі бағыттары Қазақстан Республикасы Президентінің 2004 жылғы 13 желтоқсандағы N 1305 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасында құрылыс материалдары, бұйымдары мен құрастырмалары өнеркәсібін дамытудың 2005-2014 жылдарға арналған бағдарламасында көзделген.

Бағдарламаны іске асыру мақсатында құрылыс индустриясы саласына әлеуетті инвесторларды тарту үшін басым инвестициялық жобалар тізбесі әзірленді. Аталған тізбеде құрылыс материалдарын, оның ішінде цемент, құрылыстық шыны, керамикалық кірпіш, сырлар, жылу оқшаулағыш материал, линолеум, құрғақ құрылыс қоспаларын, көбікбетон блоктарын, құрылыс арматураларын шығару жөніндегі бірлескен өндірістер құру көзделеді.

Параграф 3. Даму институттарының Индустриялық-инновациялық даму стратегиясын іске асыру жөніндегі қызметінің нәтижелері және көрсетілген бағыттағы ниеттері

2004 жылы даму институттары арқылы мемлекет технологиялық және экономикалық қосылған құндар тізбегін дәйекті дамыта отырып, бәсекеге қабілетті өнім шығаратын өндірістердің тұтас жүйесін құруға бағдарланған жобаларды іске асыруға қатысты. Бұл жұмыстың негізгі міндеті бәсекеге қабілетті өнімнің барлық өлшемдеріне жауап беретін соңғы өнімге жұмыс істейтін көп салалы кәсіпорындарды құру болып табылады.

Жыл қорытындылары бойынша қаржылық даму институттары жалпы сомасы 1 млрд. 252 млн. АҚШ доллары болатын 63 инвестициялық жобаны мақұлдады, ал сомасы 923 млн. АҚШ доллары болатын 51 жоба бойынша қаржыландыру б а с т а л д ы .

Жүргізілетін жұмысты үйлестіру және олардың өзара іс-қимыл жасауы мақсатында 2004 жылғы шілдеде Қазақстан Республикасының индустриялық-инновациялық даму процесіне қатысушылар арасында ниеттер хаттамасына қол қойылды, бұл хаттама Стратегияны іске асыру жөніндегі қызметті үйлестіруге бағытталған, даму институттарының мақсатын, өзара іс-қимылының тетіктері мен нысандары қызметінің функционалдық салаларын б і л д і р е д і .

Жоспарланып отырған кезеңде даму институттары директорларының құрамына тәуелсіз мүшелерді енгізу көзделіп отыр, бұл олардың қызметінің тиімділігі мен ашықтығын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

"Қазақстан Даму Банкі" АҚ

Қызметі басталғаннан бері 2005 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша "Қазақстан Даму Банкі" АҚ (бұдан әрі - Банк) жалпы сомасы 7208,7 млн. АҚШ доллары болатын инвестициялық және экспорттық операцияларды қаржыландыруға берілген 292 өтінімді қарауға қабылдады, мұнда 3711,1 млн. АҚШ доллары сомасына Банктің қатысуы көзделеді.

Келіп түскен өтінімдердің арасынан Банк жалпы сомасы 894,5 млн. АҚШ доллары, Банктің қатысуы 478,1 АҚШ доллары сомасында болатын 51 инвестициялық жоба мен экспорттық операцияны, оның ішінде 2004 жылы 178,6 млн. АҚШ долларына Банктің қатысуымен 248,3 млн. АҚШ доллары сомасына 1 6 ж о б а н ы м а қ ұ л д а д ы .

2005 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша инвестициялық жобалар мен экспорттық операциялар бойынша игерудің жалпы сомасы 310,3 млн. АҚШ

долларын, оның ішінде 2004 жылы - 137,7 млн. АҚШ долларын құрады.

Банк қызметі басталғаннан бері қарыз алушылар 77,6 млн. АҚШ долларына, оның ішінде 2004 жылы - 40,0 млн. АҚШ долларына баламалы сомадағы 14 кредитті толық көлемде өтеді.

Қаржыландырылуын Банк мақұлдаған инвестициялық жобалардың салалық құрылымдарда көлік және байланыс жобалары 17,7 %-ды, тоқыма және тігін өнеркәсібінікі - 15,9 %-ды, химия өнеркәсібінікі - 15,6%-ды, азық-түлік өнімдері өндірісінікі - 11,9 %-ды, өзге де металл емес минералды өнімдер өндірісінікі - 10,6 %-ды, целлюлоза-қағаз өнеркәсібі мен баспа ісінікі - 9,2 %-ды, өзгелердікі - 19,2 % - ды құрайды.

Орта мерзімді перспективадағы Банк қызметінің негізгі бағыттары: мемлекеттік инвестициялық қызметтің тиімділігін жетілдіру және арттыру; өндірістік құрылымды және өңдеуші өнеркәсіпті дамыту; ел экономикасына сыртқы және ішкі инвестицияларды тартуға жәрдемдесу.

"Қазақстанның инвестициялық қоры" АҚ

2005 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша "Қазақстанның инвестициялық қоры" АҚ (бұдан әрі - Қор) қарауына жалпы сомасы 4,83 млрд. АҚШ доллары болатын инвестициялық жобалар бойынша 242 ұсыныс түсті, оның ішінде 2004 жылы жалпы құны 1,33 млрд. АҚШ доллары болатын 137 ұсыныс түсті.

Қор қызметі басталғаннан бері жалпы сомасы 3,33 млрд. АҚШ доллары болатын 189 бастама жобалар ұсынылды.

С а л а л ы қ б ө л і н і с т е :

жалпы сомасы 279,1 млн. АҚШ доллары болатын құрылыс материалдары өндірісі жөніндегі жобалар 34-ті;

сомасы 279,4 АҚШ доллары болатын азық-түлік өнімдерін өндіру және ауыл шаруашылығы шикізатын қайта өңдеу жобалары 29-ды құрайды.

Қаржыландырылатын жобалардың жалпы құны 23,1 млрд. теңге, Қордың қатысуы - 7,48 млрд теңге, оның ішінде мынадай жобалар: болат құбырларды полимерлік қаптау, жүнді қайта өңдеу, шыны ыдыс, көкөніс консервілері, шырындар өндірісі, тұрмыстың химия және косметика, ПВХ еден төсеніштері, балық өнімдері, металл қақпақтар, құрылыс материалдары.

2005 жылы мынадай: табақтық шынылар, кеуек бетоннан жасалған бұйымдар, керамикалық тақтайшалар, тік жікті құбырлар өндірісі, сортпрокат, цемент, кальцийленген сода өндірісі, жаңа темір жол желілері жобалары қаржыландыруға дайындалуда.

"Ұлттық инновациялық қор" АҚ

2004 жылы "Ұлттық инновациялық қор" АҚ-қа (бұдан әрі - ҰИҚ) 219 жоба түсті, оның 71-і инновациялық жоба, 141-і ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық әзірлемелер (бұдан әрі - ҒЗТКӘ) жобалары, 2 жоба инфрақұрылым элементтерін құру жөнінде, 5 жоба венчурлік қорлар құру жөнінде.

2004 жыл ішінде венчурлік қорлар құру жөнінде 5 жоба, оның ішінде отандық банктермен 3 жоба, қаржы ұйымдарымен 2 жоба қаралды.

2004 жылы венчурлік қорларға (қол қойылған шарттарға сәйкес) инвестициялар көлемі 1587,6 млн. теңгені құрады, оның 595,4 млн. теңгесі құрылған қорлардың жарғылық капиталына нақты енгізілді.

2004 жылы жалпы сомасы 33,7 млрд. теңге (246,9 млн. АҚШ долл.), ҰИҚ инвестициялауының болжамды көлемі 18,2 млрд. теңге (132,8 млн. АҚШ долл.) болатын 71 инновациялық жоба ҰИҚ қарауына түсті.

Өтінім берілген жобалардың басым көпшілігі ауыл шаруашылығына қатысты - 14 %, химия саласына, информациялық технологияларға, медицинаға - 10 %, мұнай-газ және тау-кен өнеркәсібіне - 8 %, машина жасауға, аспап жасауға - 7 %.

2004 жылы 10881,6 млн. теңге сомасына 5 инновациялық жобаны қаржыландыру басталды, ҰИҚ-тың үлесі - 9862,4 млн. теңге, оның 6688,9 млн. теңгесі қаржыландырылды.

Өткен жыл ішінде ҰИҚ қарауына 141 ҒЗТКӘ жобасы түсті. Сұралатын гранттардың жалпы көлемі 854 млн. теңгені (6,2 млн. АҚШ долл.) құрады.

Өтінім берілген жобалардың басым көпшілігі ауыл шаруашылығына қатысты - 25 %, химия саласына, машина жасауға - 13 %, ақпараттық технологияларға - 6 %, энергетикаға, металлургияға, медицинаға, құрылысқа - 6 %.

2004 жылы 58,4 млн. теңге сомасына 141 ҒЗТКӘ жобасын қаржыландыру басталды, инвестициялар көлемі - 29,1 млн. теңгені құрады.

ҰИҚ инновациялық инфрақұрылым құру жөніндегі бір жобаны қаржыландыруды бастады: Қ. Сәтбаев атындағы Ұлттық техникалық университетімен бірлескен технологиялық бизнес-инкубатор. Жоба құны - 92,2 млн. теңге, ҰИҚ үлесі - 41,5 млн. теңге.

Осылайша, 2004 жылы ҰИҚ-ның қатысу үлесі 11550 млн. теңге, жалпы құны 14272,2 млн. теңге 17 жоба бойынша қаржыландыру басталды, 7355 млн. теңге қаржыландырылды.

ҰИҚ мынадай бағыттар бойынша Қазақстанның индустриялық-инновациялық даму стратегиясын іске асыру жөніндегі жұмысты жалғастырады:

Қазақстан аумағында отандық және шетелдік капиталмен венчурлік қорлар

күру, шетелдік венчурлік қорларға инвестициялау, венчурлік қаржыландырудың тетіктері мен инфрақұрылымын қалыптастыруға қатысу;
инвестициялайтын компаниялардың жарғылық капиталына бақылаусыз қатысу жолымен инновациялық жобаларды қаржыландыру;
ҒЗТКӨ мен шағын инновациялық жобаларды ынталандыру;
қолданбалы ҒЗТКӨ-ні қаржыландыруды ҰИҚ гранттар беру жолымен жүзеге асыруды жоспарлап отыр;

бизнес-инкубаторлар және олардың жанынан оқу орталықтарын құру.

2006 жылы өңірлерде жаңадан құрылатын технопарктердің құрамында 4 бизнес-инкубатор құрылады, бұдан басқа 3 бизнес-инкубатор технологиялық жоғары оқу орындарының жанынан құрылады.

"Экспорттық кредиттерді және инвестицияларды сақтандыру жөніндегі мемлекеттік сақтандыру корпорациясы" АҚ

2005 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша Корпорацияға 12,4 млрд. теңге (95,6 млн. АҚШ долл.) сомасына экспорттық кредиттерді және инвестицияларды сақтандыруға 66 өтініш берілді. 6,9 млрд. теңге сомасына қаралған 59 жобаның арасынан Корпорация басқармасы жалпы сомасы 6,4 млрд. теңге 51 экспорттық жобаны сақтандыру туралы шешім қабылдады, оның ішінен жалпы сомасы 4,4 млрд. теңге 36 жоба бойынша сақтандыру шарттарына қол қойылды және іске асырылуда.

Отандық экспорттаушылар мен инвесторлар бойынша дерекқор қалыптастырылды және үнемі жаңартылады.

Корпорация мынадай халықаралық қауымдастықтардың: Азиядағы және Мұхиттағы Қаржылық Даму Институттары Қауымдастығының (ADFIAP), Кредиттік Альянстің, Берн Одағының Прага клубының мүшесіне айналды. Сондай-ақ Корпорация Қазақстан қаржыгерлері қауымдастығының мүшелігіне ие болды.

2005 жылы Қазақстан Республикасының шикізат емес экспортының 2 %-ын, 2006, 2007 жылдары - 3 %-ын сақтандыру жоспарланып отыр. Аталған рынокта үстемдікті болдырмау мақсатында қайта сақтандыру жөніндегі қызмет шеңберінде Корпорация 2005 жылы республиканың қайта сақтандыру рыногының 2,5 %-ын, одан кейінгі жылдары 5 %-ға дейінгі қайта сақтандыру рыногын қамтумен шектелуді жоспарлап отыр.

Корпорация сақтандырудың мынадай түрлері:
заңды тұлғалардың мүлкін сақтандыру;
заңды тұлғаларды сақтандыру;

жүктерді сақтандыру;
азаматтық-құқықтық жауапкершілікті сақтандыру;
жұмыс берушінің жауапкершілігін сақтандыру;
темір жол көлігін сақтандыру;
әуе көлігін сақтандыру бойынша тепе-тең сақтандыруды жүзеге асыруға ниеттеніп отыр.

"Инжиниринг және технологиялар трансферті" АҚ

"Инжиниринг және технологиялар трансферті" АҚ-тың (бұдан әрі - Орталық) қатысуымен 2004 жылы екі өңірлік технопарк: 350 млн. теңге жарғылық капиталы бар Орал қаласындағы "Алгоритм" технопаркi" ЖШС және 392 млн. теңге жарғылық капиталы бар Қарағанды қаласындағы "Қарағанды өңірлік технопаркi" ЖШС құрылды.

2005 жылдың аяғына дейін "Ақпараттық технологиялар паркi" объектілерінің бірінші кезегін салуды аяқтау жоспарланып отыр. Технопарктің бірінші кезегінің инфрақұрылымы: офистік үй-жайды (алаңы - 5 мың шаршы метр), екі өндірістік модульді (9 мың шаршы метр), асхананы, демалуға және спортпен айналысуға арналған үй-жайды қамтиды.

Орталықты әлемнің бірқатар ірі АТ компаниялары қолдады. Мынадай: Microsoft Hewlett Siemens, Cisco, Thales Gilat Satelite Net, SAP AG компанияларымен ынтымақтастық туралы меморандум жасалды. Samsung, LG, Oracle, Sun Microsystem, Intel компанияларымен келіссөздер жүргізілуде. Бұдан басқа, Gyongi tachnopark-пен (Оңтүстік Корея), Smart Village-мен (Мысыр) ынтымақтастық туралы меморандумдар жасалды, Ұлттық телекоммуникациялар институтымен (Мысыр) бірлесіп, білім беру бағдарламасы әзірленеді.

2004 жылы Орталық шетелдік 19 технопаркке, технопарктер қауымдастығы мен ғылыми орталыққа ынтымақтастық туралы ұсыныс жіберді. Шетелдік технопарктер басшыларымен кездесулер өткізілді және Wista Management (Германия), Jurong Consultans (Сингапур), Technopole (Италия), Люцерн қаласындағы Бизнес орталықпен (Швейцария), Цюрих қаласындағы технопаркпен (Швейцария), Surrey Technology Center-мен (Ұлыбритания) бірлескен ынтымақтастық туралы келісімге қол жеткізілді.

2006-2008 жылдардағы Орталық жұмысының негізгі бағыттары: "Ақпараттық технологиялар паркiнің" екінші, үшінші, төртінші кезектерін салу;

Қазақстанның басқа өңірлерінде технопарктер құру және дамыту; көп деңгейлі дерекқор болып табылатын, даму институттарының қызметтерінен басқа қазіргі заманғы технологияларды әлеуетті жеткізіп

берушілер мен тұтынушылар арасындағы байланыстың барынша көп болуын ұйымдастыру процесін қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін "Виртуалдық технопарк" бірыңғай ақпараттық жүйесін дамыту;
экономиканың жоғары технологиялы секторларын қалыптастыру мақсатында жаңа технологияларды енгізуге жәрдемдесу;
ғылыми-техникалық қызметті коммерцияландырудың кешенді жүйесін құру.

Параграф 4. Аграрлық азық-түлік саясаты

2005-2008 жылдары Қазақстанның аграрлық өнеркәсіптік кешенін дамытудың негізгі бағыты аграрлық секторды индустрияландыру, ауыл шаруашылығы шикізатын өндіру және қайта өңдеу саласындағы кластерлік даму әдістері негізінде оны тұрақты дамытуды қамтамасыз ету болады.

2005 жылы Қазақстан Республикасының агроөнеркәсіптік кешенін тұрақты дамытудың 2006-2010 жылдарға арналған тұжырымдамасы қабылданады.

Тұжырымдамада мынадай міндеттерді шешу:

аграрлық өндіріс пен ауыл шаруашылығы шикізатын қайта өңдеу технологияларын жаңғырту, ғылыми жетістіктер мен инновациялық әзірлемелерді енгізу, тамақ өнеркәсібі, жүзім шаруашылығы-шарап жасау салаларында мамандандырылған өңірлік кластерлерді дамыту арқылы ішкі және сыртқы рыноктардағы АӨК өнімдерінің өнімділігін және бәсекеге қабілеттілігін арттыру;

мал шаруашылығы шикізатының сапасын арттыру, өсімдік шаруашылығы мен мал шаруашылығының экологиялық таза өнімдерін өндіру, ауыл шаруашылығы шикізаты мен тағам өнімдерінің сапасы мен қауіпсіздігінің халықаралық стандарттарын жаппай енгізу жөніндегі кешенді шараларды іске асыру жолымен ауыл шаруашылығы өнімдерінің қазақстандық брэндін қалыптастыру;

ауыл шаруашылығы өніміне баға белгілеуді оңтайландыратын, ішкі азық-түлік рыноктарындағы тұрақтылықты және сыртқы рыноктардағы сату көлемін кеңейтуді қамтамасыз ететін АӨК сауда-сатып алу қызметінің тиімді тетіктерін дамыту;

ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілерді талдамалық материалмен және ақпаратпен қамтамасыз ету жөніндегі ақпараттық-маркетингтік қызметті енгізу;

негізгі және айналым құралдарын сатып алуға жеңілдікті кредит беруді және оларға мемлекеттік қолдау шараларын көрсетудің басымдылығын кеңейту, сондай-ақ экономикалық және ұйымдық шаралар жүйесін іске асыру арқылы ұсақ ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілерді орта және ірі ауыл

шаруашылығы құралымдарына біріктіруді ынталандыру көзделеді.

Азық-түліктік қауіпсіздікті қамтамасыз ету және агроөнеркәсіптік кешеннің бәсекеге қабілеттілігін арттыру үшін жағдайлар жасау мақсатында, сондай-ақ ауылдық аумақтарды кешенді дамыту және ауыл тұрғындарын ұлттық стандарттағы өмір сапасы бар қалыпты өмірмен қамтамасыз ету үшін "Агроөнеркәсіп кешені мен ауылдық аумақтарды дамытуды мемлекеттік реттеу туралы" Қазақстан Республикасының Заңы әзірленеді.

9. Табиғи капиталды дамыту

Параграф 1. Тау-кен өндіру кешенін дамыту және оның ресурстарын пайдалану

Тау-кен-металлургия кешені (бұдан әрі - ТМК) экономиканың базалық салаларының бірі болып табылады және республиканың макроэкономикалық көрсеткіштерін қалыптастыруға айтарлықтай ықпал етеді. Минерал-шикізат базасын толықтыру мақсатында Геологиялық барлау жұмыстарының бағдарламасы әзірленеді, оны іске асыру республиканың минерал-шикізат базасының едәуір өсуін қамтамасыз етеді. Қазіргі кен орындарының төменгі көкжиектерін ашу республиканың шикізат базасын дамытудағы маңызды бағыт болып табылады, бұл 2006-2008 жылдары металлургиялық руда өндіруді ұ л ғ а й т у ғ а ы қ п а л е т е д і .

ТМК кәсіпорындарында рудалық емес металлургиялық шикізатты өндіру және қайта өңдеу, металдарды қайталама өңдеу, отқа төзімді заттарды, металл бұйымдарды, құбырларды және т.б. өндіру жүзеге асырылады, қосылған құны жоғары өнімдердің жаңа өндірістерін құру перспективалары айқындалды. Жаңа материалдарды, атап айтқанда сортты металл бұйымдарын жасау аса өзекті б о л ы п т а б ы л а д ы .

Қара металлургияда өнеркәсіптік өнім өндіру көлемнің басым бөлігі "Миттал Стилл Теміртау" АҚ-қа тиесілі, алайда қара металдар рыногындағы қатаң бәсекеге байланысты 2006-2008 жылдары қара металдар илегі бойынша өндіріс көлемінің айтарлықтай өсуі күтілмейді. Кәсіпорында жиынтық өнімділігі жылына 5,2 млн. тонна болатын үздіксіз болат құюдың екінші желісін аяқтау жоспарланып отыр. Бұдан басқа, 2007 жылы "Миттал Стилл Теміртау" АҚ Ақтау қаласында бірінші модульді қуаты жылына 60 мың тонна болатын құбыр зауытын салуды аяқтауды жоспарлап отыр.

Республикада түсті металл сынықтары мен мыс негізіндегі қорытпалар сияқты төменгі сортты шикізатты қайта өңдеу қуаттары бар, олардың ірі қайта өңдеушісі "Қазақмыс" корпорациясы мен "Кастинг" ЖШС болып табылады.

Бұдан басқа, "Кастинг" ЖШС перспективалы даму жоспарында болат балқыту және илек өндірісінің екі кезегін салу көзделген. Сұйық болат және подкат өндірісі іске қосылды. Блюмдер түріндегі подкат шығарылады.

"ССТКӨБ" АҚ республикадағы тауарлық темір рудасы мен темір рудалы шекемтастарды негізгі өндіруші болып табылады. Кәсіпорын өз өнімінің негізгі бөлігін (70%-дан астам) Ресейдің металлургия зауыттарына жеткізеді. Темір рудасы шикізаты рыногында өнімнің жоғары бәсекеге қабілеттілігін сақтау үшін бірлестік шығарылатын өнім технологиясын жетілдіру және сапасын арттыру жөніндегі іс-шараларды әзірледі. Өндіріс көлемінің ұлғаюы өткізу, бірінші кезекте Ресейге өткізу рыногына тәуелді.

Қазақстанда тұңғыш рет Ақтөбе ферроқорытпа зауытында Шоқаш кен орны рудаларынан рутил-цирконийлі концентраттар өндіру технологиясы игерілуде.

"Қазхром" ТҰК "Ақсу ферроқорытпа зауыты" филиалында пештер ферросилицийдің төменгі сортты маркасын балқытудан жоғары сапалы көміртекті феррохромды балқытуға көшірілді, құю, металды бөлу және жіктеу с х е м а с ы ж е т і л д і р і л д і .

"ӨТМК" ААҚ Сәтпаев кен орнындағы ильмениттік концентраттарды шығару жөніндегі кенішті іске қосу жолымен өзінің шикізат базасын құрды.

Мұнай-химия өнеркәсібі

Қазақстан әлемдегі күкірт өндірудің жалпы көлемінде 10-орынды иеленеді. Солтүстік Каспийдегі көмірсутегінің болжамды запастарын, сондай-ақ Каспий теңізіндегі теңіз кен орындарын әзірлеу бағдарламаларының жоспарланған нәтижелерін ескере отырып, Қазақстан күкірт рыногының әлемдік рыноктағы ұсынысқа ықпал ететін ірі қатысушысына айналуы мүмкін.

Мұнай-химия саласын дамыту перспективалары Теңіздің және кейіннен Қарашығанақ пен Қашағанның табиғи газдарын бастапқы шикізат ретінде п а й д а л а н у м е н б а й л а н ы с т ы .

2004 жылдың соңында Теңізде қатты түрде сақталып тұрған 8 млн. тонна күкірт жинақталған, халықаралық практикаға сәйкес күкіртті өндіру және сақтау "Теңізшевройл" ЖШС-да жүзеге асырылады - күн сайын 4,4 мың тонна кәдімгі күкірт өндіріледі. "Аджип ККО-да" күкірт өндіру 2008 жылы басталады, Қашағанда ең төменгі күн сайынғы болжамды өндіріс шамамен 2,5 мың тоннаны құрайды. 2006 жылдан бастап Қазақстанда күкірт өндіру 1,6-дан 2,4 млн. тоннаға дейін ұлғаяды деп күтілуде. Болашаққа жоспарланып отырған әзірleme 2010 жылға қарай күкірт өндіруді 3,5 млн. тоннаға дейін ұлғайтуды қамтамасыз етеді.

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2004 жылғы 29 қаңтардағы N 101 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының

мұнай-химия өнеркәсібін дамытудың 2004-2010 жылдарға арналған бағдарламасы (бұдан әрі - Бағдарлама) қолданыста. Оны іске асыру әлемдік жетістіктерге сәйкес қосылған құн тізбегі бойынша мұнай-химия өнімдерін шығара отырып, шикізат ресурстарының отандық базасы мен көмірсутек шикізатын терең тазарту және қайта өңдеу жөніндегі қолданыстағы технологияларды, өндірістерді құра отырып, Қазақстан Республикасының мұнай-химия өнеркәсібін кешенді әрі жедел дамытуға бағытталған.

Бағдарлама шеңберінде мұнай-химия өндірістері үшін шикізат ресурстарының отандық базасын құру мынадай инвестициялық жобаларды:

базалық мұнай-химия өнімдерін шығару жөніндегі мұнай-химия өндірістерін
с а л у д ы ;

қосылған құны жоғары өнімдер шығару жөніндегі мұнай-химия өндірістерін
с а л у д ы ;

мұнай-газ кешені үшін реагенттер өндіру жөніндегі зауыт салуды іске
а с ы р у ғ а н е г і з д е л г е н .

Инвестициялық жобаларды іске асырған кезде өнеркәсіптің мұнай-химия саласының кәсіпорындары үшін нақты шикізаттық ресурс көздері құрылады, бұлар қосылған құн тізбесі бойынша мұнай-химия өнімдерінің көптеген түрлерін шығаруға мүмкіндік береді.

2008 жылға дейін мұнай-химия кешеніне инвестициялардың жоспарлы көлемі
1,5 млрд. АҚШ долл. құрайды.

Мұнай-химия өндірістерін қалыптастыру негізгі өндіріспен қатар, қосалқы инфрақұрылымдарды - энергиямен және сумен жабдықтау жүйесін, автомобиль жолдарын, қосымша темір жол бағыттары мен станцияларын, магистралды газ құбырларынан бөлулер құрылысын және басқаларды құруға да капитал салудың едәуір көлемін талап етеді.

Мұнай өнеркәсібі

Тұтастай республика бойынша мұнай өндірудің прогрессивті өсу серпіні республика экономикасының жер қойнауын пайдалану саласындағы мұнай-газ секторын дамытудың сипатты ерекшелігі болып табылады. Бірінші кезекте, ол жаңа ірі кен орындарын әзірлеуге енгізуге емес, әзірленетін кен орындарының сынама және тәжірибе-өнеркәсіптік кезеңнен сапасы жағынан өзгеше кең ауқымды өнеркәсіптік даму кезеңіне көшуіне негізделген. Мұндай үрдіс республиканың барлық өңірлерінде байқалады.

Мұнай өндіруді ұлғайту қазіргі уақытта:

Кеңқияқ - тұз астындағы кен орнында "СНПС - Ақтөбемұнайгаз";
Ақшабұлақ, Нұралы, Ақсай кен орындарында "Қазгермұнай" БК ЖСШ;

Әлібекмола және Қожасай кен орындарында "Қазақойл Ақтөбе" ЖШС компаниялары өнеркәсіптік пайдаланып жатқан көмірсутектер ресурстарын игеруге енгізумен қамтамасыз етіледі.

Мұнай өндіруші басқа кәсіпорындар бойынша болжамды кезеңдегі негізгі міндет ағымдағы сипаттағы түрлі іс-шараларды (қосымша бұрғылау, өндіруді интенсификациялау және т.б.) іске асыру нәтижесінде мұнай өндіруді қол жеткен деңгейде тұрақтандыру болып табылады.

ҚазМұнайГаз Атырау мұнай өңдеу зауытын қайта жаңарту жобасы (бұдан әрі - Жоба) бойынша жұмысты жалғастырады.

2006 жылы Жоба аяқталғаннан кейін және Қашағандағы коммерциялық игеру басталғаннан кейін отандық МӨЗ-дерді республиканың мұнай өнімдерінің негізгі түрлеріне қажеттілігін толық жабуға мүмкіндік беретін көлемде жүктеу жоспарланып отыр. Атырау МӨЗ-ін қайта жаңарту ақшыл мұнай өнімдерін 35%-ға ұлғайтуға мүмкіндік береді.

Мұнай экспортын дамыту перспективалары көліктік мүмкіндіктермен, бірінші кезекте құбыр инфрақұрылымы мүмкіндіктерімен айқындалады. Қазіргі уақытта магистралды құбырлардың ұзындығы шамамен 7,0 мың км. құрайды.

Орта мерзімді кезеңде мұнай тасымалдаудың баламалы бағыттарын кеңейту және құру жөніндегі жұмыстар жүргізіледі.

Мысалы, 2005 жылы:

Атасу - Алашанькоу мұнай құбырын салуды;
КТК мұнай құбырының өткізу қабілетін кеңейту жобаларын дайындауды;
Ақтау - Баку - Тбилиси - Джейхан көлік жүйесін құруды;
Қазақстан - Түркіменстан - Иран мұнай құбырын салуды аяқтау жоспарланып отыр.

Газ өнеркәсібі

2006-2008 жылдары Қарашығанақ Газ жобасын іске асыру, Газ альянсын құру және өткізу қабілеті 2010 жылға қарай 90 млрд. текше метрге дейін жеткізілетін ОАО (Орта Азия - Орталық) газ-көлік жүйесін жаңғырту және қайта жаңарту жөніндегі жұмыстар жалғасатын болады.

"Қызылорда қаласының жылу-энергия көздерін және тұрғын үй секторын ілеспе газға ауыстыру" жобасы бойынша жұмыстар жалғасады, 2004 жылы осы жоба бойынша жылына 421 млн. текше м. өткізу қабілеті бар, ұзындығы 123 км. "Ақшабұлақ - Қызылорда" магистралды газ құбырын салу аяқтады.

2005-2006 жылдары Амангелді топтық газ кен орындарын игеру жалғасады.

2005 жылы "Теңізшевройл" БК кейіннен газ өңдеу көлемін ұлғайта отырып, шикі газды қабат коллекторына кері айдау жөніндегі жобаны іске асыруға

кіріседі деп жоспарланып отыр. Бұл жоба бастапқы кезеңде тазартылған газды айдау жөніндегі объектілерді салумен екі кезеңде іске асырылады деп көзделуде. Оң нәтиже берген жағдайда екінші кезеңде күкіртсутегін алдын ала тазартпай шикі газды айдауға пайдалану ұйғарылып отыр.

Көмір өнеркәсібі

Көмір өнеркәсібінде "Екібастұз көмірі", "Қарағанды көмір бассейні шахталарын жабу", "Көмір саласын халықаралық стандарттарға көшіруді қамтамасыз ету" бағдарламалары іске асырылуда.

1995 жылдан бастап Қарағанды көмір бассейнінде рентабелді емес шахталарды жабудың жоспарлы процесі жүзеге асырылуда. 2005 жылға дейін 9 шахта жабылды, бұл үшін республикалық бюджеттен 5,5 миллиардтан астам теңге бөлінді.

2004 жылы Екібастұз бассейні көмір өнімдерінің үш мемлекеттік стандарты, каталогы мен сыныптамасы әзірленді және бекітілді.

Көмір отын ғана емес химиялық-технологиялық шикізат болып табылатынын ескере отырып, көмірді терең өңдеу (газдандыру, синтетикалық сұйық отын, химиялық өнімдер) технологияларын енгізу үшін ғылыми-техникалық базаны кеңейтуге, сондай-ақ көмір қыртыстарындағы метанды өнеркәсіптік пайдалануға кірісу ұйғарылып отыр.

Қазақстан Республикасынан таяу және алыс шетелдерге жеткізілетін көмір өнімдерінің сапасын, оның сыртқы рыноктағы бәсекеге қабілеттілігін арттыру үшін көмір саласын ИСО сериялы халықаралық стандарттарға көшіруді қамтамасыз ету жөнінде бағдарлама әзірлеу көзделуде.

Атом өнеркәсібі

Қазақстан Республикасының уран өнеркәсібін дамыту Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2004 жылғы 23 қаңтардағы N 78 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасында уран өнеркәсібін дамытудың 2004-2015 жылдарға арналған бағдарламасына (бұдан әрі - Бағдарлама) сәйкес жүзеге асырылады.

Уран өндіру көлемін ұлғайту жөніндегі негізгі іс-шаралар жаңа кен орындарын игеруге және қолданыстағы рудниктерді дамытуға бағытталған.

Бағдарламаны іске асырудың бірінші кезеңінде:

"Ақдала", "Оңтүстік Мойынқұм", "Заречное", "Ыңғай" рудниктерін кеңейту және салу көзделеді;

Бағдарламаны іске асырудың екінші кезеңінде:

"Иіркөл", "Орталық Мыңқұдық", "Жалпак" рудниктерін салу көзделеді.

Қаржы ресурстарын одан әрі тарту және уран өнімдерін кепілдендірілген өткізуді қамтамасыз ету үшін "Қазатомөнеркәсіп" ҰАК Қытай Ұлттық Атом Корпорациясы, Ресей Федерациясының Атоммині, "RWE Nuken GmbH" неміс компаниясы, жапондық "Itochu Corporation" компаниясы, оңтүстік корейлік "KORES" компаниясы сияқты өндіруден соңғы тұтынуға дейін тігінен біріктірілген жоғары дәрежелі компаниялармен бірлескен кәсіпорындар құру туралы келіссөздер жүргізуде.

"ҮМЗ" ААҚ-та жаңғыртылған уранды конверсиялау жөніндегі желілер құру туралы БНФЛ компаниясымен келіссөздер жүргізіліп жатыр.

Қазақстанда кезең-кезеңімен уран тотықша-тотығын (U3O8), диоксидін (UO2) және гексафторидін (UF6) шығару жөніндегі "әскери емес" бірыңғай технологиялық цикл құру жоспарланған және жүзеге асырылуда.

Электр энергиясын өндіру

Электр энергиясын өндіру мен тұтынудың көзделген көлемдерін қамтамасыз ету үшін алдағы кезеңге рыноктық тетіктер мен электр энергиясының спот рыногын дамыту, рынок субъектілерін электр энергиясын бақылау мен есепке алудың автоматтандырылған жүйелерімен (АСКУЭ) және ақпарат беру жүйелерімен жарактандыру жолымен электр энергетикасының жұмыс істеуінің тиімділігін арттыру, саладағы инвестициялық ахуалды жақсарту жөніндегі міндеттер алға қойылады. Солтүстік-Оңтүстік транзитін салу аяқталады, Қазақстанның Батысында жаңа қуаттар іске қосылады, жұмыс істеп тұрған электр станцияларындағы энергия блоктарын қалпына келтіру және қайта жаңарту жөніндегі жұмыстар жалғасады.

Параграф 2. Қоршаған ортаны қорғау және табиғат пайдалану

Қоршаған ортаны қорғау

2006-2008 жылдары қоршаған ортаны қорғау саласындағы алдағы кезеңге арналған мақсаттар қоршаған ортаның ластану деңгейін азайту және қоршаған ортаның сапасын тұрақтандыру үшін жағдайлар жасау болып табылады.

Қоршаған ортаны қорғау саласындағы негізгі міндеттер:

м ы н а л а р д ы :

з а ң н а м а б а з а с ы н ж е т і л д і р у ;

мемлекеттік және жергілікті деңгейлерде жоспарлауды қамтамасыз етуді;
қоршаған ортаны қорғауды мемлекеттік басқаруды дамытудың

институционалдық негіздерін кұруды;
мемлекеттік, өндірістік және қоғамдық бақылау жүйесін жетілдіруді;
қоршаған орта мониторингі жүйесін дамытуды;
жүйелі тәсіл негізінде табиғат қорғау жұмыстарын ғылыми қамтамасыз ету;
сектораралық ынтымақтастық тетіктерін әзірлеуді;
экономикалық тетіктерді жетілдіруді;
әлеуметтік әріптестік тетіктерін дамытуды;
экологиялық білім беру жүйесін жетілдіруді;
халықаралық ынтымақтастықты дамытуды қамтитын қоршаған орта сапасын
басқару жүйесін оңтайландыру;
жердің климаты мен озон қабатына антропогендік әсер етуді азайту;
биологиялық әралуандылықты сақтау;
экологиялық апат аймақтарын, зымыран-ғарыш полигондарын және
әскери-сынақ кешендерін оңалту;
Каспий теңізінің қайраңы мен оған жақын орналасқан аумақтардың
ластануын болдырмау;
су ресурстарының жұтауы мен ластануының, әуе бассейнінің ластануының
алдын алу;
өнеркәсіптік және тұрмыстық қалдықтардың жинақталу көлемін азайту,
оларды жою және ұқсату;
халықтың аурушандық деңгейі мен қоршаған ортаның сапасы арасындағы
байланысты зерттеу жолымен шаруашылық және өзге де қызметтің қоршаған
ортаға әсерін азайту әрі табиғатты қорғау-қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу;
жұтаған жерлерді түгендеу және бағалау;
шөлейттенуге қарсы күрес проблемалары бойынша шешімдерді қабылдау
процесіне халықтың барлық топтарының қатысуын қамтамасыз ету және
хабардар ету;
жерлерді қалпына келтіру немесе олардың жұтауының алдын алу жөніндегі
пилоттық жобаларды әзірлеу және іске асыру жолымен Қазақстан
Республикасының аумағындағы шөлейттену процесін тоқтата тұру және оның
алдын алу жөніндегі бірінші кезектегі әрі превентивтік іс-шаралар өткізу.

Қоршаған ортаны қорғау және табиғат ресурстарын пайдалану саласындағы
заңнамалық базаны жетілдіру үшін Қазақстан Республикасының барлық басқа да
заңнамалық "есімдеріне қоршаған ортаны қорғау, экологиялық сақтандыру,
экологиялық аудит мәселелерін реттеуге бағытталған табиғат қорғау нормалары
енгізіледі.

Табиғат қорғау заңнамасын жүйелендіру мақсатында 2006 жылы Қазақстан
Республикасының Экологиялық кодексі әзірленеді.

Екі жақты және көп жақты келісімдерге, атап айтқанда БҰҰ конвенциялары

мен қоршаған ортаны қорғау және тұрақты даму саласындағы жаһандық халықаралық форумдардың шешімдеріне сәйкес қабылдаған Қазақстан Республикасының міндеттемелерін орындау жөнінде шаралар қабылданады.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2004 жылғы 6 желтоқсандағы N 1278 қаулысымен қоршаған ортаның ластану деңгейін азайту және оның тұрақтандыру жөніндегі шаралар кешенін тұжырымдау көзделген Қазақстан Республикасының 2005-2007 жылдарға арналған қоршаған ортаны қорғау бағдарламасы бекітілді.

Бұл Бағдарламаны іске асыру шеңберінде:
2 0 0 5 жылы :

табиғат қорғау іс-шараларын жоспарлауды әртүрлі деңгейде және салааралық үйлестіру қамтамасыз етіледі;

қоршаған ортаны қорғауды басқарудың тиісті институционалдық базасы қалыптастырылады ;

қоршаған ортаны қорғау саласындағы ғылыми зерттеулердің негізі құрылады;

2 0 0 6 жылы :

заңнама базасы ретке келтіріледі;

экологиялық талаптар мен стандарттарды қайта қарау және әзірлеумен мемлекеттік бақылау жүйесін жаңғырту жүргізіледі;

Бірыңғай мемлекеттік мониторинг жүйесінің жұмыс істеуі қамтамасыз етіледі , сондай-ақ қоршаған ортаны қорғау мониторингі жүйесі 10%-ға кеңейтіліп, жаңғыртылады ;

табиғат қорғау қызметін ынталандырудың тиімді экономикалық тетіктері пысықталады және сынақтан өткізіледі;

халықаралық ынтымақтастықты кеңейту қамтамасыз етіледі;

2 0 0 7 жылы :

нормативтік әдістемелік құжаттама әзірленеді;

қоршаған ортаны қорғау саласындағы жұмыстардың ғылыми-техникалық негіздемесі қамтамасыз етіледі;

үздіксіз экологиялық білім беру, тәрбиелеу және ағартушылық жүйесі жетілдіріледі .

2007 жылы қоршаған орта сапасының көрсеткіштерін тұрақтандыруға және табиғат пайдалануға қойылатын экологиялық талаптарды жетілдіруге бағытталған Қазақстан Республикасының 2004-2015 жылдарға арналған экологиялық қауіпсіздігі тұжырымдамасының екінші кезеңін (2008-2010 жылдар) іске асыру жөніндегі бағдарлама әзірленеді.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2005 жылғы 24 қаңтардағы N 49 қаулысымен Қазақстан Республикасының аумағындағы шөлейттену процесін

тоқтата тұру және алдын алу жөніндегі бірінші кезектегі және превентивтік іс-шараларды қамтитын Қазақстан Республикасында шөлейттенуге қарсы күрес жөніндегі 2005-2015 жылдарға арналған бағдарлама бекітілді.

Шөлейттенуді тоқтата тұру және алдын алу процесі аталған Бағдарлама ережелерін кезең-кезеңімен іске асыруды көздейді.

Бағдарламаны іске асыру шеңберінде бірінші кезеңде (2005-2007 жылдар): шөлейттенуге бейім жерлерді түгендеу және олардың жай-күйін бағалау жүргізіледі;

жерлерді қалпына келтіру немесе олардың жұтауының алдын алу жөніндегі пилоттық жобалар әзірленеді;

шөлейттенуге қарсы күрес проблемалары бойынша шешімдерді қабылдау процесіне халықтың барлық топтарының қатысуын қамтамасыз ету және хабардар ету жөніндегі жұмыс жүргізіледі.

2008 жылы ресурстық базаны сақтауды және қалпына келтіруді қамтамасыз ететін тұрақты жер пайдаланудың нормативті талаптары мен экономикалық тетіктерін әзірлеу және енгізу, халықаралық экологиялық конвенцияларды тұтастырылған іске асыруды қамтамасыз ету, шөлейттену және құрғақшылықтың теріс әсер ету процесінің көлемдерін қысқарту және дамуының алдын алу жөніндегі жұмыс басталады.

Табиғат пайдалану

Елдің балық шаруашылығын одан әрі дамытудың негізгі мақсаты бағалы балық түрлерін сақтау және дамыту үшін жағдайлар жасау болады.

Бағалы балық түрлерін сақтауға және дамытуға жағдайлар жасау үшін: балық шаруашылығын басқарудың біріктірілген ақпараттық жүйесін құру жолымен мониторинг, бақылау және қадағалау жүйесін жетілдіру;

балық шаруашылығы тоғандарында бағалы балық түрлерінің өндірістік запасын қалыптастыру және толықтыру;

көл-тауар шаруашылықтарын дамыту үшін жағдайлар жасау қажет.

Қойылған міндеттерді шешу, сондай-ақ балық шаруашылығын тиімді басқару үшін Балық шаруашылығы туралы заң әзірлеу көзделуде.

Аңшылық шаруашылығын толыққанды жүргізу үшін жануарлардың жабайы түрлері ресурстарының жүйелі мемлекеттік есебі мен кадастры қажет, мұнда жануарлардың географиялық таралуы туралы, олардың жай-күйі мен саны, тіршілік ортасы, шаруашылық мақсатта пайдаланылуы туралы мәліметтердің және басқа да деректердің жиынтығы көрсетіледі.

Бұл бағдарламаны іске асыру шеңберінде:

2005 - 2006 жылдары:

аңшылық объектісі болып табылатын жануарлар түрлерінің жай-күйіне
бағалау жүргізіледі;

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2001 жылғы 27 маусымдағы N 877
қаулысымен бекітілген тізбеге сәйкес республикалық маңызы бар мемлекеттік
табиғи каумалдарды құжаттандыру жүргізіледі;

Алматы, Шығыс Қазақстан, Қарағанды, Қызылорда, Қостанай, Павлодар,
Солтүстік Қазақстан облыстарының аумақтарында аңшылық-экономикалық
зерттеулер және шаруашылықаралық аңшылықты жайластыру жүргізіледі;
республиканың резервтік аңшылық қорының аумақтары бекітіледі.

2006-2008 жылдары орман және аңшылық шаруашылығы саласындағы негізгі
бағыт ормандарды орман өртінен және заңсыз ағаш кесуден қорғауды күшейту
болуы тиіс.

Мемлекеттік орман қорын сақтау және молықтыру, елдегі жасыл аймақтарды
кеңейту мақсатында:

Астана қаласының жасыл аймағын құру жөніндегі 2002-2010 жылдарға
арналған бағдарлама шеңберінде жұмыстарды жалғастыру және іс-шаралар
өткізу;

Қазақстан Республикасын көгалдандырудың 2005-2007 жылдарға арналған "
Жасыл ел" бағдарламасын әзірлеу және қабылдау көзделіп отыр.

10. Аумақтық даму және инфрақұрылым

Параграф 1. Демография және халықты ұтымды орналастыру

2006-2008 жылдары демография және көші-қон саласындағы негізгі
мақсаттар демографиялық және көші-қон процестеріндегі келеңсіз үрдістерді
азайтуға, ел халқының санын, ең алдымен отбасы мен ананы қолдаудың нақты
тетіктерін жасау жолымен арттыру үшін негіз жасауға бағытталған саясат
жүргізу болып табылады.

Жоғарыда көрсетілген мақсаттарды іске асыру үшін мынадай міндеттерді
шешу:

ұрпақты болу жасындағыларды қоса алғанда, халық денсаулығының
жай-күйін жақсарту;

бала тууды тұрақтандыру және болашақта оны ұлғайту;
миграциялық процестерді басқару, елдің мемлекеттік қауіпсіздігін нығайту
және көшіп келгендердің қазақстандық қоғамға бейімделу шарттарын жетілдіру
қажет.

Елде халықты қосу саясатын іске асыру мақсатында демография мәселесіне
қатысты нормативтік-құқықтық база жетілдіріледі.

Халықтың көші-қоны саласындағы проблемаларды шешу үшін:
басқа мемлекеттерден иммигранттарды кеңінен тартатын елдердің тәжірибесін ескере отырып, көші-қон квотасына қосу үшін үміткерлерді, ең алдымен этникалық қазақтар мен бұрынғы қазақстандықтар арасынан іріктеудің а й қ ы н ж ү й е с і н құ р у ;
перспективасыз өңірлерден перспективалы өңірлерге ішкі көші-қон үшін ы н т а л а н д ы р у л а р ж а с а у ;
перспективаға ауылдық аумақтардың тұрғындарын орналастыру моделі б о й ы н ш а ұ с ы н ы с т а р д а я р л а у ;
босқындардың өзі шыққан мемлекетке еркін оралуы үшін жағдайлар жасау;
з а ң с ы з к ө ш і - қ о н н ы ң ж о л ы н к е с у ;
Қазақстан Республикасының аумағында көші-қонды бақылау жүйесін жетілдіру ұйғарылып отыр.

Параграф 2. Өңірлік даму

2006-2008 жылдары өңірлік саясаттың мақсаттары экономиканы әртараптандыру және оның бәсекеге қабілеттілігін арттыру үшін жағдайлар жасау, инфрақұрылымды нығайтуға және тіршілік ету ортасын жақсартуға ықпал ететін басым инвестициялық жобаларды жүзеге асыру негізінде өңірлердің тұрақты дамуына қол жеткізу болады.

Бұл кезеңде мынадай міндеттерді шешу:
өңірлерді дәйекті әрі теңгерімді әлеуметтік-экономикалық дамытуды қ а м т а м а с ы з е т у ;

кластерлік даму негізінде өңірлердің бәсекеге қабілеттілігін арттыру, ауылдық аумақтарды дамытуға бағытталған шаралар әзірлеу және іске асыру, проблемалы аумақтардың мәселелерін шешу;

шекара маңындағы аудандардың экономикалық әлеуетін нығайту жөніндегі мемлекеттік саясатты тұжырымдау және жүргізу;

халықты оңтайлы қоныстандыруды қамтамасыз ету жөніндегі шараларды әзірлеу және іске асыру керек.

Алға қойылған мақсатқа қол жеткізу және міндеттерді шешу үшін р е с п у б л и к а л ы қ д е ң г е й д е :

мемлекеттік басқару деңгейлері арасындағы функциялар мен өкілеттіктердің аражігін нақты ажыратуды және бюджетаралық қатынастарды жетілдіруді қамтамасыз ететін заңнамалық кесімдерді қабылдау;

Қазақстан Республикасының аумақтық дамуының 2015 жылға дейінгі кезеңге арналған бағдарламасын әзірлеу;

Проблемалық аумақтарды дамыту бағдарламасын әзірлеу және бекіту;

Ауылдық аумақтарды дамытудың Мемлекеттік бағдарламасын іске асыру;
ұтымды демографиялық және көші-қон саясатын жүзеге асыру;
кедейшілікті азайту жөніндегі шараларды іске асыру ұйғарылып отыр.

Өңірлік деңгейде мынадай шараларды қабылдау:
экономика құрылымын, бірінші кезекте, инвесторлар үшін шикізатты терең
өңдеуді ұйымдастыру, өнімнің қосылған құнын ұлғайту бойынша
ынталандырушы жағдайлар жасау есебінен жетілдіру;
инфрақұрылымды одан әрі дамытуды қамтамасыз ету;
меншікті ресурстарды қайта өңдеу саласында жаңа өндірістер құру үшін
өңірге тікелей инвестициялар тарту жөніндегі жұмысты өрістету;
шағын және орта бизнесті дамыту жөніндегі шараларды іске асыру;
тұрып қалған кәсіпорындардың жұмысын қалпына келтіру есебінен де, жаңа
өндірістер құру есебінен де жұмыс орындарын құру жөніндегі жұмысты
ж а л ғ а с т ы р у ;

қосымша жұмыс орындарын құру, ақы төленетін қоғамдық жұмыстарды
ұйымдастыру, жұмыссыздарды кәсіптік оқыту және қайта даярлау есебінен
жұмыспен қамтуға белсенді жәрдемдесу;

ауылдық аумақтарды дамыту жөніндегі өңірлік бағдарламаларды іске асыру;
кедейшілікті азайту жөніндегі өңірлік бағдарламаларды іске асыру;
білім беруді дамытудың өңірлік бағдарламаларын іске асыру;
шағын қалаларды дамыту жөніндегі, олардың экономикалық өсуіне және
тұрғындарының тұрмыс деңгейінің жақсаруына қол жеткізуге бағытталған
өңірлік бағдарламаларды іске асыру. Бұл ретте шекара маңындағы, ең алдымен,
оңтүстіктегі аудандардың экономикалық әлеуетін нығайтуға ерекше көңіл
б ө л і н е д і ;

халықтың неғұрлым аз қамтамасыз етілген жіктеріне микрокредит берудің
кәсіпкерлікті дамыту үшін жағдайлар жасауға бағытталған жүйесін одан әрі
д а м ы т у ;

халықты оңтайлы орналастыру жөніндегі шараларды іске асыру;
серпінді дамушы теңгерімді көлік жүйесін, тиімді және технологиялық
жаңартылған, экономика мен өңірлер тұрғындарының қажеттіліктерін сапалы
қызметтермен қамтамасыз ететін көлік кешенін құру көзделіп отыр.

Параграф 3. Көлікті және байланысты дамыту

Көлікті дамыту

2006-2008 жылдары - Қазақстан Республикасының көліктік-коммуникациялық кешенінің негізгі мақсаттары сыртқы рыноктарға шығуды және коммуникацияның оңтайлы желісін қалыптастыруды қамтамасыз ететін транзиттік дәліздерді дамыту, қолданыстағы темір жолдардың және автомобиль жолдарының, су жолдарының, порттардың, әуежайлардың, аэронавигациялық кешендердің техникалық жағдайын жақсарту, жылжымалы құрамның отандық өндірістік және жөндеу базасын дамыту болып табылады.

Көліктік-коммуникациялық кешеннің алдағы үш жылдық кезеңдегі негізгі м і н д е т т е р і :

салалық даму бағдарламаларын іске асыру;
мемлекеттік мүлікті басқарудың тиімділігін арттыру;
негізгі құралдарды жаңғырту және жаңарту, инфрақұрылым объектілерін қ а й т а ж а ң а р т у ж әне с а л у ;
республиканың транзиттік әлеуетін дамыту;
ұлттық теңіз сауда және көмекші флотты құру болып табылады.

Автомобиль жолдарын дамыту

Республиканың транзиттік әлеуетін дамыту мақсатында 2006-2008 жылдары:

"Астана - Бурабай - I техникалық санатқа ауыстыру" учаскесінде "Ақтау - Атырау"; "Астана - Қостанай - Челябині"; "Бурабай - Көкшетау - Петропавл - Ресей Федерациясының шекарасы"; "Қарабұтақ - Ырғыз - Қызылорда облысының шекарасы"; "Омбы - Павлодар - Майқапшағай" (іріктеліп алынады); "Ақтөбе облысының шекарасы - Арал - Қызылорда - Түркістан - Шымкент" (іріктеліп алынады); "Қордай - Тараз - Шымкент - Өзбекстан шекарасы"; "Астана - Петропавл"; "Алматы - Өскемен", "Үшарал - Достық" автомобиль жолдарын, Атырау - Астрахань автожолындағы Қиғаш өзені арқылы өтетін көпірді қайта жаңарту жөніндегі ірі жобаларды іске асыру жоспарлануда.

2006 жылы "Алматы - Бішкек" автожолын оналтуды, "Ресей Федерациясының шекарасы - Орал - Ақтөбе" автожолын және Батыс Қазақстандағы жол желісін қайта жаңартуды аяқтау жоспарланып отыр.

Жоспарланып отырған кезеңде республикалық маңызы автомобиль жолдарын күрделі, орташа және ағымдағы жөндеу, сондай-ақ ұстау және көгалдандыру жөніндегі жұмыстар жалғасын табады.

Халықаралық талаптарды және Қазақстан Республикасының климаттық жағдайларын ескере отырып, автожол саласының нормативтік-техникалық базасын жетілдіру жөніндегі жұмыс жалғасады.

Автомобиль көлігін дамыту

2006-2008 жылдары тиісті үкіметаралық және ведомствоаралық келісімдер жасау, халықаралық конвенциялар мен келісімдерге ("Карнет де Пассаж" кедендік келісімі, "Жасыл карта" автокөлік құралдары иелерінің жауапкершілігін сақтандыру және т.б.) қосылу арқылы халықаралық автомобиль тасымалдарын дамыту басым бағыт болып қалады.

Жылжымалы құрамды жедел жаңарту үшін жағдайлар жасау - салықтық ауыртпалықты және жекелеген автокөлік құралдарына салынатын кеден баждарын азайта отырып, экономикалық ынталандыру, автокөлік құралдарына қойылатын техникалық талаптар, қозғалыс қауіпсіздігі, автомобиль көлігі қызметкерлерінің еңбегі мен қоршаған ортаны қорғау саласындағы нормативтік құқықтық базаны жетілдіру жөніндегі жұмыстар жалғасады.

Көліктік-логистикалық қызметтердің кластерлерін құру көзделуде.

Темір жол көлігін дамыту

2006 жылы Темір жол көлігін қайта құрылымдаудың 2004-2006 жылдарға арналған бағдарламасын іске асыру аяқталады, бұл магистралдық желінің табиғи-монополиялық қызметтерінен темір жол көлігінің бәсекелі секторының бөлінуін қамтамасыз етеді.

Алдағы кезеңде темір жол көлігінің инфрақұрылымын одан әрі дамыту жалғасады. Мынадай жобаларды іске асыру:

ҚДҰ схемасы бойынша (салу - пайдалану - беру) ұзындығы 163 км. "Шар - Өскемен" жаңа темір жол желісін салу;

ұзындығы 530 км. жаңа "Бейнеу - Сексеуіл" темір жол желісін салу; локомотив және вагон паркін жаңарту, зауыттық жөндеудің, локомотив және вагон жасаудың отандық базасын және жылжымалы құрамды кейіннен қалпына келтіру әрі жаңарту үшін импорт ауыстыратын жаңа өндірістерді құру жоспарланады.

Тасымалдаудың қазіргі заманғы технологияларына көшу мақсатында темір жолдарды техникалық қайта жарақтандыру, тасымалдау процесін басқарудың қазіргі заманғы жүйелерін енгізу, ресурс үнемдейтін жаңа технологияларды дамыту жалғасады.

Тасымалдаушылардың әлеуметтік маңызы бар бағыттар бойынша жолаушылар тасымалдауды жүзеге асырумен байланысты шығындарын субсидиялау жөніндегі жұмыс жалғасатын болады.

Су көлігін дамыту

2006-2008 жылдары Ақтау және Баутино порттарының өндірістік және ауыстырып тиеу қуаттарын жүктерді ауыстырып тиеудің болжамды өсуін қамтамасыз ететін деңгейге дейін кеңейту жөніндегі жұмыстардың бірінші кезеңі , Маңғыстау облысының Түпқараған шығанағында Кемелердің қозғалысын басқару жүйесін құру аяқталады.

Ұлттық теңіз сауда флотын құрудың 2004-2006 жылдарға арналған бағдарламасы шеңберінде танкерлік және құрғақ жүк флоттарын құру, жүктерді Ақтау портынан қазақстандық туы бар кемелермен халықаралық тасымалдауды жүзеге асыру, Құрық портының инфрақұрылымын дамыту жоспарланып отыр. 2006 жылдың соңына қарай республиканың теңіз сауда флотында 10 кемеге дейін болады деп болжанып отыр.

Өзен көлігін одан әрі дамыту мақсатында 2006-2008 жылдары: мемлекеттік техникалық өзен флотын жаңарту жөніндегі жұмыстарды жүргізу ;

Қазақстан Республикасының бүкіл аумағы бойында Ертіс және Орал өзендерінің техникалық көрсеткіштерін навигация барысында тәуекелдердің туындауын және өзен кемелерінің кідіруін болдырмайтын деңгейге дейін жеткізу ;

Қытай - Қазақстан - Ресей транзиттік бағытын ұйымдастыру; Қазақстанның Каспий маңы өңірлерінің өзен көлігін Солтүстік-Оңтүстік халықаралық транзиттік дәліздің жұмысына қосу басым бағыттар болып қалады.

Әуе көлігін дамыту

Азаматтық авиация саласын дамыту әзірленетін 2006-2008 жылдарға арналған бағдарламаға сәйкес жүзеге асырылады.

Бұл Бағдарламаның негізгі мақсаты азаматтардың сапалы авиациялық қызметтерге өсіп келе жатқан қажеттілігін қанағаттандыру үшін мемлекеттің тиімді, бәсекеге қабілетті, халықаралық талаптарға сай келетін авиакөлік жүйесін құру болып табылады .

Оны іске асыру шеңберінде Ақтау қаласының және Шымкент қаласының халықаралық әуежайын, Ақтөбе қаласындағы халықаралық әуежай аэровокзалын қайта жаңарту, сондай-ақ Қостанай қаласы әуежайының ұшу-қону алаңы мен аэровокзалын қайта жаңарту көзделген.

Авиациялық техника мен жер үсті қызмет көрсету құралдарын одан әрі жаңарту үшін қазіргі заманғы әуе кемелерін және аэронавигациялық жабдықтарды сатып алу көзделіп отыр. Елдің аэронавигациялық кешенін

навигацияның, әуе қозғалысын қадағалау/басқарудың спутниктік жүйесін енгізуге дайындау жалғасады.

Астана, Алматы және Атырау қалаларындағы жаңғыртылған әуежай кешендері базасында әуе қатынастарын кеңейту жөніндегі іс-шаралар жүргізіледі.

Әлеуметтік маңызды рейстерді жүзеге асыру үшін жүйелі ішкі әуе тасымалдарын субсидиялауды жалғастыру қажет.

Қызметтер аясын кеңейту және жаңа рыноктарды жаулап алу үшін азаматтық авиацияның ұшақ паркін жаңарту жөніндегі кешенді шараларды іске асыру жалғасады.

Телекоммуникациялар мен байланысты дамыту

Қазақстан Республикасы Президентінің 2004 жылғы 10 қарашадағы N 1471 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасында "электрондық үкімет" қалыптастырудың 2005-2007 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы (бұдан әрі - Мемлекеттік бағдарлама) шеңберінде 2007 жылдың аяғына қарай "электрондық үкіметтің" базалық құрамдас бөліктері құрылатын болады, оған үкіметтің порталы мен шлюзі, "төлем шлюзі", ұлттық сәйкестендіру жүйесі, мемлекеттік органдардың бірыңғай көліктік ортасы, жүйекұраушы деректер базасы жатады. Бұл Мемлекеттік бағдарлама бағыттарының бірі мемлекеттік органдардың электрондық қызметтерін қалыптастыру мен дамыту және оған қолжетімділікті қамтамасыз ету, сондай-ақ ақпараттық теңсіздікті жою және ақпараттық-коммуникациялық технологиялар саласындағы білім деңгейін көтеру жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру болып табылады.

Ұлттық ақпараттық супермагистраль салуды аяқтау жоспарланып отыр, ол байланыстың, көліктік ортаның жоғары сапалы цифрлы арналарын ұсыну негізінде республикада телекоммуникациялар рыногын дамытуды қамтамасыз етеді, сондай-ақ әлемдік телекоммуникация рыногында ұлттық бәсекеге қабілеттілікті қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Өңірлік, әсіресе ауылдық жерлердегі инфрақұрылымды техникалық жайластырудың деңгейін арттыруға және қазіргі заманғы банктік өнімдер мен Интернетке бағдарланған қызметтерді енгізу есебінен қызметтер аясын кеңейтуге бағытталған почта-жинақ жүйесін дамыту жалғасады. Халық пен экономиканың нақты секторының субъектілері үшін "электронды үкімет" жүйесіне және Интернеттің ақпараттық ресурстарына ұжымдық қол жеткізу пункттері ұйымдастырылады, почта төлем карточкаларына қызмет көрсету үшін жеке банкомат желісі мен POS-терминалдар құрылады, қалалар мен аудандар деңгейінде почта байланысы бөлімшелері базасында заңды және жеке тұлғалар

үшін бағалы қағаздармен жасалатын мәмілелерді тіркеу жөніндегі трансфер-агенттік пункттер ашылады.

2-Бөлім. Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуының 2006-2008 жылдарға арналған мемлекеттік реттеушілері

Атауы	2 0 0 5 ж . бағалау		Болжам		
	0 1 . 0 7 . дейін	0 1 . 0 7 . бастап	2006 ж.	2007 ж.	2008 ж.
Ең төменгі жалақы мөлшері, теңге	7000	9200	9200	9752	10337
Базалық зейнетақы төлемінің мөлшері, теңге*	3000		3000	3000	3805
Ең төменгі зейнетақы мөлшері, теңге	6200		6572	6966	7384
Ең төменгі күн көріс деңгейі, теңге	5753		7525	7977	8455
Айлық есептік көрсеткіш, теңге	971		1029	1091	1156
Жұмыс күшінің импортына квота (Қазақстан Республикасының шекара маңындағы облыстарында ауыл шаруашылығы жұмыстарында еңбек қызметін жүзеге асыру үшін тартылатын көшіп келген еңбекшілерді есепке алғанда), %-бен**	0,28		0,28	0,28	0,28

* Базалық зейнетақы төлемі 2005 жылғы 1 шілдеден бастап енгізіледі

** шетелдік жұмыс күшін тартуға квота болжамы көшіп келген еңбекшілерді ескергенде, Қазақстан Республикасының экономикалық белсенді халқы санының 0,28% - ы ретінде есептеледі

е с к е р т у :

мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақылар "Қазақстан Республикасында мүгедектігі бойынша, асыраушысынан айырылу жағдайы бойынша және жасына байланысты берілетін мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақылар туралы" Қазақстан Республикасының Заңында айқындалған және айлық есептік көрсеткіштің еселенуі арқылы есептеледі;

Қазақстан Республикасының Кеден кодексіне сәйкес тауарлар мен қызметтер импортына кедендік тарифтердің өзгеруі қажеттілігіне қарай Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулыларымен бекітіледі;

өнімдер (жұмыстар, қызметтер) өндіруге арналған стандарттар "Стандарттау туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 10-бабының 7-тармағына сәйкес стандарттау, метрология және сертификаттау жөніндегі уәкілетті орган белгіленген тәртіппен бекітіледі.

Мұнайдың 2006-2008 жылдарға арналған есептік тұрақты әлемдік бағалары

Тауардың атауы	2004 ж. экспорт құрылымындағы үлес салмағы	Өлшем бірлігі	2005 ж. орташа әлемдік баға	2006-2008 жылдарға арналған есептік тұрақты әлемдік бағалар
Шикі мұнай (BRENT қоспасы)	56,8	АҚШ долл./баррель	42	19

Табиғи монополиялар субъектілерінің реттелетін қызметтер (тауарлары, жұмыстары) бағаларының және тарифтерінің шекті өсуінің 2006-2008 жылдарға арналған болжамы

N	Мемлекеттік реттеуіштер	2005 ж. желтоқсан	2006 ж. желтоқсан	2007 ж. желтоқсан	2008 ж. желтоқсан
		2004 ж. желтоқсанға, % , бағалау	2005 ж. желтоқсанға, % , болжам	2006 ж. желтоқсанға, % , болжам	2007 ж. желтоқсанға, % , болжам
1	Электр энергиясын өңірлік деңгейдегі электр желілері бойынша беру	150,9	106,3	104	104,3
2	Электр энергиясын өңіраралық деңгейдегі электр желілері бойынша беру	108,9	106	106,1	112,5
3	Электр энергиясын желіге жіберуді және тұтынуды техникалық диспетчерлендіру	109,5	107	110	110,9
4	Газды және (немесе) газ конденсатын тасымалдау: тарату құбырлары бойынша	102,7	104	101,6	101,9

Халықтың жалпы саны, мың. адам	15012,7	15161,3	15314,2	15446,5	15558,6	101	102,6
Экономикада жұмыспен қамтылғандардың саны, мың адам	7148,4	7336,0	7458,7	7593,1	7728,2	101,8	105,3
Зейнеткерлердің саны (орташа жылдық), мың адам	1647,2	1608,8	1577	1548,8	1521,1	98	94,5
Базалық зейнетақы төлемін ескергендегі зейнетақының орташа айлық мөлшері, теңге*	8571	10839	12886	13479	14288	118,9	131,8
Нақты жалақы, өткен жылға %-бен	113,7	109,7	107,8	112,2	108,4		131,1

*3000 теңге мөлшеріндегі базалық зейнетақы төлемі 2005 жылғы 1 шілдеден бастап төленеді

	2004 ж. есеп	2005 ж. бағалау	Болжам			2008 ж. 2005 жылға %-бен
			2006 ж.	2007 ж.	2008 ж.	
Аса маңызды макроэкономикалық көрсеткіштер						
Жалпы ішкі өнім, млрд. теңге	5542	6580	7808	8892	10141	
Өткен жылға %-бен нақты өзгеру	109,4	108	108	108,3	108,5	126,9
Жан басына шаққандағы ЖІӨ, АҚШ долл.	2714	3338,5	4014,8	4642,5	5431,8	162,7
ЖІӨ салалық құрылымы, %	100	100	100	100	100	
<i>Тауарлар өндірісі</i>	45,0	43,1	39,8	38,9	38,5	
өнеркәсіп	31,1	30,0	27,3	26,4	25,7	
ауыл шаруашылығы	7,9	7,1	6,4	6,0	5,7	
құрылыс	5,9	6,0	6,1	6,5	7,1	
<i>Қызметтер өндірісі</i>	50,6	52,1	55,5	56,2	56,5	

Таза салықтар	6,2	6,1	6,1	6,2	6,4	
Қаржылық делдалдық қызметтері	-1,8	-1,3	-1,3	-1,4	-1,4	
Кірістерді құру әдісімен ЖІӨ, %	100	100	100	100	100	100
Қызметкерлерге жалақы төлеу	37,9	38,1	38,3	38,3	38,4	
Өндіріс пен импортқа салынатын таза салықтар	10,3	10,2	10,1	10,1	10,1	
өнімдер мен импортқа салынатын салықтар	8,3	8,3	8,1	8,1	8,1	
өндіріске салынатын басқа да салықтар	2	1,9	2	2	2	
Өндіріске субсидиялар мен өнімдерге импорт (-)	0,1	0,1	0	0,1	0,1	
Жалпы пайда және жалпы, аралас кірістер	36,2	36,2	36,1	36	35,8	
Негізгі капиталды тұтыну	15,7	15,6	15,6	15,7	15,8	
Түпкі пайдалану әдісімен ЖІӨ, %	100	100	100	100	100	
Түпкі тұтынуға арналған шығыстар:	67,6	67,2	67,2	67,5	67,4	
үй шаруашылықтарының	54,2	53,8	53,8	54	54	
мемлекеттік басқару органдарының	11,9	12	12	12,2	12	
үй шаруашылықтарына қызмет көрсететін						
коммерциялық емес ұйымдардың	1,5	1,4	1,4	1,3	1,4	
Жалпы жинақтау	23,4	23,7	23,6	23,5	23,4	
негізгі капиталды жинақтау	22,1	22,3	22,3	22,2	22,2	
материалдық айналым қаражаты						

қорларын өзгерту	1,3	1,4	1,3	1,3	1,2	
Тауарлар мен қызметтердің таза экспорты	9	9,1	9,2	9,0	9,2	
Ақша базасы, млрд. теңге	578	803	1022	1248	1490	186
өткен жылға %-бен	182	139	127	122	119	
Ақша массасы, млрд. теңге	1564	2123	2760	3470	4200	198
өткен жылға %-бен	161	136	130	126	121	
Экономиканы монеталандыру деңгейі, %	28,2	32,3	35,3	39	41,4	
Ұлттық Банктің ресми қайта қаржыландыру ставкасы, жыл соңына	7	7	6,5	6	6	
Ұлттық Банктің алтын-валюта резервтері, млн. АҚШ долл.	9280	11719	13072	14655	15605	133
өткен жылға %-бен	187	126	112	112	106	
Тұтыну бағаларының индексі, %-бен						

	2 0 0 4 ж . есеп	2 0 0 5 ж . баға - лау	Болжам			2008 ж . 2 0 0 5 жылға %-бен
			2 0 0 6 ж .	2 0 0 7 ж .	2 0 0 8 ж .	
Аса маңызды макроэкономикалық көрсеткіштер						
Жалпы ішкі өнім, млрд . теңге	5542	6580	7808	8892	10141	
Өткен жылға %-бен нақты өзгеру	10934	108	108	108,3	108,5	126,9
Жан басына шаққандағы ЖІӨ, А Қ Ш долл.	2714	3338,5	4014,8	4642,5	5431,8	162,7
ЖІӨ салалық құрылымы, %	100	100	100	100	100	

Тауарлар өндірісі	45,0	43,1	39,8	38,9	38,5	
өнеркәсіп	31,1	30,0	27,3	26,4	25,7	
ауыл шаруашылығы	7,9	7,1	6,4	6,0	5,7	
құрылыс	5,9	6,0	6,1	6,5	7,1	
Қызметтер өндірісі	50,6	52,1	55,5	56,2	56,5	
Таза салықтар	6,2	6,1	6,1	6,2	6,4	
Қаржылық делдалдық қызметтері	-1,8	-1,3	-1,3	-1,4	-1,4	
Кірістерді құру әдісімен ЖІӨ, %	100	100	100	100	100	100
Қызметкерлерге жалақы төлеу	37,9	38,1	38,3	38,3	38,4	
Өндіріс пен импортқа салынатын таза салықтар	10,3	10,2	10,1	10,1	10,1	
өнімдер мен импортқа салынатын салықтар	8,3	8,3	8,1	8,1	8,1	
өндіріске салынатын басқа да салықтар	2	1,9	2	2	2	
Өндіріске субсидиялар мен өнімдерге импорт (-)	0,1	0,1	0	0,1	0,1	
Жалпы пайда және жалпы, аралас кірістер	36,2	36,2	36,1	36	35,8	
Негізгі капиталды тұтыну	15,7	15,6	15,6	15,7	15,8	
Түпкі пайдалану әдісімен ЖІӨ, %	100	100	100	100	100	
Түпкі тұтынуға арналған шығыстар:	67,6	67,2	67,2	67,5	67,4	
үй шаруашылықтарының	54,2	53,8	53,8	54	54	
мемлекеттік басқару органдарының	11,9	12	12	12,2	12	
үй шаруашылықтарына қызмет көрсететін						

коммерциялық емес ұйымдардың	1,5	1,4	1,4	1,3	1,4	
Жалпы жинақтау	23,4	23,7	23,6	23,5	23,4	
негізгі капиталды жинақтау	22,1	22,3	22,3	22,2	22,2	
материалдық айналым қаражаты қорларын						
өзгерту	1,3	1,4	1,3	1,3	1,2	
Тауарлар мен қызметтердің таза экспорты	9	9,1	9,2	9,0	9,2	
Ақша базасы, млрд. теңге	578	803	1022	1248	1490	186
өткен жылға %-бен	182	139	127	122	119	
Ақша массасы, млрд. теңге	1564	2123	2760	3470	4200	198
өткен жылға %-бен	161	136	130	126	121	
Экономиканы монеталандыру деңгейі, %	28,2	32,2	35,3	39	41,4	
Ұлттық Банктің ресми қайта қаржыландыру ставкасы, жыл соңына	7	7	6,5	6	6	
Ұлттық Банктің алтынвалюталық резервтері, млн. АҚШ долл	9280	11719	13072	14655	15605	133
өткен жылға %-бен	187	126	112	112	106	
Тұтыну бағаларының индексі, %-бен						
жылына орта есеппен	6,9	5-7	5-7	5-7	5-7	
Мемлекеттік бюджет тапшылығы ЖІӨ-ге %-бен	-0,3	-1,7	-1,7	-1,7	-1,0	

Негізгі капиталға инвестициялар, млрд. теңге	1530,6	1714	1971	2247	2585	
Өткен жылға %-бен нақты өзгеру	110,6	112	115	114	115	150,8
Тауарлар экспорты (ФОБ), млн. АҚШ доллары	20537	22857,9	23386,3	24196,2	25697,2	112,4
өткен жылға %-бен	153,7	111,3	102,3	103,5	106,2	
Тауарлар импорты (ФОБ), млн. АҚШ доллары	13783,4	14976,6	18254,7	19635,1	21312,2	142,3
өткен жылға %-бен	147,6	108,7	121,9	107,6	108,5	
Сауда теңгерімі, млн. АҚШ долл.	6753,6	7881,3	5131,6	4561,1	4385	
Өнеркәсіптік өнім (жұмыстар, қызметтер) көлемі, млрд. теңге	3733,8	4294,4	4624,3	5056,6	5600,7	
Өткен жылға %-бен нақты өзгеру	110,1	107,1	106,2	106,3	106,4	120,1
Ауыл шаруашылығының жалпы өнімі, млрд. теңге	693,3	738,4	791,7	841,5	905,8	
Өткен жылға %-бен нақты өзгеру	100,1	102,7	102,9	102,9	104,1	110,2
Құрылыс, млрд. теңге	687,8	828,5	997,9	1217,9	1513,4	
Өткен жылға %-бен нақты өзгеру	111,2	109,5	109,5	110	112	135
Көлік қызметтері, млрд. теңге	1180,8	1367,5	1589,9	1854,8	2174,3	
Өткен жылға %-бен нақты өзгеру	109,2	107,2	109	109	109,5	130

Байланыс, млрд. теңге		172,4	217,3	273,7	341,6	426,3	
Өткен жылға %-бен нақты өзгеру		132,0	120,0	120,0	120,0	120,0	173
Сауда млрд. теңге		1117,8	1279,3	1498,9	1747,7	2037,9	
Өткен жылға %-бен нақты өзгеру		110	109	109,5	110,0	110,0	132,5

кезең соңына

	2004 ж. есеп	Болжам				2008 ж. 2005 жылға %-бен
		2005 ж.	2006 ж.	2007 ж.	2008 ж.	
Қаржы секторы						
Банк жүйесіндегі резиденттердің депозиттері, млрд.теңге	1255	1590	2093	2677	3265	205,3
Банктердің экономикаға кредиттері, млрд.теңге	1484	1960	2520	3132	3852	196,5
Жеке тұлғалардың теңгедегі мерзімді депозиттері бойынша орташа өлшенген сыйлықақы ставкасы, %	9,3	8,3- 10,3	8,0- 10	7,5- 9,5	7,0- 9,0	
Заңды тұлғаларға берілген теңгедегі кредиттер бойынша орташа өлшенген сыйлықақы ставкасы, %	13,7	13,2- 15,2	12,7- 14,7	12,2- 14,2	11,7- 13,7	